

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

PRAKTIKUM ZA SUDSKE OVRŠITELJE

PRAKTIKUM ZA SUDSKE OVRŠITELJE

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

PRAKTIKUM ZA SUDSKE OVRŠITELJE

Prosinac, 2011 godine

Izdavač:

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine

Autori:

Jasminka Kubat, sutkinja Općinskog suda u Zenici
Biljana Vučetić, sutkinja Osnovnog suda u Banjoj Luci
Mujo Đulančić, sudski ovršitelj Općinskog suda u Sarajevu
Braco Topić, sudski ovršitelj Osnovnog suda u Prnjavoru

Recenzenti:

Janja Jovanović, sutkinja Općinskog suda u Sarajevu
Vesna Mišić, sutkinja Osnovnog suda u Banjoj Luci

Lektor:

Tamara Čapelj

Tisak:

AVERY D.O.O Sarajevo

Tiraž:

220

SADRŽAJ

RECENZIJE

JANJA JOVANOVIĆ, sutkinja Općinskog suda u Sarajevu.....	5
VESNA MIŠIĆ, sutkinja Osnovnog suda u Banja Luci.....	7
UVODNA RIJEČ.....	10

1. UVOD	11
1.1. Pokretanje ovršnog postupka.....	11
1.2. Sredstvo i predmet ovrhe – pojam	11
1.3. Temelji za određivanje ovrhe.....	11
1.4. Odluke u ovršnom postupku	12
1.5. Mjesna nadležnost	13
1.6. Pravni propisi	13
1.7. Rad sudskog ovršitelja	13
1.8. Pokretne stvari izuzete od ovrhe.....	15
1.9. Ovršne radnje.....	16
1.9.1. Pljenidbeni popis i procjena pokretnih stvari	16
1.9.2. Čuvanje popisanih stvari	19
1.9.3. Zabrana raspolaganja popisanim stvarima	19
1.9.4. Sudsko založno pravo na popisanim stvarima	19
1.9.5. Bezuspješan pokušaj pljenidbenog popisa	20
1.9.6. Procjena pokretnih stvari	21
1.9.7. Zapisnik sudskog ovršitelja	22
1.9.8. Zabilješka umjesto pljenidbenog popisa.....	24
2. PRODAJA POKRETNIH STVARI	25
2.1. Način prodaje	26
2.2. Predaja stvari	28
2.3. Prodaja pokretnih stvari za 1 KM	30
2.4. Neposredna pogodba.....	32
2.5. Komisionska prodaja.....	35
2.6. Namira tražitelja ovrhe	36
3. ORGANIZACIJA RADA SUDSKIH OVRŠITELJA I POTEŠKOĆE U NJIHOVOM RADU.....	37
3.1. Potresne priče	37
3.2. Organiziranje sudskih ovršitelja	38
3.3. Organizacija ureda sudskih ovršitelja.....	40
3.3.1. Podjela terena	40
4. PRIPREMA ZA RAD NA TERENU.....	42
4.1. Što je potrebno sudskom ovršitelju prilikom izlaska na teren:..	45

4.2.	Opseg i opis poslova sudskog ovršitelja	45
4.3.	Nadzor i kontrola sudskih ovršitelja.....	48
4.3.1.	Popis ulaznih informacija	49
4.3.2.	Popis izlaznih informacija	50
5.	RAD SUDSKOG OVRŠITELJA U CMS SUSTAVU	52
6.	RAD SUDSKOG OVRŠITELJA U PRAKSI.....	54
6.1.	Vrijeme ovrhe	54
6.2.	Ulazak u ovršenikov posjed i pretraga posjeda.....	55
6.3.	Pretnos odjeće ili stana.....	55
6.4.	Nazočnost svjedoka	55
6.5.	Prvi dolazak kod ovršenika	55
6.6.	Problem dostavljanja sudskih pismena u radu sudskog ovršitelja	59
6.7.	Problem pljenidbe pokretnih stvari	60
6.8.	Nasilno otvaranje	61
6.9.	Sudski ovršitelj i sudbena policija.....	64
6.10.	Procjena: izlazak na lice mjesta s vještakom	65
6.11.	Problemi sudskih ovršitelja na terenu i moguće situacije.....	66
6.12.	Ometanje sudskog ovršitelja u radu.....	66
6.13.	Napad na sudske ovršitelje na terenu i kako postupiti	67
6.14.	Uniformiranje i prijevoz.....	67
7.	OVRHA NA TEMELJU UGOVORENOG ZALOGA NA POKRETNOSTIMA.....	69
7.1.	Predmet založnog prava	69
7.2.	Vrste zaloga na pokretnim stvarima i pojam zaloga prema OZZ-u:.....	69
7.3.	Okvirni zakon o zalozima	70
7.4.	Ugovor o zalogu	71
7.4.1.	Pravna djelovanja ugovora o zalogu	72
7.4.2.	Primjena Poglavlja V. Okvirnog zakona o zalozima i nadležnost suda u ovršnom postupku.....	75
7.4.3.	Prava ugovornih stranaka na zaštitu	81
7.5.	Prodaja osiguranja i obavijest o prodaji	81
7.6.	Prodaja osiguranja od strane sudskog ovršitelja.....	88
7.7.	Prava savjesnog kupca	96
7.8.	Djelidba nakon prodaje	96
7.9.	Namira zadržavanjem stvari.....	98
7.10.	Pravo na iskup osiguranja.....	98
8.	REDOSLIJED ZALOŽNIH PRAVA.....	99
9.	PRESTANAK ZALOŽNOG PRAVA.....	100
10.	BITNA PITANJA.....	101
11.	OVRHA NA SUVLASNIČKOM DIJELU	103
12.	OVRHA NA ZAJEDNIČKOJ IMOVINI (zajedničari)	111

RECENZIJE

Janja Jovanović, sutkinja Općinskog suda Sarajevo

Ovršni postupak sastavni je dio građanskog sudskog postupka, a ovrha ovršne isprave smatra se sastavnim dijelom pravičnog suđenja sukladno članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, koja ima prioritet nad svim drugim zakonima, kako je to regulirano člankom II/2. Ustava BiH.

Odredbom članka 5. Zakona o ovršnom postupku FBiH /"Službene novine FBiH", broj 32/03/ kao i istim člankom Zakona o izvršnom postupku RS-a /"Službeni glasnik RS", broj 59/03/ propisano je da u postupku ovrhe sud mora postupati žurno. Ostvarivanje prava u građanskim postupcima može biti učinkovito samo ako je učinkovit i ovršni postupak u kojem se ta utvrđena prava ostvaruju prisilnim putem, ukoliko suprotna strana ne želi dobrovoljno u paricijskom roku provesti radnju koja je određena ovršnom ispravom.

Ovršni sud u ovršnom postupku pruža sudsku zaštitu strankama koje nisu u mogućnosti mirnim putem ostvariti svoja konačnim i obvezujućim odlukama utvrđena prava, odnosno dogovorom sa suprotnom strankom. U tom slučaju ovršni sud, primjenjujući mjere prisile sukladno odredbama zakona, pruža strankama zaštitu i omogućava ostvarivanje njihovih utvrđenih prava.

Pred ovršnim sudom jednak je postupovno pravni položaj stranaka u postupku, tj. tražitelja ovrhe i ovršenika, čime je osigurano pravo na pravično suđenje. Žurno postupanje suda u ovršnom postupku i žurno poduzimanje ovršnih radnji u interesu je ne samo tražitelja ovrhe nego i ovršenika. Tražitelju ovrhe to omogućuje da u što kraćem roku ostvari utvrđeno pravo, a ovršeniku da visina određene novčane tražbine kao i troškovi postupka budu manji /npr. bit će manji iznos kamata na novčanu tražbinu, manji troškovi postupka i dr./.

Ovršni suci kao nositelji posla u rješavanju ovršnih predmeta, upravljajući postupkom u predmetima za čije je rješavanje potreban i rad sudskog ovršitelja, dužni su dati nalog za postupanje i uputu sudskom ovršitelju za poduzimanje određene ovršne radnje sukladno zakonu, a prema rješenju o ovrsi. Moguće je kvalitetno, djelotvorno i pravovremeno rješavati predmete ako su stručni i osposobljeni ne samo suci nego i sudski ovršitelji koji, sukladno Zakonu o ovršnom postupku, imaju značajno mjesto u provođenju određenih ovršnih radnji, a o čemu ovisi i hoće li se ti predmeti u ovršnom postupku rješavati u zakonom predviđenom roku.

Cilj Praktikuma je stručno pomoći sudskim ovršiteljima pri poduzimanju ovršnih radnji u svim slučajevima za koje je zakonom određeno da te radnje treba poduzeti sudski ovršitelj. Autori Praktikuma podrobno su razradili postupak

pri provođenju ovršnih radnji pljenidbom procjenom i prodajom pokretnih stvari ovršenika, nadležnost i zadatke sudskih ovršitelja u provođenju određenih ovršnih radnji, a u cilju okončanja ovršnog postupka, obrađena su pravila postupanja sudskog ovršitelja u pojedinim slučajevima, obrazložen način pretrage i ulaska u posjed ovršenikove imovine, ovlasti sudskog ovršitelja, te su za svaku radnju koju poduzima sudski ovršitelj sastavljeni obrasci, i to ogledni primjeri zapisnika, zaključaka, obavijesti ili službene zabilješke. Detaljno obrazloženje i tumačenje pojedinih zakonskih odredaba, te obrasci sudskih pismena danih u Praktikumu bit će od pomoći ne samo sudskim ovršiteljima nego i ovršnim sucima. Koristeći Praktikum, sudskim ovršiteljima biti će omogućeno da unaprijede rad, razriješe dvojbe oko spornih pitanja i ujednače praksu prilikom postupanja u istim ili sličnim pravnim situacijama.

Osim navedenog, Praktikumom se pokušalo pridonijeti i lakšoj primjeni Okvirnog zakona o zalozima te lakšem shvaćanju i tumačenju njegovih pojedinih zakonskih odredaba. Radi pravilne primjene odredaba toga zakona, također su izrađeni ogledni primjeri ugovora, zaključaka i drugih sudskih pismena koje suci i sudski ovršitelji mogu koristiti i prilagođavati konkretnoj pravnoj stvari, što će biti od koristi jer je riječ o zakonu koji je nespecifičan, tažak i kompliciran za primjenu, pri čemu su posebne ovlasti dane sudskom ovršitelju i tražitelju ovrhe, a još nema sudske prakse koja bi bila od koristi u njegovoj pravilnoj primjeni.

Cilj Praktikuma je da postupci ovrhe budu djelotvorni, zakoniti i pravedni, da se održi vladavina prava i povjerenje građana u pravosudni sustav, čime će se postići realizacija „Smjernica za bolju provedbu postojećih Preporuka Vijeća Europe u ovršnom postupku“, koje je usvojila Europska komisija za učinkovitost pravosuđa na 14. plenarnom zasjedanju (Strasbourg, 9. i 10. listopada 2009. godine).

U Sarajevu, 11.8.2011.

Vesna Mišić, sutkinja Osnovnog suda u Banjoj Luci

Ovršni postupak je zadnja faza sudskog postupka. Bez stvarnog, pravovremenog i djelotvornog ovršnog postupka, odnosno postupka ovrhe, stranke bi u postupku bile lišene svojih prava utvrđenih sudskom odlukom.

Europski sud za ljudska prava je krajem 1990-tih godina priznao fazu ovršnog postupka kao sastavnim dijelom presude – pravičnog suđenja – i u tom je smislu ocijenio i racionalno vremensko trajanje postupka te pružanje potrebne obrane strankama od strane suda. To priznanje kasnije je rezultiralo nizom odluka Europskog suda kojima se sankcioniraju države zbog povrede Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Tako je danas, upravo iz navedenih razloga, jamčenje pravednog i efektivnog pristupa ovršnom postupku postalo prioritarno u cijeloj Europi. Nezamislivo je da u postupcima (parnični, izvanparnični...) koji su trajali i po nekoliko godina, a koji su pravomoćno okončani ovršnom ispravom kojom je utvrđena tražbina tražitelja ovrhe, stranka ne uspije realizirati svoju tražbinu zbog nedjelotvornog ovršnog postupka.

Ključna načela ovršnog postupka su da ovrhu treba okončati u razumnom vremenskom roku, u cilju jamčenja djelotvornosti u ostvarivanju prava tražitelja ovrhe jer je nesporno da je ovršni postupak zadnja faza sudskog postupka i provodi se nakon stupanja na snagu pravomoćne sudske odluke, te u toj fazi nije moguće ponoviti suđenje.

Nekada se odluka ovršuje i prije pravomoćnosti, odmah po isteku paricijskog roka, po nalogu suda i kada je to dopušteno zakonom, npr. privremena mjera osiguranja ili mjera osiguranja.

Također, jedno od ključnih načela ovršnog postupka je i razmjernost – ovršni postupak uravnotežuje prava tražitelja ovrhe i ovršenika. Tražitelj ovrhe i ovršenik iz materijalnopравnih odnosa moraju se dovesti u ravnotežu prilikom prisilne ovrhe tražbine, kako bi ovrha bila djelotvorna. Cjeloukupna reforma ovršnog postupka provedena je u skladu s tim ciljevima.

Glavni cilj ovršnog postupka je korištenje izvanrednih mehanizama u cilju udovoljenja zahtjevima tražitelja ovrhe. Međutim, ovršni postupak ni ovršeniku ne negira prava, što znači da ako ovršenik nema imovine koja mu se oduzima, onda se ne može provesti ovrha i u tom se slučaju ovršni postupak završava kao neuspješan.

Za djelotvorno i kvalitetno provođenje sudskog ovršnog postupka također je od velikog značaja i stručnost sudskih ovršitelja koji moraju imati potrebne kvalifikacije, određeni stupanj osposobljenosti razmjernosti složenosti njihova zadatka i etici sudskih ovršitelja, koji u ovršnom sudskom postupku imaju značajnu funkciju jer

po nalogima i uputama ovršnog suca provode postupovni dio ovršnog postupka neposrednim poduzimanjem ovršnih radnji. Status sudskih ovršitelja treba biti jasno definiran na način da strankama u ovršnom postupku potencijalno ponudi profesionalca koji je nepristran, kvalificiran, odgovoran, na raspolaganju, motiviran i učinkovit, a što je važno za izvršenje pravde i povećanje povjerenja javnosti u pravosudni sustav u Bosni i Hercegovini.

Cilj Praktikumuma je povećati učinkovitost, samostalnost, transparentnost, pravičnosti sudstva i vladavine prava u Bosni i Hercegovini, a unutar toga i podršku efektivnom sustavu ovršnog postupka u građanskim predmetima.

Praktikum osigurava dobre primjere provedbe u praksi važećih procedura građanskog ovršnog postupka na pokretnim stvarima u Bosni i Hercegovini, kao i Okvirnog zakona o zalozima, i od sada pa na dalje služiti će kao dobar putokaz za sudsku praksu te biti uputa sudskim ovršiteljima, kao i onima koji rade u sustavu pravosuđa ili koji će se u budućnosti uključiti na bilo koji način i u bilo kojem obliku u sudske prakse ovakve prirode u BiH.

Praktikum se temelji na važećim zakonskim okvirima i teži njihovoj provedbi u praksi te je posvećen praktičnoj analizi procedura, uz poseban naglasak na što bolja objašnjenja radi boljeg shvaćanja zakonskih odredaba kojima se reguliraju procedure u ovršnom postupku na pokretnim stvarima i njihova provedba u praksi. Također je i vodič sudskim ovršiteljima u njihovom svakodnevnom radu i omogućuje im da riješe dvojbe i prevladaju zapreke s kojima se susreću, jer sudski ovršitelji nemaju jedinstven pristup važećim zakonima, štoviše oni ne pohađaju ni odgovarajuću obuku o tome kako provesti zakone u praksi.

U sudovima diljem Bosne i Hercegovine javila se nepodudarna praksa u postupanju kako sudaca tako i sudskih ovršitelja. Iz tih razloga Praktikum i njegovo korištenje jest konkretan doprinos i korak naprijed u smjeru obogaćivanja prakse, sa svim detaljnim informacijama koje su pripremili autori Praktikumuma koji rade u građanskom ovršnom postupku.

Od iznimnog je značaja što Praktikum sadrži primjere sudskih pismena - obrazaca koje sudski ovršitelji najčešće koriste u svakodnevnom radu, a što je značajno kako radi jednakog postupanja sudskih ovršitelja u istovjetnim ili sličnim činjeničnim i pravnim situacijama, čime se izgrađuje jedinstvena sudska praksa, a što je od velikog značaja za pravnu sigurnost građana, tako i radi omogućavanja praktične primjene Zakona o ovršnom postupku i Okvirnog zakona o zalozima u konkretnoj postupovnoj situaciji u kojoj sudski ovršitelj poduzima ovršne radnje.

Praktikum je od iznimne važnosti u relizaciji „Smjernica za bolju provedbu postojećih Preporuka Vijeća Europe o ovršnom postupku“, koje je usvojila Europska komisija za učinkovitost pravosuđa (CEPEJ) na 14. plenarnom zasjedanju (Strasbourg, 9. i 10. prosinca 2009. godine).

Cilj Praktikuma je pomoći sudskim ovršiteljima u provođenju zakonskih okvira u praksi radi poboljšanja učinkovitosti, neovisnosti i transparentnosti procedura u građanskom ovršnom postupku na pokretnim stvarima u BiH kao i Okvirnog zakona o zalozima, čime i ispunjava cilj svoje izrade.

Banja Luka, 11.8.2011.

UVODNA RIJEČ

Radi nastavka sveobuhvatne reforme unaprjeđenja statusa i uloge sudskih ovršitelja u Bosni i Hercegovini, Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, zahvaljujući sveobuhvatnoj potpori Europske unije (putem Instrumenta pretpristupne pomoći za Projekt podrške bh. pravosuđu - IPA 2009), izrađen je Praktikum za sudske ovršitelje (u daljnjem tekstu: Praktikum), čiji je cilj praktično uputiti sadašnje i buduće sudske ovršitelje u rješavanje određenih problema s kojima se oni svakodnevno susreću u radu.

Praktikum obiluje raznim praktičnim primjerima rješavanja određenih konfliktnih situacija na terenu, ali i određenim teorijskim elementima, prijeko potrebnim kao dio znanja svakog sudskog ovršitelja, kako bi svoje svakodnevne obveze ispunjavali bez mnogo poteškoća, te kako bi uspostavili bolji komunikacijski most s postupajućim sucima u konkretnim predmetima. Praktikum se odlično nadovezuje na sadržaj Priručnika za sudske izvršioce koji je izdan u prosincu 2010. godine, te je njegova izvrsna nadopuna.

Centri za izobrazbu sudaca i tužitelja u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine i Pravosudno povjerenstvo Brčko Distrikta BiH u svojim su programima početnih obuka i stručnog usavršavanja za 2012. godinu predvidjeli izvođenje obuka odnosno seminara kojima je cilj obučiti sudske ovršitelje, zajedno sa sucima i stručnim suradnicima koji rade na ovršnom referatu. U tom smislu Praktikum je izvrstan edukativni materijal na kojem će se temeljiti sve obuke i seminari predviđeni za 2012. godinu, a koji se, između ostalih, odnose i na sudske ovršitelje.

Osim što je značajan za sudske ovršitelje, Praktikum može koristiti kao edukativni materijal svim pravnicima (sucima, odvjetnicima, zaposlenicima upravnih tijela, institucija i organizacija itd.) koji se žele upoznati s praktičnim i teorijskim rješenjima u provođenju ovršnog postupka.

Praktikum je u cijelosti izrađen u sklopu provedbe Projekta podrške bh. pravosuđu -IPA 2009 - u Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine, a ustupljen je entitetskim centrima za izobrazbu sudaca i tužitelja u daljnu uporabu kao edukativni materijal pri izvođenju budućih obuka i seminara za sudske ovršitelje.

1. UVOD

Pravni temelji instituta ovrhe na pokretnim stvarima radi naplate novčanih tražbina uređeni su: u Republici Srpskoj Zakonom o izvršnom postupku Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 59/03, 85/03 i 64/05 i 118/07), u Federaciji Bosne i Hercegovine Zakonom o ovršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06 i 39/09), u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine Zakonom o ovršnom postupku Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, br. 8/00,1/01,5/02 i 8/03) - u daljnjem tekstu kratica ZOP zamjenjuje pune nazive naprijed navedenih zakona koji ne sadrže suštinske razlike u svojim odredbama u pogledu ovrhe na pokretnim stvarima.

1.1. Pokretanje ovršnog postupka

Prijedlog za ovrhu podnosi tražitelj ovrhe i njime od suda zahtijeva prisilno ostvarivanje tražbine utvrđene ovršnom ili drugom podobnom ispravom. Podnosi se nadležnom sudu u pisanom obliku i mora sadržavati sve elemente propisane odredbom članka 36. ZOP-a. Ovršni postupak pokreće se po službenoj dužnosti samo kada je to zakonom propisano (npr. naplata troškova sudskog postupka.). U Zakonu o ovršnom postupku ne precizira se za koju se tražbinu pokreće ovršni postupak po službenoj dužnosti, već se samo navodi da su to slučajevi koji su zakonom određeni.

Iz sudske prakse - Ako ovršenik nije dobrovoljno izmirio određenu novčanu tražbinu ili postupio na način kako je to određeno ovršnom ispravom prema tražitelju ovrhe, tražitelj ovrhe stječe uvjete za prisilno ostvarivanje tražbine ili druge radnje ili činidbe pokretanjem ovršnog postupka kod nadležnog suda podnošenjem prijedloga za ovrhu, čime se pokreće ovršni postupak.

1.2. Sredstvo i predmet ovrhe – pojam

Sredstva ovrhe su ovršne radnje ili sustav takvih radnji kojima se, po zakonu, tražbina prisilno ostvaruje sukladno članku 6. ZOP-a.

Predmet ovrhe su stvari i prava na kojima se, po zakonu, može provesti ovrha radi ostvarivanja tražbine. Ovršne radnje mogu se neposredno provesti protiv ovršenika i drugih osoba sukladno članku 6. ZOP-a.

1.3. Temelji za određivanje ovrhe

Ovrha se određuje na temelju ovršne ili vjerodostojne isprave, sukladno članku 22. ZOP-a.

Ovršne isprave su:

- ovršna odluka sudova i ovršno sudsko poravnanje,
- ovršna odluka donesena u upravnom postupku i poravnanje u upravnom postupku ukoliko glasi na ispunjenje novčane obveze, ako zakonom nije drukčije određeno,
- ovršna javnobilježnička (notarska) isprava i druge isprave koje su zakonom određene kao ovršne isprave.

Da bi navedene isprave bile podobne za ovrhu, potrebno je da protekne rok za dobrovoljno ispunjenje obveze. Da bi ovršna isprava bila podobna za ovrhu, u njoj trebaju biti naznačeni:

- tražitelj ovrhe i
- ovršenik,
- predmet, vrsta, opseg i vrijeme ispunjenja obveze, a ako nije određen rok za dobrovoljno ispunjenje, taj rok određuje sud

Vjerodostojne isprave su:

- mjenica i ček s protestom i povratnim računom ako su potrebni za zasnivanje tražbine i
- računi ili izvodi iz poslovnih knjiga za cijenu komunalnih usluga, isporuku vode, toplinske energije i odvoz smeća,
- a izmjenama Zakona o izvršnom postupku RS-a i tražbine radiotelevizijske pristojbe (RTV pretplate). Uvjet za pokretanje ovršnog postupka je da je tražbina tražitelja ovrhe dospjela, a nije plaćena ili namirena u cijelosti.

1.4. Odluke u ovršnom postupku

Odluke u ovršnom postupku razlikuju se od odluka u parničnom postupku po: načinu donošenja, nazivu, karakteru zaštite, pitanju oblika i izrade i, konačno, po pitanju materijalne pravomoćnosti. Rješenje o ovrsi u ovršnom postupku predstavlja odluku suda o prijedlozima stranaka u njihovim određujućim podnescima. U ZOP-u se ne precizira koje sve elemente treba sadržavati pismeni sastav rješenja, već se samo općenito navodi koje bitne elemente mora sadržavati svako rješenje o prijedlogu za ovrhu.

Slijedom navedenoga, u rješenju o ovrsi moraju biti naznačeni:

- ovršna odnosno vjerodostojna isprava na temelju koje se određuje ovrha,
- tražitelj ovrhe i ovršenik,
- tražbina koja se ostvaruje, sredstvo i predmet ovrhe.

- Odluka o troškovima ovršnog postupka unosi se u rješenje o ovrsi, ali sud o tome može odlučiti tijekom postupka i posebnim rješenjem na prijedlog stranke, a najkasnije 15 dana od dana završetka postupka.

Zaključak je sporedna odluka suda u ovršnom postupku, jer se njime trenutačna faza postupka ne okončava, već se samo priprema i ima karakter postupovne odluke suda.

Pravno djelovanje zaključka jasno je definirano u članku 2. ZOP-a, kojim je propisano da se zaključkom: izdaje nalog sudskom ovršitelju za provođenje potrebnih ovršnih radnji pri provođenju ovrhe i odlučuje o drugim pitanjima upravljanja postupkom.

1.5. Mjesna nadležnost

Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na pokretnim stvarima i za provođenje ovrhe mjesno je nadležan sud na čijem se području nalaze pokretne stvari. Ako u prijedlogu za ovrhu nije naznačeno mjesto na kojem se stvari nalaze, mjesno je nadležan sud na čijem području ovršenik ima prebivalište odnosno sjedište. Ukoliko je sud odredio ovrhu na pokretnim stvarima na području tog ili drugog suda, nakon okončanja ovrhe na pokretnim stvarima na svome području dostavit će rješenje o ovrsi drugom sudu na daljnje provođenje do potpune namire tražitelja ovrhe.

1.6. Pravni propisi

Postupak ovrhe na pokretnim stvarima propisan je odredbama čl. 114.-135. ZOP-a. Tražitelj ovrhe u prijedlogu za ovrhu može zahtijevati ovrhu na identificiranim pokretnim stvarima ili zahtijevati opću ovrhu na pokretnim stvarima koje se nalaze npr. u kući, stanu, poslovnim prostorijama ili na radnom mjestu ovršenika.

1.7. Rad sudskog ovršitelja

Rad sudskog ovršitelja propisan je odredbom članka 43. ZOP-a, kojim su propisana pravila postupanja sudskog ovršitelja u provođenju ovršnih radnji te pravila o načinu pretrage i ulaska u posjed ovršenikove imovine, koja se primjenjuju i na ovrhu na pokretnim stvarima.

Koliki je značaj sudskih ovršitelja tijekom postupka najbolje svjedoči odredba članka 21. ZOP-a, kojom se propisuje da se u postupku ovrhe i osiguranja shodno primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku. To znači da sudski ovršitelj treba imati znanja o tijeku postupka, o osnovnim pravilima vođenja postupka, što u praksi, nažalost, nije slučaj jer su sudski ovršitelji najčešće osobe sa srednjom stručnom spremom i nemaju posebna pravna znanja.

Sudski ovršitelj u provođenju ovršnih radnji dužan je:

- uzimati predmete u rad prema redosljedu prispijeća,
- pretraživati i ulaziti u posjed ovršenikove imovine samo ako je to neophodno za postupak ovrhe, a pri pretresu ovršenikova stana ili odjeće koju na sebi nosi i poduzimanju drugih ovršnih radnji postupati s dužnom pažnjom prema ovršeniku i članovima njegove obitelji. Ako mora prisilno otvoriti prostoriju, učinit će to uz uporabu primjerenih sredstava.
- O obavljanju ovršnih radnji dužan je sastaviti zapisnik koji potpisuju nazočne osobe, stranke

Ovršnim radnjama u ovršenikovu stanu kojima nije nazočan ovršenik, njegov zakonski zastupnik, punomoćnik ili odrasli član njegova kućanstva mora biti nazočna jedna punoljetna osoba u svojstvu svjedoka. U ZOP-u se ne propisuju nikakve bliže odredbe o tome tko može biti svjedokom prilikom provođenja ovih ovršnih radnji, ali je utvrđena obveza sudskog ovršitelja da osigura nazočnost javnosti. Pri provođenju ovršnih radnji u prostoriji pravne osobe kao ovršenika, prije obavljanja ovršne radnje, sudski ovršitelj dužan je zatražiti od zastupnika da on sam ili osoba koju on odredi bude nazočna njezinom obavljanju. Ako zastupnik pravne osobe odbije postupiti u skladu sa zahtjevom sudskog ovršitelja ili ako ga sudski ovršitelj ne zatekne u prostoriji pravne osobe prilikom poduzimanja ovršne radnje, radnju će provesti u nazočnosti jednog punoljetnog svjedoka. Ako pak sudski ovršitelj treba provesti ovršnu radnju u prostoriji koja je zaključana, a ovršenik ili njegov zastupnik nije nazočan ili neće otvoriti prostoriju, tada će sudski ovršitelj uz uporabu primjerenih sredstava otvoriti prostoriju u nazočnosti jednog punoljetnog svjedoka i policije. O obavljanju naprijed navedenih ovršnih radnji sudski ovršitelj sastavit će poseban zapisnik, koji će potpisati pozvani svjedok, a primjerak zapisnika ili obavijesti o provedenoj sudskoj radnji zakačit će na vrata stana odnosno prostorije.

Polazeći od delikatnosti ovršnih radnji, kakve su ulazak u stan, pljenidba i oduzimanje pokretnih stvari, zakonodavac je predvidio i zaštitu sudskih ovršitelja. **Sudski ovršitelj koji postupa na terenu u provedbi ovršnih radnji ima ovlast:**

- poduzimati nužne radnje potrebne u postupku ovrhe,
- uporabiti silu koja je razmjerna okolnostima slučaja,
- udaljiti osobu koja ga ometa u provođenju ovrhe kao i
- zatražiti pomoć od sudbene policije kao i nadležnog tijela unutarnjih poslova, koji su obvezni pružiti mu pomoć i zaštitu.

Sudbena policija kao i redovita policija samo su obvezne, na zahtjev sudskog ovršitelja, pružiti mu asistenciju (pomoć) ako ga stranka ili treća osoba ometa u provođenju ovršne radnje, a ta tijela nemaju ovlast poduzimati neposredne radnje u ovršnom postupku niti mogu poduzimati radnje koje su vezane uz provođenje ovrhe.

1.8. Pokretne stvari izuzete od ovrhe

Sudski ovršitelj u provođenju ovršne radnje pljenidbenog popisa cijeni koje su to stvari koje su nužno potrebne ovršeniku za zadovoljenje njegovih svakodnevnih potreba i članova njegove obitelji, što podliježe ocjeni suda u svakom konkretnom slučaju.

Stoga je sudski ovršitelj dužan znati koje stvari u ovršenikovu stanu ne mogu biti predmetom ovrhe, znati nad kojim su stvarima ili predmetima zakonom utvrđene zabrane ili ograničenja ovrhe na pokretnim stvarima.

Pokretne stvari koje ne mogu biti predmetom ovrhe:

- stvari koje su nužne ovršeniku i članovima njegove obitelji za zadovoljenje svakodnevnih potreba, hrana i ogrjev za tri mjeseca,
- gotovi novac (gotovina) ovršenika po osnovi tražbine koji je izuzet ili ograničen od ovrhe,
- gotovi novac ovršenika koji ima stalna mjesečna primanja do mjesečnog iznosa koji je po zakonu izuzet od ovrhe razmjerno vremenu do idućeg primanja,
- medalje, ratne spomenice i drugo ordenje i priznanja,
- vjenčani prsten, osobna pisma, rukopisi, poštanska ili novčana doznaka prije uručenja ovršeniku.

Iz objavljenih članaka: Sudovi se često suočavaju s problemom identifikacije stvari koje mogu biti predmetom pljenidbenog popisa, zbog opsežnosti odredbe o iznimkama. Stupanj iznimaka u većini slučajeva nije jasno utvrđen. Mogu li uvijek biti predmetom pljenidbenog popisa stvari ili ne u većini slučajeva ovisi o subjektivnoj procjeni toga što je to "nužno za ovršenika i njegovu obitelj". „Nužnost“ je koncept koji se teško definira i dopušta veliku diskreciju sudu.

U pogledu izuzimanja od ovrhe ili ograničenja ovrhe u smislu članka 117. ZOP-a, mjerodovane su imovinske prilike i stanje stvari u trenutku popisa, odnosno druge odgovarajuće radnje, što cijeni i sagledava sudski ovršitelj prilikom provođenja ovršne radnje pljenidbenog popisa.

Sudska praksa : Naime, prigovori i žalbe u kojima se ističe da je određivanje ovrhe na pokretnim stvarima ovršenika ugrozilo egzistenciju njegove obitelji neosnovani su iz razloga što ovršenik ne potkrepljuje ovu tvrdnju dokazima koji bi upućivali da je ovrha određena na stvarima koje su izuzete od ovrhe, odnosno na kojima je mogućnost ovrhe ograničena u smislu članka 50. ZOP-a ¹⁾)

Ovrha protiv ovršenika obrtnika – fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost – može se provesti na njegovoj imovini, osim na stvarima i pravima koji su nužni za zadovoljenje osnovnih životnih potreba obrtnika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati. Razlog tome je što, po Zakonu o obrtu i srodnim djelatnostima, za obveze obrta odgovara obrtnik svojom imovinom. U slučaju odjave obrta, obrtnik ne prestaje biti stranka u postupku i prema tome odgovara za obvezu nastalu obavljanjem obrta.

1.9. Ovršne radnje

1.9.1. Pljenidbeni popis i procjena pokretnih stvari

Ovrha na pokretnim stvarima provodi se:

- njihovom zapljenom,
- procjenom i
- prodajom,
- te namirom tražitelja ovrhe iz iznosa dobivenog prodajom.

Sudski ovršitelj, u pravilu, prije nego što pristupi pljenidbi predat će ovršeniku rješenje o ovrsi i pozvati ga da plati iznos za koji je određena ovrha. Ukoliko ovršenik koji je nazočan odbije platiti dug, sudski ovršitelj započet će radnju pljenidbenog popisa pokretnih stvari. Tražitelj ovrhe bit će obaviješten o vremenu i mjestu pljenidbe samo ako je to zatražio u prijedlogu za ovrhu. Odsutnost tražitelja ovrhe i ovršenika ne sprječava sudskog ovršitelja da provede radnju pljenidbenog popisa i procjene pokretnih stvari ovršenika, a o obavljenoj pljenidbi obavijestit će se stranka koja nije bila nazočna pljenidbi. Ako ovršeniku nije moglo biti predano rješenje o ovrsi prilikom pljenidbe, dostavit će mu se naknadno po općim pravilima o dostavi. Sudski ovršitelj postupuje po nalogu suda i, ovisno o okolnostima svakog pojedinog slučaja, sud može odlučiti da rješenje o ovrsi bude uručeno i prije pokušaja popisa i pljenidbe ovršenikovih stvari.

Sudski ovršitelj obavlja pljenidbu sastavljanjem pljenidbenog popisa, a popisati se mogu stvari koje se nalaze u posjedu ovršenika te njegove stvari koje se nalaze u posjedu tražitelja ovrhe. Treće osobe dužne su obavijestiti sud o svojim pravima na pokretnim stvarima ako ih imaju, a koje su u posjedu ovršenika i koje su predmetom ovrhe. Ako ne obavijeste sud niti dokažu svoja prava na njima, smatra se da takva prava trećih osoba ne postoje i da je ovršenik vlasnik stvari koja se nalazi u njegovom posjedu. Pljenidbenim popisom sudski ovršitelj popisat će onoliko stvari koliko je potrebno za namiru tražbine tražitelja ovrhe i troškova ovrhe. Sudski ovršitelj prvenstveno popisuje stvari za koje nema primjedaba o postojanju prava koje bi sprječavalo ovrhu i stvari koje se najlakše mogu unovčiti, pri čemu će uzeti u obzir i izjave nazočnih stranaka i trećih osoba. Ovršenikove stvari koje se nalaze u posjedu treće osobe mogu se popisati samo ako na to pristane treća strana. Stvari, kao predmet zapljene, moraju biti

u pravnom prometu. O pljenidbenom popisu i procjeni sudski ovršitelj sastavlja zapisnik².

Prilikom pljenidbenog popisa pokretnih stvari, sudski ovršitelj treba znati kako se smatra da su bračni partneri ili izvanbračni supružnici suvlasnici s jednakim dijelovima svih pokretnih stvari koje se zateknu u njihovoj kući, stanu, poslovnoj prostoriji. Ako obavlja pljenidbeni popis kod ovršenika, za kojega utvrdi da je osoba bez zaposlenja i imovine a živi u obiteljskom kućanstvu s roditeljima, sudski ovršitelj će u zapisniku konstatirati da je pokušaj pljenidbe bezuspješan jer ovršenik ne posjeduje stvari koje bi mogle biti predmetom pljenidbenog popisa.

Primjeri iz sudske prakse

U praksi se može dogoditi da ovršenik drži stvar u faktičkoj vlasti u ime druge osobe (npr. djelatnik drži u posjedu stvar poslodavca - motorno vozilo i sl.) i postupa po njezinim uputama. U tom slučaju stvar nije u posjedu djelatnika nego poslodavca.

Ako tražitelj ovrhe predloži ovrhu na pojedinačno određenim pokretnim stvarima, tada će sudski ovršitelj popisati te pokretne stvari, čime se tražitelju ovrhe s jedne strane omogućuje odabir stvari koje će se zaplijeniti, dok s druge strane tražitelj ovrhe preuzima i odgovornost za njihovu prodaju i u konačnici za svoju namiru³

Primjeri iz sudske prakse

Službena osoba prilikom popisa pokretnosti radi naplate novčane tražbine nije dužna utvrditi i popisati sve stvari koje se nalaze u posjedu dužnika, nego samo one koje mogu biti predmetom ovrhe odnosno koje nisu izuzete od ovrhe, a dostatne su za namiru tražitelja ovrhe⁴

² Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora, stranice 58. i 59., primjeri 17. i 18.

³ Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora, stranica 63., primjer 21

⁴ OS Slovenska Požega GŽ-345/80)

Primjer zaključka o pljenidbenom popisu kada tražitelj ovrhe predloži da bude obaviješten o pljenidbenom popisu:

BOSNA I HERCEGOVINA

_____ SUD U _____

Broj: _____ I

_____, _____ . godine

_____ SUD U _____, sudac _____, u ovršnom postupku tražitelja ovrhe _____, _____ protiv ovršenika _____, _____ radi ovrhe na pokretnim stvarima ovršenika, v. sp. _____ KM, donio je dana _____ godine sljedeći:

ZAKLJUČAK

NALAŽE SE sudskom ovršitelju ovoga suda da u roku od 30 dana izađe na lice mjesta u _____, _____ radi zapljene i procjene pokretnih stvari ovršenika po rješenju o ovrsi broj: _____ od _____ godine.

Zapljena i procjena pokretnih stvari ovršenika provest će se u mjestu _____, _____ u kući ovršenika _____ iz _____ dana _____ godine u _____.

Sudski ovršitelj _____ obaviti će zapljenu onoliko stvari koliko je potrebno za namiru tražbine tražitelja ovrhe koja iznosi:

- glavna tražbina u iznosu od _____ KM
- troškovi postupka u iznosu od _____ KM.

Provest će se popis prvenstveno onih stvari u pogledu kojih nema primjedaba o postojanju prava koje bi sprječavale ovrhu i stvari koje se najlakše mogu unovčiti, pri čemu će se uzeti u obzir izjave nazočnih stranaka i trećih osoba. Odsutnost tražitelja ovrhe ili ovršenika s ročišta ne sprječava sudskog ovršitelja da provede pljenidbeni popis i procjenu pokretnih stvari ovršenika.

U slučaju da ovršnu radnju treba provesti u prostoriji koja je zaključana, sudski ovršitelj primijenit će mjere propisane odredbom članka 43. st. 5. i 6. ZOP-a. Sudski ovršitelj će popisane stvari ostaviti na čuvanje ovršeniku. Tražitelj ovrhe popisom zapljene stječe založno pravo na popisanim pokretnim stvarima.

Sudski ovršitelj prije nego što pristupi pljenidbi pozvat će ovršenika da plati iznos za koji je određena ovrha.

Sudac

Protiv ovog zaključka nije dopušten pravni lijek.

1.9.2. Čuvanje popisanih stvari

Sudski ovršitelj će popisane stvari, u pravilu, ostaviti na čuvanje ovršeniku, upozoriti ovršenika da ih čuva od uništenja, propadanja, otuđenja i to sve do njihove prodaje. Sud zaključkom odobrava ovršeniku da uporabi određenu pokretnu stvar, te određuje i vrijeme za koje je uporaba stvari odobrena. Na prijedlog tražitelja ovrhe, sudski ovršitelj predat će popisane stvari na čuvanje njemu ili trećoj osobi ako učini vjerojatnim da prijete opasnost od oštećenja, otuđenja ili umanjenja njihove vrijednosti na drugi način.

Iz navedenih razloga sud će obavijestiti tražitelja ovrhe o vremenu i mjestu pljenidbe, jer je tražitelj ovrhe dužan osigurati otpremu i smještaj pokretnih stvari i u prijedlogu za ovrhu naznačiti traži li da oduzete pokretne stvari budu povjerene njemu na čuvanje ili određenoj trećoj osobi.

U tom je slučaju tražitelj ovrhe dužan osigurati sve što je potrebno za urednu otpremu pokretnih stvari: prijevozno sredstvo, radnu snagu, potrebnu opremu, hranu i vodu za stoku tijekom prijevoza itd). Sudski ovršitelj prije oduzimanja pokretnih stvari i njihove otpreme dužan je provjeriti postojanje navedenih uvjeta i o tome sastaviti zapisnik.

Gotovi novac, vrijednosni papiri i dragocjenosti predaju se na čuvanje u sudski depozit. Ako sud, na prijedlog tražitelja ovrhe, odredi izuzimanje stvari od ovršenika i povjeri ih na čuvanje trećoj osobi, ugovor o čuvanju, koji može imati privremeni karakter ugovora o ostavi, o uskladištenju i sl., s trećom osobom određenom za čuvanje u ime tražitelja ovrhe, zaključuje sudski ovršitelj.

1.9.3. Zabrana raspolaganja popisanim stvarima

Svim osobama koje posjeduju ili imaju nadzor nad popisanim stvarima zabranjuje se raspolaganje tim stvarima bez sudskog naloga i ovu zabranu sudski ovršitelj unosi u zapisnik i usmeno priopćava. Zabrana raspolaganja popisanim stvarima znači zabranu izmjene svojstva stvari, što znači da stvarna i pravna svojstva stvari moraju biti nepromijenjena u odnosu na ta ista svojstva popisanih stvari prije njihovog obuhvaćanja pljenidbenim popisom.

1.9.4. Sudsko založno pravo na popisanim stvarima

Tražitelj ovrhe stječe sudsko založno pravo na popisanim stvarima u trenutku kada sudski ovršitelj potpiše zapisnik o popisu. (Na stvarima koje su zaključkom suca unesene u popis založno pravo stječe se trenutkom donošenja zaključka, a na stvarima koje se iz popisa brišu to pravo prestaje.). Sudski ovršitelj dužan je pokraj svoga potpisa jasno naznačiti dan i sat kada je potpisao zapisnik. Kada je popis proveden u korist više tražitelja ovrhe, red prvenstva u stjecanju založnog

prava određuje se prema danu kada je prijedlog za ovrhu zaprimljen u sud, a ako su prijedlozi za ovrhu zaprimljeni istoga dana, njihova založna prava imaju isti red prvenstva.

1.9.5. Bezuspješan pokušaj pljenidbenog popisa

Pokušaj zapljene bezuspješan je u sljedećim slučajevima:

- ako pri zapljeni sudski ovršitelj ne nađe pokretne stvari u posjedu ovršenika,
- ako ne nađe ovršenikove stvari koje se nalaze u posjedu tražitelja ovrhe,
- kao i u slučaju kada treća osoba obavijesti sud o svojim pravima na pokretnim stvarima u posjedu ovršenika koje su predmetom ovrhe ili ako treća osoba dokaže svoja prava na njima, te u slučaju ako treća osoba ne pristane na popis pokretnih ovršenikovih stvari koje se nalaze u posjedu te (treće) osobe.

Ako se prilikom pljenidbe ne nađu stvari koje mogu biti predmetom ovrhe, tražitelj ovrhe može u roku od tri mjeseca od dana bezuspješnog popisa kojemu je bio nazočan (odnosno od dana primitka obavijesti o bezuspješnom pokušaju popisa) predložiti ponovno provođenje pljenidbe, a ako ne predloži, sud će obustaviti ovrhu.⁵

Obrazac zapisnika sudskog ovršitelja o bezuspješnom pokušaju popisa stvari stvari

U ovršnoj stvari tražitelja ovrhe _____ protiv ovršenika _____, radi _____, pokušao sam dana _____ 20 _____ godine u _____ sati u stanu ovršenika, u _____ u prostorijama ovršenika, provesti zapljenu i procjenu stvari prema rješenju od _____ godine, ali u tome nisam uspio.		
Budući da kod ovršenika nisam našao pokretne stvari koje mogu biti predmetom ovrhe:		
- na ime glavnice _____		
- na ime kamate _____		
- na ime troškova spora _____, i na ime troškova ovrhe _____,		
Ovršeniku sam – nisam predao rješenje o ovrsi.		
Ovršnoj radnji bili su nazočni:		

U _____ dana _____ 20 _____ godine		
Tražitelj ovrhe	Ovršenik	Sudski ovršitelj
_____	_____	_____

⁵ Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora, stranica 43., primjer 10.

1.9.6. Procjena pokretnih stvari

Istodobno s popisom pokretnih stvari sudski ovršitelj obavlja i njihovu procjenu, a ako je za procjenu potrebna stručna osoba ili vještak s obzirom na specifičnost popisanog predmeta, npr. umjetnička slika, procjenu će obaviti vještak kojega odredi sud. Tako, primjerice, sudski ovršitelj realno može obaviti procjenu stvari poput televizora, videorekordera, glazbenog uređaja, kazetofona i sl. Međutim, sudski ovršitelj preuzima rizik, a time i sud, kada obavlja procjenu npr. umjetničkih slika, određene vrste predmeta od dragocjenosti, ukrasnih predmeta od kristala, porculana i sl., pri čemu se bez stručnog znanja ne može sa sigurnošću prepoznati radi li se o bižuteriji ili o nakitu, ili radi li se o originalu ili reprodukciji umjetničke slike.

Stoga sudski ovršitelj ovim procjenama mora pristupati veoma obazrivo, jer se njima mogu nanijeti goleme štete strankama, pa zato tijekom provođenja ove ovršne radnje sudski ovršitelj u ovoj situaciji može izvijestiti sud o nemogućnosti utvrđivanja određenih činjenica i vrijednosti, kada će se angažirati posebni stručnjaci za određivanje vrijednosti pojedinih predmeta. Procjena se obavlja na temelju tržišne cijene takve stvari u mjestu popisa, ali sud može tražiti i izvešće o cijeni stvari od odgovarajućih organizacija i institucija, a postoji i mogućnost da tražitelj ovrhe i ovršenik mogu sporazumno utvrditi vrijednost stvari.

Ako ovršenik nije nazočan pljenidbenom popisu i procjeni pokretnih stvari, prijepis zapisnika ili obavijest sa sadržajem pljenidbe i procjene potrebno je dostaviti ovršeniku. Razlog tome je što je člankom 126. stavak 6. ZOP-a dano pravo strankama (dakle i tražitelju ovrhe i ovršeniku) da u roku od tri dana od obavljene procjene mogu predložiti sudu utvrđivanje niže odnosno više vrijednosti zaplijenjenih pokretnih stvari od procijenjene ili određivanje nove procjene ako procjenu nije obavio vještak.

Stranke mogu predložiti da procjenu obavi vještak. Ako je stavljen prijedlog da procjenu obavi vještak, prethodno je potrebno zaključkom naložiti stranci koja je predložila procjenu po vještaku da predujmi troškove procjene. Ako je procjenu dao vještak po nalogu suda, stranke ne mogu tražiti određivanje nove procjene niti predložiti sudu utvrđivanje niže ili više cijene.

Procjenu motornog vozila može obaviti sudski ovršitelj, ali sud može zaključkom odrediti, na prijedlog stranaka, da procjenu obavi sudski procjenitelj ili sudski vještak.⁶

1.9.7. Zapisnik sudskog ovršitelja

Sudski ovršitelj sastavlja zapisnik o popisu i procjeni, koji je javna isprava.

U zapisnik se unose sljedeći podaci:

- naziv suda,
- mjesto na kojem je provedena radnja,
- dan i sat kada je provedena radnja,
- sat početka i dovršetka ovršne radnje,
- naznaka predmeta spora,
- oznaka broja sudskog predmeta,
- ime i prezime sudskog ovršitelja,
- imena nazočnih stranaka ili trećih osoba i sudionika u postupku i njihovih zakonskih zastupnika ili punomoćnika,
- ime vještaka i sudskog procjenitelja i sl.

U zapisnik o popisu zapljene i procjeni unose se i sljedeći podaci:

- Podaci o svakoj pojedinačnoj pokretnoj stvari koja je obuhvaćena popisom zapljene, tako što se stvari pojedinačno opisuju i detaljno naznačuju podaci o svakoj pojedinoj stvari na temelju kojih je stvar pojedinačno određena (marka, tip, boja, godina proizvodnje, stanje očuvanosti i upotrebljivosti, naziv, količina i dr.).
- Podaci o procijenjenoj vrijednosti za svaku pojedinu procijenjenu pokretnu stvar.
- Zapisnik sadrži i sve radnje poduzete u provođenju navedenih ovršnih radnji, a u zapisnik se unose i izjave stranaka i sudionika u postupku;
- Na zaplijenjenim popisanim stvarima sudski ovršitelj će na odgovarajući način označiti da su zaplijenjene.⁷
- Ako udalji ovršenika zbog ometanja provođenja ovrhe, sudski ovršitelj dužan je ovu činjenicu unijeti u zapisnik.
- Sudski ovršitelj trebao bi u zapisnik unijeti zabranu raspolaganja popisanim stvarima ako se stvari ostavljaju na čuvanje ovršeniku. Ako ovršenik nije nazočan pljenidbi, njemu se shodno odredbi članka 119. stavak 7. ZOP-a ima dostaviti prijepis zapisnika u kojemu treba biti sadržana predmetna zabrana.

Stranke i sudionici mogu podneskom tražiti od suda da otkloni nepravilnosti što ih je sudski ovršitelj učinio u provođenju ovrhe, o čemu sudac odlučuje zaključkom u roku od tri dana od dana zaprimanja zahtjeva. Sudac može ukinuti nezakonite ili nepravilne radnje sudskog ovršitelja, što znači da se one neće smatrati pravno valjanima.

Obrazac zapisnika o pljenidbenom popisu i procjeni pokretnih stvari -članak 127.
ZOP-a (predmet pljenidbe i procjene: motorno vozilo)

_____ sud u _____

Broj: _____

Dana _____ godine

Zapisnik o pljenidbenom popisu i procjeni pokretnih stvari

Sastavljen od _____ suda u _____ dana _____ godine u _____
u kući ovršenika _____ ul. _____, u ovršnom predmetu
tražitelja ovrhe _____ iz _____, protiv ovršenika _____ iz
_____ ul. _____, radi ovrhe na pokretnim stvarima ovršenika.

Nazočni :

Od suda: _____

Od stranaka: _____

Sudski ovršitelj: _____

Ovršenik: _____

Konstatira se da je u stanu zatečen ovršenik _____, čiji je identitet utvrđen
osobnom iskaznicom br. _____, izdana u MUP-u _____.

Sudski ovršitelj predaje ovršeniku rješenje o ovrsi ovoga suda broj
_____ od _____ godine i poziva ga da plati iznos/iznose nave-
dene u tom rješenju.

Ovršenik izjavljuje da nije u mogućnosti platiti ono što se od njega traži jer
nema novčanih sredstava za takvo plaćanje.

Nakon toga sudski ovršitelj konstatira da se u dvorištu kuće nalazi osobni au-
tomobil marke _____. Ovršenik izjavljuje da je vlasnik toga automobila i poka-
zuje prometnu dozvolu, prema kojoj je ovršenik označen kao vlasnik toga vozila
(konstatirati karakteristike vozila) .

Sudski ovršitelj procjenjuje vrijednost toga vozila na iznos od _____ KM, a
ovršenik nema primjedaba.

Automobil je ostavljen na čuvanje ovršeniku i ukazano mu na zabranu raspolag-
anja tom stvari i na kaznenopravne posljedice postupanja protivno toj zabrani.

Zapisnik je nakon toga pročitan i ovršenik ga potpisuje bez primjedaba.

Ovršenik: _____

Sudski ovršitelj: _____

1.9.8. Zabilješka umjesto pljenidbenog popisa

Ako se nakon pljenidbenog popisa odredi ovrha na zaplijenjenim stvarima radi naplate druge tražbine istoga tražitelja ovrhe ili tražbine drugog tražitelja ovrhe, u tom slučaju sudski ovršitelj neće obaviti ponovni popis i procjenu tih pokretnih stvari, nego će u nastavku zapisnika samo zabilježiti podatke iz kasnijeg rješenja o ovrsi. Zabilješka umjesto pljenidbenog popisa ima pravno djelovanje pljenidbenog popisa.

Primjer zabilješke umjesto pljenidbenog popisa:

<p>Stvari se popisuju radi podmirivanja obveze, na zahtjev tražitelja ovrhe _____, a na temelju sudskog Rješenja o ovrsi br. _____, od _____. godine.</p> <p>Službena osoba: _____ Tražitelj ovrhe: _____ Ovršenik: _____</p>

2. PRODAJA POKRETNIH STVARI

Između dana pljenidbenog popisa i dana prodaje mora proteći najmanje 15 dana, ali na prijedlog tražitelja ovrhe ili ovršenika prodaja se može obaviti i ranije, ili kada su u pitanju stvari koje su podložne brzom kvarenju, ili ako postoji opasnost od znatnog smanjenja cijene. Pokretne stvari prodaju se na mjestu gdje su zaplijenjene i ostavljene na čuvanje, u sudskoj zgradi ili na drugom mjestu.

Primjer zaključka o prodaji pokretnih stvari u zgradi suda usmenim javnim nadmetanjem:

<p>_____ SUD U _____ BROJ: _____ _____, godine _____ _____ sud u _____, sudac _____ u pravnoj stvari tražitelja ovrhe, _____ protiv ovršenika _____, radi ovrhe prodajom pokretnih stvari ovršenika javnim nadmetanjem, na temelju članka _____, a u vezi s člankom _____ ZOP-a, izvan ročišta donio je dana _____ . godine,</p> <p style="text-align: center;">ZAKLJUČAK o prodaji pokretnih stvari</p> <p>ODREĐUJE SE PRVO ročište za prodaju pokretnih stvari ovršenika iz _____, a koje se nalaze na adresi, _____ usmenim javnim nadmetanjem i to :</p> <p>1. _____ procijenjena vrijednost _____ KM 2. _____ procijenjena vrijednost _____ KM</p> <p>ZA DAN _____ KOJA ĆE SE ODRŽATI U ZGRADI _____ SUDA U _____ UL. _____, URED BROJ _____ SLUŽBA SUDSKIH OVRŠITELJA</p> <p>1. Rješenjem o ovrsi _____ broj _____ od dana _____ . godine određena je ovrha pljenidbom, procjenom i prodajom pokretnih stvari ovršenika. Rješenje je izvršno s danom _____ . godine.</p> <p>2. Konstatira se da je Sudsko ovršno tijelo dana _____ . godine obavilo pljenidbeni popis i procijenilo vrijednost pokretnih stvari, o čemu je sastavilo zapisnik. Zaplijenjene pokretne stvari ostavljene su na čuvanje ovršeniku uz zabranu daljnjeg raspolaganja.</p> <p>3. Ročište za javno nadmetanje održat će se i u nazočnosti samo jednog ponuditelja, a sud će zaključkom, na zahtjev osobe koja ima pravo prvenstvene namire, odrediti da se ročište za prodaju odgodi ako sudjeluje samo jedan ponuditelj.</p> <p>4. Sud će u smislu članka 77. ZOP-a, a u vezi s člankom 135. ZOP-a, zaključkom na zahtjev zainteresirane osobe omogućiti razgledanje zaplijenjenih pokretnih stvari, te za njih odrediti način i vrijeme razgledanja u nazočnosti sudskog ovršitelja, a zahtjev mora biti podnesen u pisanom obliku osam dana prije održavanja ročišta.</p> <p>5. Na prvom ročištu za prodaju pokretnih stvari usmenim javnim nadmetanjem</p>
--

pokretne se stvari ne mogu prodati ispod $\frac{1}{2}$ /jedne polovice/ od procijenjene vrijednosti. Ako se pokretne stvari ne prodaju na prvom javnom nadmetanju odnosno na prvom ročištu, sud će na prijedlog stranaka odnosno na zahtjev tražitelja ovrhe, koji se može podnijeti u roku od osam dana od dana održavanja neuspjelog ročišta, zakazati drugo ročište na kojem se pokretne stvari koje su predmetom prodaje mogu prodati bez ograničenja, a u pogledu iznosa njihove cijene.

6. Sud će obustaviti postupak ako stranka u roku od osam dana ne predloži održavanje drugog ročišta za javno nadmetanje ili ako se stvari ne uspiju prodati ni na drugom ročištu za javno nadmetanje.
7. Ponuditelj s najvećom ponudom platit će cijenu za pokretnu stvar odmah nakon objave rezultata. Po uplati cijene sud će donijeti rješenje o dosudi, a potom i rješenje o namiri.
8. Na javnom nadmetanju u svojstvu kupaca mogu sudjelovati samo osobe koje su predhodno položile osiguranje koje iznosi $\frac{1}{10}$ /jednu desetinu/ određene vrijednosti pokretnih stvari koje se žele kupiti, s tim što iznos osiguranja ne može premašiti iznos od _____ KM.
9. Osiguranje se polaže na depozitni račun _____ suda u _____ broj _____ otvoren kod _____, s naznakom broja predmeta.
10. Ponuditeljima čija ponuda ne bude prihvaćena, osim za tri najbolja ponuditelja, vratit će se položeno osiguranje odmah nakon zaključenja javnog nadmetanja.
11. Od polaganja osiguranja u ovoj ovršnoj stvari oslobođen je tražitelj ovrhe.

Ovaj zaključak objavljuje se na oglasnoj ploči _____ suda u _____, a tražitelj ovrhe može objaviti, o svome trošku, zaključak o prodaji pokretnih stvari ovršenika usmenim javnim nadmetanjem u sredstvima javnog informiranja.

SUDAC

POUKA: Protiv ovog zaključka nema mjesta pravnom lijeku.

2.1. Način prodaje

Način prodaje zaključkom određuje sud, pazeći na to da se stvari najpovoljnije unovče. Prodaja se obavlja:

- usmenim javnim nadmetanjem ili
- neposrednom pogodbom..

Javno nadmetanje provodi sudski ovršitelj ili druga osoba koju odredi sud. Prodaja usmenim javnim nadmetanjem određuje se ako su u pitanju stvari veće vrijednosti, a može se očekivati da će se stvari prodati po cijeni višoj od procijenjene vrijednosti. Opredjeljenje suda za odabir jednog od ova dva načina prodaje stvari ovisit će o tome na koji će se način prodaje najpovoljnije unovčiti stvari koje su predmetom prodaje. Sud cijeni okolnosti svakog konkretnog slučaja,

a naročito sredinu u kojoj se obavlja prodaja, mentalitet, vrstu i stanje stvari i sl. Sudski ovršitelj prodaje pokretne stvari u ime i za račun tražitelja ovrhe, osoba koja obavlja komisionarske poslove (kojoj je povjerena prodaja) u svoje ime, a za račun tražitelja ovrhe.

Prodaja stvari objavljuje se na oglasnoj ploči suda najkasnije 15 dana prije dana održavanja ročišta za javnu prodaju. Sud će obavijestiti tražitelja ovrhe i ovršenika o mjestu, danu i satu prodaje.

Na prvom se nadmetanju popisane stvari ne mogu prodati za iznos ispod jedne polovice procijenjene vrijednosti. Početne ponude za prvo ročište na iznose manje od jedne polovice utvrđene vrijednosti neće biti razmatrane. Prodaja će se održati iako pristupi i samo jedan ponuditelj (članak 87. stavak 1. ZOP-a). Sud će zaključkom, na zahtjev osobe koja ima pravo prvenstvene namire, odrediti odgodu ročišta za prodaju ako sudjeluje samo jedan ponuditelj (članak 87. stavak 2. ZOP-a). Bez pristanka osoba koje se u ovršnom postupku po redu prvenstva namiruju prije tražitelja ovrhe, pokretne stvari ne mogu se prodati na javnom nadmetanju za cijenu koja ni djelomično ne pokriva iznos tražbine tražitelja ovrhe. Prodaja se zaključuje 10 minuta nakon stavljanja najpovoljnije ponude. Sudski ovršitelj utvrđuje koji je ponuditelj ponudio najvišu cijenu i jesu li ispunjeni uvjeti da mu se preda pokretna stvar.

Ponuditelj s najvišom ponudom platit će cijenu za pokretnu stvar odmah nakon objave rezultata, ako sud zaključkom drukčije ne odluči. Ako ponuditelj ne plati odmah cijenu za pokretnu stvar po pozivu suda, drugi će ponuditelj biti proglašen kupcem i platiti onu cijenu koju je on ponudio i tako redom. U slučaju da niti jedan od ponuditelja s odgovarajućom ponudom ne uplati cijenu odmah po pozivu suda, sud će na zahtjev jedne od stranaka oglasiti da prvo ročište za prodaju nije uspjelo⁸. Tražitelj ovrhe može podnijeti sudu zahtjev za zakazivanje novog ročišta za prodaju u roku od osam dana od dana održavanja neuspjelog ročišta. Ako tražitelj ovrhe ne predloži novo ročište u navedenom roku, obustavit će se postupak ovrhe. Sud će na prijedlog stranke odrediti novo nadmetanje, na kojem će početna cijena biti jednaka jednoj polovici procijenjene vrijednosti. Pokretne stvari mogu se prodati ispod procijenje vrijednosti, tj. bez ograničenja u pogledu iznosa njene cijene.

Kupac na javnom nadmetanju ne može biti: sudac ili druga osoba koja službeno sudjeluje u postupku prodaje, njihov supružnik i s njima povezane osobe, ovršenik i njegov supružnik.

8 *Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora, stranica 65., primjer 23.*

2.2. Predaja stvari

Sudski ovršitelj predat će stvari kupcu nakon isplate cijene. Ali, sudski ovršitelj predat će stvar kupcu iako nije položio cijenu ako na to, na vlastiti rizik, pristanu tražitelj ovrhe i sudionici koji imaju pravo prvenstva u namiri, u granicama iznosa koji bi im pripali iz postignute cijene. Ako sudski ovršitelj preda stvar kupcu, a kupac ne položi cijenu u određenom roku, sud će naložiti kupcu da plati cijenu u istom postupku te nakon pravomoćnosti i ovršnosti toga rješenja protiv njega može predložiti ovrhu⁹

Primjer zapisnika o usmenoj javnoj prodaji (dva i više kupaca):

POSL.BROJ: - _____ OD _____
ZAPISNIK O USMENOJ JAVNOJ PRODAJI
_____ koja se provodi u prostorijama ovršenika _____, na adresi u _____, čiji je početak zakazan za _____ sati _____, utvrđuje se da su nazočni:
Uz sudskog ovršitelja nazočni su i:
1. _____ odvjetnik iz _____, koji izjavljuje da zastupa tražitelja ovrhe u ovršnom postupku, po punomoćju koje prilaže.
Nije nazočan ovršenik koji je obaviješten o ročištu za prodaju i to preporučenom pošiljkom broj _____, a što je utvrđeno uvidom u poštansku potvrdu o primitku preporučene pošiljke. _____
Prije početka usmene javne prodaje utvrđuje se sljedeće: _____
1. _____ sud _____ u _____ zaključkom od _____ broj _____ odredio je prodaju pokretnost koje su označene:
1) _____ red. broj (____) mmotorno vozilo marke _____ tip _____ godine proizvodnje _____, boje _____, procijenjene vrijednosti _____ KM _____.
Ostale pokretne stvari izostavljene kao nepotrebne _____
2) Zaključak o prodaji pokretnih stvari objavljen je na oglasnoj ploči _____
3) Na javnoj prodaji pravo sudjelovanja imaju samo osobe koje su najkasnije na današnji dan uplatile predujam u iznosu od _____ KM na žiro-račun suda broj _____.
Na temelju odredaba članka --. ZOP-a, utvrđujem da je udovoljeno uvjetima za održavanje ročišta za usmenu javnu prodaju.
Javna prodaja započinje u _____ sati _____.
Određuje se da će se pokretne stvari prodavati redoslijedom navedenim u ovom zapisniku _____.
Pristupa se usmenoj javnoj prodaji u vezi s prodajom pokretnosti označene brojem _____, dakle motornog vozila marke _____, tip _____, godine proizvodnje _____, boje _____, procijenjene vrijednosti _____.

Konstatira se da su u vezi s kupnjom opisane pokretne stvari pristupili potencijalni kupci:
1. A.B. rođen dana _____ s prebivalištem _____, čiji je identitet utvrđen na temelju _____, koji predočava potvrdu o uplati predujma:

2. B.B. rođen dana _____ s prebivalištem _____, čiji je identitet utvrđen na temelju _____, koji predočava dokaz o uplati predujma i _____.

Konstatira se da A.B. nudi iznos od _____ KM.

Konstatira se da B.B. nudi _____ KM.

Sudionik A.B. nakon navedenog nudi _____ KM.

Nema daljnjih ponuda. Utvrđuje se da je najpovoljnija ponuda ona koju je dao sudionik A.B. dana u _____ (_____) sati. _____

U _____ (_____), dakle po proteku 10 minuta od stavljanja najpovoljnije ponude nije ponuđena viša cijena te se predmet prodaje označen brojem 1, dakle motorno vozilo marke _____, tip _____, godine proizvodnje _____, boje _____, prodaje kupcu A.B.-u za iznos od _____.

Kupac je na temelju odredbe članka ---. Zakona o ovršnom postupku dužan položiti kupovnu cijenu umanjenu za uplaćeni iznos predujma na depozitni račun suda broj _____ i nakon toga preuzeti pokretnu stvar - motorno vozilo označeno rednim brojem 1, odmah nakon uplate kupovne cijene, jer će u protivnom drugi ponuditelj biti proglašen kupcem i platit će cijenu koju je on ponudio.

Kako punomoćnik tražitelja ovrhe izričito izjavljuje da je tražitelj ovrhe _____ platio kupovnu cijenu, predočava dokaz i prilaže uplatnicu na iznos kupovne cijene umanjene za položeni predujam, utvrđuje se da kupac preuzima vozilo, registraske pločice i ključ vozila, dok će mu se prometna dozvola, koja se nalazi u sudskom depozitu, predati kada sud putem računovodstva provjeri da je izvršena uplata na depozitni račun suda _____.

Kupac postaje vlasnikom motornog vozila upisom u upisnik motornih vozila kod nadležne policijske postaje _____.

Kupcu ne pripadaju prava po osnovi odgovornosti zbog nedostataka stvari _____. Kupcu koji nije kupio predmet ovrhe - vozilo - na današnjoj prodaji vratit će se uplaćeni predujam _____.

Dovršeno u _____ (_____) sati. _____

SUDIONICI:

Za tražitelja ovrhe:

Sudionici javne prodaje (kupci):

(Navesti samo kupce koji su se nadmetali za konkretnu prodaju

Za ovršenika:

SUDSKI OVRŠITELJ:

2.3. Prodaja pokretnih stvari za 1 KM

Odredbom članka 89. stavak 5. ZOP-a, koja se shodno članku 131. ZOP-a primjenjuje i na pokretne stvari, propisano je da nepokretnost na trećem ročištu može biti prodana bez ograničenja u pogledu najniže cijene u odnosu na utvrđenu vrijednost. Međutim, imajući u vidu zakonsku odrednicu "može biti prodana", pravilnim tumačenjem citirane zakonske odredbe proizlazi da sud u svakom konkretnom slučaju cijeni kolika je to najniža cijena. To znači da zakonskom odredbom nije propisana obvezna prodaja nepokretnosti bez ograničenja u pogledu najniže cijene. Pritom sud treba imati u vidu i cijeniti načela savjesnosti, poštenja i zabrane zlouporabe prava proglašnih odredbama Zakona o obveznim odnosima.¹⁰

Nije prihvatljiva ovrha prodajom stvari u bescijenje, nalazeći uporište za ovo stajalište u članku 65. ZOP-a, budući da je cilj ovrhe namira tražbine tražitelja ovrhe, a ne formalna prodaja. U pogledu hipoteke, smatra se da će namira biti potpuna i za 1 KM ako su se ugovorne stranke tako dogovorile.

Primjer zapisnika s drugog ročišta za prodaju usmenim javnim nadmetanjem, uz ograničenje suda da prodajna cijena ne može iznositi 1 KM:

_____ sud u _____ Broj: _____ Dana: _____
ZAPISNIK
Sastavljen dana _____ godine pred _____ sudom u _____ Drugo ročište za prodaju pokretnih stvari u vlasništvu ovršenika
SASTAV SUDA: Nazočan sudski ovršitelj _____, koji će po ovlasti suda provesti prodaju.
PRAVNA STVAR: Tražitelj ovrhe: _____ Ovršenik: _____ Radi: ovrhe: Početak u _____ sati.
Konstatira se da su današnjem ročištu pristupili punomoćnik tražitelja ovrhe _____, pravnik zaposlen kod tražitelja ovrhe, po punomoćju koje prilaže u spis.
Konstatira se da za ovršenika nije pristupio nitko, dostava uredno iskazana.
Konstatira se da je od vremena oglašavanja zaključka o prodaji na oglasnoj ploči suda protekao zakonski rok od 15 dana.
Konstatira se da je današnjem ročištu kao zainteresirani kupac pristupio _____, čiji je identitet utvrđen uvidom u osobnu iskaznicu broj _____, izdanu od MUP-a _____ godine, JMB: _____

Punomoćnik tražitelja ovrhe suglasan je da ročište za javno nadmetanje bude održano u nazočnosti samo jednog ponuditelja - kupca.

Sud donosi

Zaključak

Ispunjeni su svi uvjeti za održavanje drugog ročišta za prodaju pokretnih stvari ovršenika pobliže opisanih u zaključku o prodaji _____ suda _____ broj _____ od _____ godine.

Ročište će se održati u odsutnosti uredno pozvanog ovršenika.

Nazočnima se predočava da se na drugom ročištu za javno nadmetanje za pokretne stvari koje su predmetom prodaje one mogu prodati bez ograničenja u pogledu iznosa njihove cijene.

S obzirom na odredbe Zakona o obveznim odnosima, na neosnovano bogaćenje te na načela savjesnosti i poštenja, sud će, a na prijedlog tražitelja ovrhe, ograničiti da najniža prodajna cijena navedenih pokretnih stvari ne može pojedinačno iznositi manje od _____ KM.

Sud objavljuje početak nadmetanja za kupnju predmetnih pokretnih stvari na drugom ročištu za njihovu prodaju usmenim javnim nadmetanjem, sukladno odredbi članka 131. ZOP-a u vezi s člankom 89. točke 1. i 2. i člankom 90. stavak 5. ZOP-a.

Sud poziva nazočnog ponuditelja – kupca da se javi za kupnju predmetnih pokretnih stvari u visini utvrđene vrijednosti $\frac{1}{2}$ navedenih pokretnih stvari.

Konstatira se da je ponuditelj _____ dostavio uplaćeni predujam od 1/10 utvrđene vrijednosti navedenih pokretnih stvari.

Konstatira se da je ponuditelj _____ u _____ minuta ponudio prodajnu cijenu i to za :

Kamion _____ marke _____, godina proizvodnje _____, broj šasije _____, broj motora _____, boja _____, registarskih oznaka _____.

Ponuđen je iznos za navedenu pokretnu stvar od _____ KM.

Punomoćnik tražitelja ovrhe suglasan je s ponuđenom prodajnom cijenom od navedenog ponuditelja.

Ponuditelj – kupac _____ za pokretnu stvar kamion _____ marke _____, godina proizvodnje _____, broj šasije _____, broj motora _____, boja bijela, registarskih oznaka _____, ponudio je cijenu od _____ KM.

Punomoćnik tražitelja ovrhe suglasan je s ponuđenom cijenom.

Sud nakon proteka 10 minuta od stavljanja najpovoljnije ponude, tj. u _____ sati, zaključuje drugo ročište za prodaju pokretnih stvari u vlasništvu ovršenika usmenim javnim nadmetanjem, koje su bile predmetom prodaje prema zaključku o prodaji: _____ od _____ godine, jer su sve pokretne stvari, koje su bile predmetom prodaje, prodane ponuditelju - kupcu _____.

Konstatira se da su sve pokretne stvari koje su bile predmetom prodaje prodane jedino i ujedno najpovoljnijem ponuditelju _____.

Dovršeno.

Nazočni potpisuju zapisnik bez primjedaba.

Sudski ovršitelj

2.4. Neposredna pogodba

Prodaja neposrednom pogodbom obavlja se između kupca s jedne strane i sudskog ovršitelja s druge strane, osim ako prodaja nije povjerena komisionaru, koji po ovlasti suda provodi prodaju popisanih i od ovršenika oduzetih pokretnih stvari, s druge strane. Osoba koja obavlja komisionske poslove prodaje pokretnu stvar u svoje ime a za račun ovršenika. Sudski ovršitelj prodaje stvari u ime ovršenika. Prodaja putem komisinara pogodnija je kada se radi o prodaji stvari koje su veće vrijednosti ili ako se radi o dragocjenostima. Zaključak o prodaji pokretnih stvari neposrednom pogodbom sadrži sve podatke kao i zaključak o javnoj prodaji, s tim što sadrži i rok do kada se ima provesti prodaja. Sudski ovršitelj (ili osoba koja je po nalogu suda obavljala komisionske poslove) zaključuje ugovor o prodaji neposrednom pogodbom s kupcem (pisani oblik ugovora nije uvjet za punovažnost ugovora o prodaji pokretnih stvari). Popisane stvari ne mogu se prodati za iznos ispod 1/3 procijenjene vrijednosti u roku koji je sud odredio za prodaju neposrednom pogodbom. Ako se popisane stvari nisu mogle prodati u visini procijenjene vrijednosti neposrednom pogodbom u određenom roku, sud će na prijedlog stranke odrediti novu početnu cijenu koja će biti jednaka polovici procijenjene vrijednosti pokretnih stvari, s tim što se na drugom ročištu pokretne stvari ne mogu prodati za iznos ispod 1/3 procijenjene vrijednosti. Prijedlog za drugo javno nadmetanje i za prodaju neposrednom pogodbom stranka može podnijeti u roku od osam dana od dana prvog nadmetanja, odnosno od dana isteka roka koji je sud odredio za prodaju neposrednom pogodbom. Ako stvar nije mogla biti prodana neposrednom pogodbom ni u drugom ostavljenom roku koji je odredio sud, postupak će se obustaviti.

Zapisnik o prodaji neposrednom pogodbom (primjer broj 1)

Sastavljen dana _____ godine u _____ ul. _____ o
predmetu ovrhe na zahtjev tražitelja ovrhe _____ iz _____
protiv _____ ovršenika _____ iz _____ za
_____ ispunjenje zahtjeva u novčanom iznosu od _____ KM.

Nazočni:

Službena osoba _____

Tražitelj ovrhe _____

Treća osoba _____

Ovršenik _____

Prodaja je određena sudskim zaključkom br. _____ od _____.

Prodaja stvari objavljena je donošenjem i oglašavanjem zaključka o prodaji na oglasnoj ploči _____ godine.

U svojstvu kupca prijavljen je: _____ iz _____.

Kupac je pregledao stvari koje su na prodaji i izjavio da ih kupuje u viđenom stanju, u kakvom su danas, te za to nudi cijenu od:

1. _____

2. _____

3. _____

Na temelju ove ponude, službena osoba prodaje pokretne stvari i to:

kupcu _____ iz _____ za cijenu od _____.

Cijenu prodaje kupac isplaćuje službenoj osobi i kupljene stvari prima uz potvrdu.

Službena osoba,

Tražitelj ovrhe ,

Ovršenik,

Kupac,

Zapisnik o prodaji neposrednom pogodbom (primjer broj 2)

Sastavljen dana _____ godine, u _____, u ovršnom postupku ovršnog vjerovnika _____ iz _____, čiji je punomoćnik – odvjetnik iz _____, protiv dužnika _____ iz _____, radi naplate novčane tražbine od _____ KM.

NAZOČNI:

Sudski ovršitelj _____

Tražitelj ovrhe _____

Ovršenik _____

Prodaja je određena zaključkom suda broj _____ od _____ godine.

U svojstvu kupca prijavili su se:

1. _____ iz _____, čiji je JMB _____,

2. _____ iz _____, čiji je JMB _____,

3. _____ iz _____, čiji je JMB _____.

Prije početka prodaje neposrednom pogodbom sudski ovršitelj utvrđuje da su ispunjeni svi uvjeti za održavanje ročišta.

Predmet prodaje je _____.

Procjenu vrijednosti obavio je vještak _____, struke _____, dana _____ godine, na iznos od _____ KM, a na koji nije bilo primjedaba pa se navedena cijena smatra utvrđenom vrijednošću shodno članku –. ZOP-a.

Sudski ovršitelj konstatira da se naprijed navedena stvar ne može prodati ispod procjenjene i utvrđene vrijednosti koja iznosi _____ KM, članak _____ ZOP-a, što je ujedno i najniža sudu prihvatljiva cijena.

Kupac izjavljuje da je pregledao _____ i da predmet želi kupiti u danas viđenom stanju u kakvom se ovaj _____ nalazi na licu mjesta.

Stranke suglasno izjavljuju da je tražbina tražitelja ovrhe u predmetu broj _____, prema nalazu vještaka financijske struke od _____ godine, _____ KM, a troškovi ovrhe u ovom predmetu _____ KM, i to _____ KM za rad vještaka _____ struke, tako da je ukupna tražbina _____ KM.

Ugovor o prodaji stvari neposrednom pogodbom

Ugovorne stranke:

sudski ovršitelj _____ suda u _____, kao prodavatelj u ime i za račun tražitelja ovrhe _____ iz _____, čiji je punomoćnik _____ iz _____ (u daljnjem tekstu: prodavatelj), s jedne strane, i _____ iz _____, čiji je JMB _____ (u daljnjem tekstu: kupac), s druge strane.

Članak 1.

Predmet prodaje neposrednom pogodbom je _____.

Članak 2.

Kupac izjavljuje da kupuje stvari navedene u članku 1. ovoga Ugovora za ukupnu cijenu od _____ KM .

Članak 3.

Prodavatelj izjavljuje da konstatira da prodaje stvari navedene u članku 1. ovoga Ugovora kupcu za ukupnu cijenu od _____ KM.

Članak 4.

Kupac je cjelokupan iznos kupoprodajne cijene od _____ KM uplatio dana _____ godine, na račun depozita _____ suda u _____ broj _____ pozivom na broj predmeta _____

Članak 5.

Po dostavi izvješća od računovodstva _____ suda u _____ da je izvršena uplata, posebnim rješenjem će se dosuditi stvari navedene u članku 1. ovoga Ugovora kupcu u vlasništvo i posjed.

Članak 6.

Kupac će kupljene stvari preuzeti od ovršenika bez prisutnosti suda i tražitelja ovrhe, naknadno, u dogovoru s ovršenikom, pri čemu svi troškovi preuzimanja kupljenih stvari padaju na teret kupca.

Članak 7.

Ovaj Ugovor, koji je sastavni dio zapisnika o prodaji od _____ godine, sastavljen je u pet istovjetnih primjeraka (jedan za _____ sud u _____, spis predmeta broj _____, po jedan za stranke i jedan za kupca).

Prodavatelj

Tražitelj ovrhe

Ovršenik

Kupac

Ugovor sastavljen u _____, dana _____ godine.

Po pravomoćnosti rješenja o dosuđenju stvari kupcu u vlasništvo i državinu i donošenju rješenja o isplati, sud će izraditi posebno rješenje o obustavi postupka ovrhe u predmetu

broj _____ i drugima koji su zaduženi ovim spisom.

Ovaj zapisnik i ugovor su pročitani, pregledani i nazočni ih potpisuju bez primjedaba.

Stranke suglasno izjavljuju da je na osnovu navedenog ovršna tražbina u predmetu broj namirena u cjelosti.

Dovršeno u _____ sati.

Sudski ovršitelj

Tražitelj ovrhe

Ovršenik

Kupac

2.5. Komisionska prodaja

Komisionska prodaja (engl. commission sale, njem. Kommissionshandel) jedan je od načina prodaje u kojem sudjeluju komisionar s jedne i njegov komitent s druge strane.

Komisionar je posrednik koji radi u svoje ime, ali za račun komitenta koji je ili proizvođač ili vlasnik robe. Naknada komisionaru je provizija od prodane robe koju on mora prodati "pažnjom dobrog gospodarstvenika"..

Za svaki komisionski posao sklapa se ugovor. Na temelju toga ugovora komisionar dobiva nalog za prodaju određene robe, odnosno upute imperativne ili indikativne prirode. Komisionski nalog može biti tržišni ili fiksni. Tržišni je onda kada treba kupiti ili prodati robu pod optimalnim uvjetima i to obvezuje komitenta, a fiksni je onda kada dobiva fiksne uvjete od kojih ne smije odstupiti jer tada razlika pada na njegov teret. Komisionski nalog može biti i ad hoc nalog (od slučaja do slučaja). Komisionsku prodaju pretežno provode specijalizirana poduzeća, stručno osposobljena za pojedine vrste poslova.

Primjer obrasca ugovora o komisionskoj prodaji vozila:

UGOVOR O KOMISIONSKOJ PRODAJI VOZILA

Zaključen dana _____ . godine između " _____ ", _____ kao komisionara, s jedne strane, i _____ kao komitenta, s druge strane, na sljedeći način:

Članak 1.

Komisionar se obvezuje da u svoje ime a za račun komitenta proda komitentovo polovno motorno vozilo marke _____, godina proizvodnje

_____, broj motora _____, broj šasije _____, registarski broj _____, za cijenu u iznosu od _____ KM. U cijenu iz stavka 1. ovoga članka nije uračunat porez na promet shodno Zakonu o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu.

Članak 2.

Komisionar se obvezuje da komitentu isplati cijenu dobivenu od prodanog motornog vozila odmah po obavljenoj prodaji.

Članak 3.

Komisionar se obvezuje da sve poslove u vezi s ovim Ugovorom obavi stručno i prema postojećim propisima za ovu vrstu posla.

Članak 4.

Komitent se obvezuje da komisionaru za poslove navedene članku 1. ovoga Ugovora isplati na ime provizije iznos od 3% od vrijednosti vozila.

Članak 5.

Ovaj je Ugovor sastavljen u dva istovjetna primjerka, od kojih svaka stranka zadržava po jedan primjerak.

KOMISIONAR

KOMITENT

2.6. Namira tražitelja ovrhe

Ako se iz prodajne cijene namiruje samo jedan tražitelj ovrhe, sud će rešenjem o namiri odrediti da se iz iznosa dobivenog prodajom stvari namire redom:

- troškovi ovršnog postupka,
- troškovi određeni u ovršnoj ispravi, kamata do dana unovčenja stvari i glavna tražbina.

Ako se u ovršnom postupku namiruje više tražitelja ovrhe, sud će zakazati ročište i odrediti redoslijed namire. Ako se tražitelji ovrhe istog reda ne mogu potpuno namiriti iz prodajne cijene, namiruju se razmjerno iznosima svojih tražbina. Prilikom donošenja rešenja o namiri, sud će uzeti u obzir samo one tražbine za koje je rješenje o ovrsi postalo pravomoćno do dana donošenja rješenja o namiri. Višak prodajne cijene koja ostane pri namiri predat će se ovršeniku, ako za to nema smetnji. Ako se stvar nije mogla prodati na drugom ročištu za javno nadmetanje ili neposrednom pogodbom u roku koji je sud odredio, sud će na prijedlog tražitelja ovrhe obustaviti postupak ovrhe.

3. ORGANIZACIJA RADA SUDSKIH OVRŠITELJA I POTEŠKOĆE U NJIHOVOM RADU

3.1. Potresne priče

“Djeco, dolaze nas izbaciti iz stana, otvorite plinske boce!”

„Oni su trojac koji utjeruju strah u kosti, oni su utjerivači dugova, razbijači...”
Takav glas najčešće prati sudske ovršitelje koji u ovim nezahvalnim recesijskim vremenima, kada ljudi masovno ostaju bez posla, kad ne mogu djeci kupiti kruha, platiti račune, moraju ući u stan tih istih jadnih i nevoljnih ljudi i popisati im pokretne stvari ili provesti deložaciju, oduzeti im ono malo imovine (ako je uopće imaju)...

Ovako počinje svaka mučna intervencija...

Nismo mi nikakvi razbijači ni utjerivači dugova, kao što se govori i kako nas se želi prikazati, mi samo obavljamo svoj posao na zakonit i kulturnan način. Nastojimo razumjeti ljude koji se nađu u nevolji i na “našoj meti” i s njima se kulturno ophoditi. Mi nikome iz stana ne iznosimo nikakve stvari, televizore, kauče, hladnjake... Ne, mi samo radimo po zakonu, a tražitelj ovrhe je taj koji predlaže što se od imovine ovršenika može uzeti kako bi se postojeći dug naplatio. Mi mu to samo omogućavamo.

3.2. Organiziranje sudskih ovršitelja

Na temelju dugogodišnje prakse i pokušaja uvođenja raznih oblika organiziranja sudskih ovršitelja, ustanovljen je najučinkovitiji način za takvo što, i to formiranjem zasebne službe sudskih ovršitelja unutar ovršnih odjela s odgovornom osobom ili koordinatorom.

Koordinator¹¹ brine za to da sudski ovršitelj postupi po nalogu suca i provede ovršne radnje u skladu s odredbama ZOP-a, a naročito za:

- raspored poslova i zadataka sudskih ovršitelja tako što im osigurava učinkovit i zakonit rad u provođenju radnji ovrhe kao i da obavlja druge poslove iz svoga djelokruga,
- nadzor nad radom sudskog ovršitelja, a posebno za:
 1. ispunjavanje dnevne i mjesečne norme;
 2. poštivanje radne discipline;
 3. ocjenu rada sudskog ovršitelja;
 4. vođenje elektroničke baze podataka za sustav automatskog upravljanja predmetima (CMS sustav) ili drugi program zaduženja sudskih naloga na dnevnoj osnovi, kojom se osigurava funkcionalna evidencija o kretanju sudskih naloga, npr. naredaba, zaključaka, rješenja, dopisa i zapisnika sudskih ovršitelja po poduzetim ovršnim radnjama prema ovršnim sucima;
 5. sadržaj elektroničke baze podataka o zaduženju sudskih naloga, koja mora sadržavati podatke o tome kada je sudski nalog zaprimljen u službu; podatak o tome kada je nalog dostavljen u rad sudskom ovršitelju, te podatak o razduženju sudskog ovršitelja ulaganjem zapisnika nakon obavljanja ovršne radnje, sve s datumom i potpisom koordinatora sudskih ovršitelja.

Elektronička baza podataka o zaduženju mora sadržavati sljedeće podatke:

- 1) broj predmeta,
- 2) ime i prezime tražitelja ovrhe (ili ime pravne osobe),
- 3) ime i prezime ovršenika (ili ime pravne osobe),
- 4) adresu ovršenika,
- 5) ime sudskog ovršitelja koji je preuzeo zaključak,
- 6) opis predmeta (novčana tražbina, deložacija, ometanje posjeda).

Koordinator sudskih ovršitelja ili jedan od sudskih ovršitelja kojega odredi predsjednik suda, za sudove koji nemaju koordinatora, vodi elektroničku bazu ročišta o javnim prodajama koje provode sudski ovršitelji u skladu s odredbom članka 130. ZOP-a.

¹¹ Riječ koordinator u ovome Praktikumu odnosi se na sudove koji imaju formiranu i uređenu zasebnu službu sudskih ovršitelja (npr. Općinski sud Sarajevo.)

Elektronička knjiga ročišta o javnim prodajama sadrži sljedeće podatke:

- 1) broj predmeta,
- 2) ime i prezime tražitelja ovrhe (ili ime pravne osobe),
- 3) ime i prezime ovršenika (ili ime pravne osobe),
- 4) adresu ovršenika,
- 5) ime sudskog ovršitelja koji provodi zaključak o javnoj prodaji ili neposrednoj pogodbi,
- 6) način prodaje (javna prodaja, neposredna pogodba, prvo ili drugo ročište),
- 7) podatke o mjestu, vremenu i satu održavanja ročišta..

Koordinator (ako sud ima koordinatora) planira i ostvaruje suradnju sa sudbenom policijom, radi asistencije u predmetima kada sudski ovršitelj zatraži asistenciju sudbene policije, raspoređuje i dodjeljuje predmete u rad, koordinira u radu između sudskog ovršitelja na terenu i ovršnog suca, te u tom smislu donosi periodični plan rada i nadzire ispunavanje planova.

Koordinator podnosi izvješće o radu za svakog ovršitelja pojedinačno na dnevnoj i mjesečnoj osnovi, a osim toga brine o kretanju svih zaključaka koji se dostavljaju sudskim ovršiteljima, kao i zapisnika koji se vraćaju sucu u spis.

Dosadašnje rukovođenje sudskim ovršiteljima bilo je tako da su se sami sudski ovršitelji zasebno organizirali, npr. u pogledu zaprimanja predmeta i komunikacije s ovršnim sucima.

Ovaj oblik organiziranja doveo je do različitih organizacijskih pristupa svakog pojedinca unutar jednog suda, pa se u praksi događalo da više ovršitelja izgradi vlastiti sustav organizacije i vođenja predmeta, kao i komunikaciju s ovršnim sucima.

Ovaj način samoorganiziranja za posljedicu je imao golemo nezadovoljstvo stranaka u ovršnom postupku koje pravo ostvaruju posredstvom sudskih ovršitelja, a najčešće su nezadovoljstvo iskazivali tražitelji ovrhe koji su uvidjeli da su sudski ovršitelji različito organizirani i da sam tijek ovrhe ne traje jednako kod svih sudskih ovršitelja.

Nepostojanje jedinstvenog sustava u organizaciji, u smislu da sve stranke u postupku moraju imati jasnu predodžbu o samom tijeku ovrhe i o svim procedurama koje poduzima sudski ovršitelj pojedinac, za posljedicu je imao gomilanje velikoga broja predmeta u sudu.

Osim loše organizacije, sudski ovršitelji u cijeloj Bosni i Hercegovini nisu imali pristupa suvremenim tehnologijama kao ni prikladan prostor za smještaj predmeta, što je dodatno usporavalo ovršni postupak.

Prije svega, potrebno je postaviti jasne parametre u pogledu praćenja i kontrole rada sudskih ovršitelja, odnosno točno odrediti radnje koje poduzima sudski ovršitelj na terenu, a koje mogu biti bodovane ili normirane.

3.3. Organizacija ureda sudskih ovršitelja

Prije nego što se pristupi organiziranju sudskih ovršitelja, potrebno je izraditi analizu zatečenog stanja i utvrditi sljedeće kriterije:

- broj predmeta dostavljenih na provođenje
- starosnu strukturu predmeta
- broj predmeta koji su po zakonu hitne prirode.

3.3.1. Podjela terena

Kada se utvrdi točan broj predmeta koji su u radu kod sudskih ovršitelja, tek tada se može planirati broj sudskih ovršitelja koji je razmjerno primjeren broju predmeta (zaključaka).

Pri izradi plana bitno je u što većoj mjeri iz uporabe izbaciti ručne evidencije (interne dostavne knjige i pomoćne knjige zaduženja i razduženja).

Potrebno je odrediti i zadužiti svakog ovršitelja za određeni dio grada ili mjesta tako da sve predmete koji dolaze u određeni dio grada ili mjesta preuzima samo jedan ovršitelj.

Na taj način se dva i više ovršitelja ne mogu naći na jednom području ili ulazu zgrade. Ovršitelj koji provede dulje vrijeme na jednom terenu upoznaje ulice, mjesta i na taj način lakše i brže dolazi do ovršenika. Zatim upoznaje predstavnike kućnih savjeta i poštare koji na terenu mogu biti od velike važnosti za obavijesti o ovršenima.

Kordinator sudskih ovršitelja preuzima sve zaključke ovršnih sudaca s jednog mjesta (pisarnica) i provodi ih kroz CMS sustav ili drugi dostupni program ovršiteljima po već određenim terenima, a predmeti koji su uneseni u bazu podataka dostavljaju se sudskom ovršitelju.

Sudski ovršitelj pri preuzimanju zaduženih predmeta (zaključaka) dužan je pregledati predmete i razvrstati ih po ulicama unutar svoga terena.

Sudski ovršitelj uzima u rad razvrstane predmete (zaključke) i pritom vodi računa o tome da su zaključci koncentrirani u užem dijelu terena koji pokriva radi veće učinkovitosti.

Predmete (zaključke) koje sudski ovršitelj radom na terenu provede ili konstatira određene smetnje u provođenju dužan je istoga dana ili najkasnije idućega dana vratiti koordinatoru sudskih ovršitelja.

Pri razduživanju zapisnika osoba koja je zadužena za nadzor nad radom sudskih ovršitelja dužna je pregledati dostavljeni zapisnik i utvrditi je li opravdano razduživanje zapisnika i ima li zapisnik sve potrebne elemente koji trebaju sudu radi poduzimanja daljnjih radnji.

Ako se utvrdi da zapisnik nije primjeren u odnosu na provedenu radnju na terenu, on se ne razdužuje i odmah se nalaže ovršitelju da otkloni nedostatke.

Kada su ispunjeni svi uvjeti za razduživanje zapisnika, koordinatorski unos u bazu podataka ishod radnje koju je ovršitelj proveo na terenu, a to su:

- naplaćen dug i sudski troškovi u cijelosti (upisuje se naplaćeni iznos),
- ovršenik odselio,
- ovršenik nepoznat na adresi,
- ovršenik umro,
- provedena asistencija vještaku,
- javna prodaja (uspjela),
- javna prodaja (neuspjela),
- učinjeno ometanje posjeda
- prodane izuzete stvari od ovršenika,
- proveden popis pokretnih stvari,
- ovršenik nema stvari koje mogu biti predmetom popisa,
- stvari popisane u drugom predmetu (broj predmeta u kojem su popisane).

Odgovorna osoba ili koordinatorski unos sudskih ovršitelja razdužene zapisnike istoga dana dostavlja sudu u rad.

Imajući u vidu da sudski ovršitelji gube mnogo vremena izlaskom na ročišta za javnu prodaju pokretnih stvari koje se zakazuju na licu mjesta, a koje su u 90% slučajeva neuspjele, opravdano je da se ročišta za javnu prodaju pokretnih stvari u predmetima male vrijednosti zakazuju u zgradi suda, izuzev ročišta na kojima se prodaju stvari veće vrijednosti, poput automobila, strojeva i dr.

4. PRIPREMA ZA RAD NA TERENU

Sudskom ovršitelju se, u pravilu, zaključkom nalažu ovršne radnje. Ovršitelje ne bi trebalo zaduživati potpunim spisima, imajući u vidu da su ovršitelji ograničeni u odlučivanju. Spisi, u pravilu, ostaju u sudu, a sudski ovršitelji preuzimaju samo zaključak uz rješenje. Ovaj način organizacije oslobađa ovršitelje u smislu odgovornosti čuvanja spisa i u uredu i na terenu, preuzimanje kompletnog spisa ovršni sudac nije u mogućnosti nadzirati rad i postupke sudskog ovršitelja, zapisnici koji se sastavljaju na terenu ulažu se u spis, a osim toga postoji mogućnost uništenja spisa ili njegovih dijelova.

U zaključku se mora jasno naglasiti koju je radnju ili više njih potrebno provesti (npr. popis, pljenidbu i procjenu stvari, izuzimanje itd.). K tome, u zaključku se mora navesti iznos tražbine, adresa ovršenika kao i iznos troškova postupka imajući u vidu članak 121. stavak 1. ZOP-a (popisat će se onoliko stvari koliko je potrebno za namiru tražbine tražitelja ovrhe i troškova ovrhe.).

Zaključak koji je dostavljen ovršiteljima na provođenje ostaje zadužen kod ovršitelja sve dok se potpuno ne provede ili ako se na terenu konstatiraju određene smetnje, npr. ovršenik odselio ili drugo¹².

Sudski ovršitelj će sve neuspjele pokušaje ovrhe konstatirati u zapisniku i CMS sustavu, kako bi sud odnosno sudac imao uvid u rad po predmetu. Imajući u vidu da se na taj način gubi mnogo vremena pri unosu podataka u sustav, ovaj modul treba prilagoditi i pojednostaviti na način da se sudskom ovršitelju omogući uporaba šifarnika poduzetih radnji.

Ovršitelji kojima se u nekim sudovima dostavljaju potpuni spisi u rad preuzimaju dio poslova koji nisu u njihovom opisu, pri čemu je riječ o ulaganju svih podnesaka što ih stranke u postupku dostavljaju u taj spis, a to su prigovori, požurnice, dostava novih adresa i slično. Takvim načinom postupanja po spisu ovršitelji imaju manje vremena za rad na terenu.

Sudski ovršitelji trebaju biti maksimalno oslobođeni uredskog poslovanja koji se ne odnosi na pripremu i organizaciju rada na terenu.

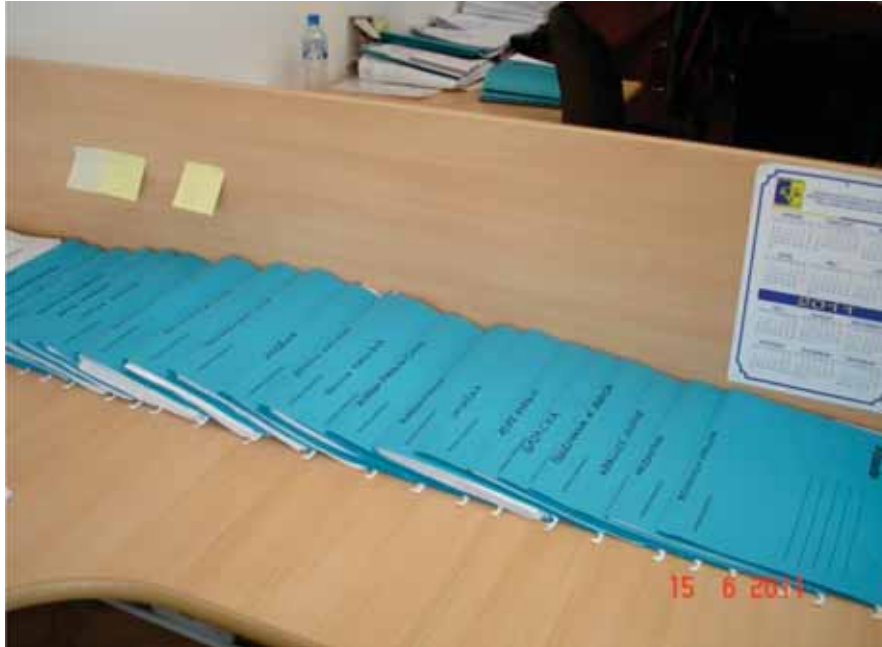
Zaključci koje sud upućuje sudskim ovršiteljima preuzimaju se u pisarnici suda, pri čemu koordinator preuzima zaključke za sve ovršitelje, a potom se preuzeti zaključci dodjeljuju u rad svakom pojedincu.

Dodjelu i odabir zaključaka obavlja koordinator, najčešće po terenskoj raspodjeli ili po principu: jedan ovršitelj - jedan sudac. Pri razvrstavanju zaključaka potrebno je voditi računa o predmetima koji su po prirodi ovrhe **žurni te takve obilježiti i odmah dostaviti na provođenje, a to su: deložacije, uzdržavanja, ometanje posjeda, Okvirni zakon o zalozima i dr.**

12 Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora, stranica 63., primjer 21.

Nakon što sudski ovršitelj preuzme zaključke koji su mu dodijeljeni u rad, treba ih razvrstati po ulicama ili mjestima radi lakše pripreme izlaska na teren.

Primjer zaključaka koji su razvrstani po ulicama

Predmeti na kojima treba provesti ovrhu dodjeljuju se tako da jedan sudski ovršitelj prilikom jednog izlaska po mogućnosti obavi više ovršnih radnji, koje se odnose na provođenje ovrhe u više ovršnih predmeta u istom mjestu ili u više obližnjih mjesta.

Prilikom izlaska na lice mjesta, sudski ovršitelj osim zaključaka treba imati i obavijesti koje se ostavljaju ili uručuju ovršeniku, ovisno o načinu provođenja ovrhe.

U praksi se pokazalo učinkovitim da ovršeniku koji nije zatečen na adresi ovršitelj uz obavijest ostavi i poziv da se javi u prostorije suda radi izmirenja duga. U pozivu se navodi točan dan i sat kao i adresa sjedišta suda.

Ovakav poziv ostavlja se kada se sa sigurnošću utvrdi da ovršenik stanuje na navedenoj adresi, ako je moguće u zapisniku se konstatira ime i prezime osobe koja je potvrdila da ovršenik stanuje na danoj adresi. Ovršitelj će pokušati doznati kada bi se ovršenik mogao zateći na licu mjesta.

U pozivu se navodi da je ovršenik dužan, ako se ne odazove na taj poziv, biti u stanu ili na radnom mjestu u određeno vrijeme radi poduzimanja ovršnih radnji shodno zaključku.

U zapisniku se konstatira dan i vrijeme izlaska na lice mjesta, kao i dan za kada je pozvan javiti se u sud, odnosno obavijest kada će sudski izvršitelj ponovno izaći na lice mjesta ako se ne odazove pozivu.

Ako se ovršenik ne odazove po pozivu u zgradu suda, ovršitelj će u zakazano vrijeme izaći na adresu ovršenika, radi provedbe rješenja. Ukoliko se ovršenik ponovno ne zatekne na licu mjesta, sudski izvršitelj pristupit će pripremi primjene članka 43. ZOP-a.

Primjer poziva ovršeniku koji nije zatečen na licu mjesta i obavijesti ukoliko se ne odazove pozivu:

Bosna i Hercegovina Federacija Bosne i Hercegovine OPĆINSKI SUD U SARAJEVU Šenoina 1 Izvršni odjel : Služba sudskih izvršitelja Broj predmeta _____ Sarajevo, _____ god.	 Općinski sud u Sarajevu	PRAVNA STVAR: Tražilac izvršenja _____ Izvršenik _____ Radi _____
P O Z I V – O B A V I J E S T		
Za : _____ Pozivate se kao stranka za dan _____ 200_ god. u _____ sati , pred ovaj sud u sobu 454/IV služba sudskih izvršitelja (IZVRŠNI ODJEL).		
Ukoliko se ne odazovete na ovaj poziv dužni ste biti u stanu – poslovnom prostoru u ulici _____ broj _____ dana _____ 200_ god. u _____ sati. NAPOMENA: Ukoliko ne budete na licu mjesta u naznačeno vrijeme stan – poslovni prostor bit će prinudno otvoren uz prisustvo svjedoka i sudske policije, radi iseljenja, shodno članu 43 ZIP-a Sudski izvršitelj :		

Obrazac br.2

Bosna i Hercegovina Federacija Bosne i Hercegovine OPĆINSKI SUD U SARAJEVU Šenoina 1 Izvršni odjel : Služba sudskih izvršitelja Broj predmeta _____ Sarajevo, _____ god.	 Općinski sud u Sarajevu	PRAVNA STVAR: Tražilac izvršenja _____ Izvršenik _____ Radi _____
P O Z I V – O B A V I J E S T		
Za : _____ Pozivate se kao stranka za dan _____ 200_ god. u _____ sati , pred ovaj sud u sobu 454/IV služba sudskih izvršitelja (IZVRŠNI ODJEL).		
Ukoliko se ne odazovete na ovaj poziv dužni ste biti u stanu – poslovnom prostoru u ulici _____ broj _____ dana _____ 200_ god. u _____ sati. NAPOMENA: Ukoliko ne budete na licu mjesta u naznačeno vrijeme stan – poslovni prostor bit će prinudno otvoren uz prisustvo svjedoka i sudske policije, radi iseljenja, shodno članu 43 ZIP-a Sudski izvršitelj :		

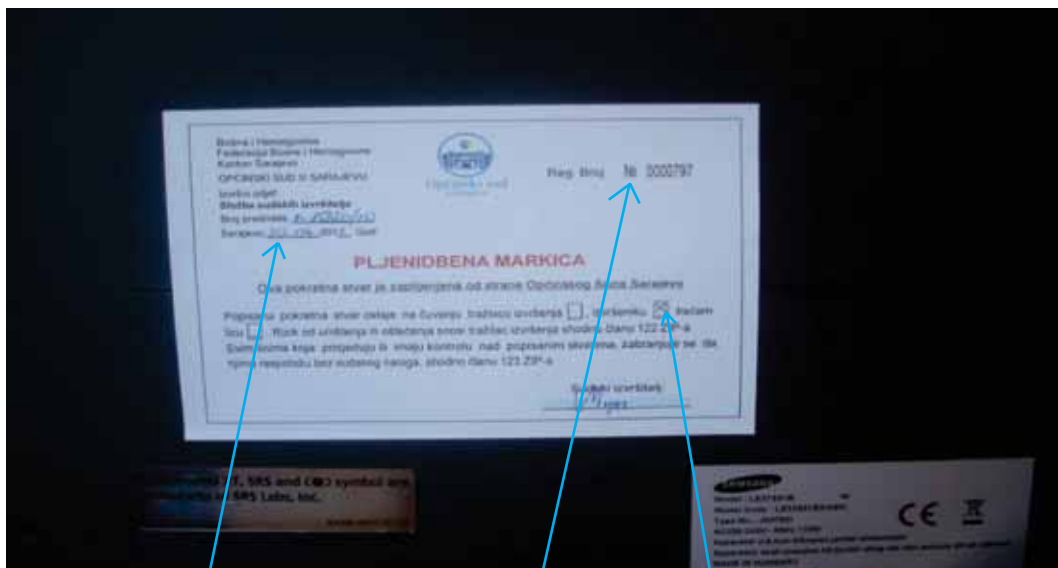
Osim poziva i obavijesti, sud bi trebao, u skladu s mogućnostima, sudskim ovršiteljima osigurati zapisnike s indigom na poleđini koji se pišu u više primjeraka, jer se strankama odmah nakon provedene radnje uručuje jedna preslika tako da stranke u postupku ne moraju dolaziti u sud radi preuzimanja.

Uz spomenute zapisnike s indigom na poleđini i obavijesti, sudski ovršitelji pri izlasku na teren trebali bi imati pljenidbene markice koje se lijepe na zaplijenjene stvari.

4.1. Što je potrebno sudskom ovršitelju prilikom izlaska na teren:

- obavijesti (dostava, članak 43. ZOP-a) (primjer u Priručniku)¹³
- pozivi (primjer u priručniku BERP)¹⁴
- zapisnik s indigom na poleđini (primjer u Priručniku)¹⁵
- pljenidbene markice (primjer u Priručniku)¹⁶

Primjer pljenidbene markice:

Broj predmeta i datum

Napomena o tome gdje su stvari ostavljene

Registarski broj markice

4.2. Opseg i opis poslova sudskog ovršitelja

Sudski ovršitelj je službenik suda koji po nalogu suca ovršnog odjela neposredno poduzima ovršne radnje.

Vrsta ovršne radnje, zatim njezin oblik i opseg kao i način ovrhe ovise o predmetu i sredstvu ovrhe označenom u rješenju o ovrsi koje se u konkretnom slučaju provodi. Ovršne radnje poduzimaju se radnim danom u vremenu od 7 do 19 sati, iznimno izvan radnog vremena i noću, ako za to postoje opravdani razlozi.

13 Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora

14 Balkans enforcement reform project/Projekt reforme izvršnog prava na Balkanu

15 Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora

16 Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora

Ovršni sudac, u pravilu, zaključkom nalaže sudskom ovršitelju ovršnu radnju.

Pri provođenju ovršnih radnji sudski ovršitelj obavezan je o tome sastaviti zapisnik, koji mora sadržavati:

- naznaku stranaka (puno ime i prezime stranke ili naziv tvrtke sa sjedištem ako se radi o pravnoj osobi, adresu i druge podatke),
- puno ime i prezime sudskog ovršitelja,
- naznaku mjesta, ulice i broja kao i vremena i dana poduzimanja ovršne radnje, te naznaku osoba koje su nazočne poduzimanju ovršne radnje (stranke, svjedoci, vještaci, treća osoba i sl.),
- opis radnje koju je ovršitelj poduzeo i okolnosti koje su od značaja za provedbu sudskog naloga uz konstataciju je li postupljeno u cijelosti ili djelomično po nalogu,
- vrijeme završetka ovršne radnje,
- potpise stranaka i drugih sudionika koji su bili nazočni provođenju ovršnih radnji s navođenjem njihova svojstva radi identifikacije potpisa.

Ako osoba odbije potpisati se, potrebno je naznačiti tu činjenicu u zapisniku i navesti razloge odbijanja potpisa.

Ukoliko se radi o činidbi ovrhe popisom i pljenidbom pokretnih stvari ovršenika, u zapisnik (pljenidbeni popis) se unosi kratak opis svake zaplijenjene stvari (npr. naziv stvari, starost, vrijednost, račun o kupovini stvari, količina, u kakvom stanju se nalazi i svi drugi podaci kojima se identificira pokretna stvar). Sudski ovršitelj procjenjuje pokretne stvari i to konstatira u zapisnik. U zapisnik se unose i prigovori nazočnih osoba o procjeni pokretne stvari. Ako sudski ovršitelj nije u mogućnosti procijeniti pokretnu stvar, to će konstatirati u zapisnik i navesti razloge.

U pravilu, sudski ovršitelj će, prije nego što pristupi pljenidbi i popisu pokretnih stvari, predložiti ovršeniku rješenje o ovrsi i pozvati ga da plati iznos (glavni dug, sporedne tražbine - kamate, dosuđene troškove postupka i troškove ovrhe) za koje je određena ovrha (članak 119. ZOP-a). Radnja po pozivu ovršeniku da plati određeni iznos kao i izjava ovršenika povodom poziva mora biti konstatirana u zapisniku o popisu i pljenidbi prije poduzimanja same radnje popisa i pljenidbe pokretnih stvari.

Prije poduzimanja ovršne radnje kojom se plijene pokretne stvari ovršenika, stranke će o vremenu i mjestu pljenidbe obavijestiti postupajući sudac ili sudski ovršitelj, ovisno o okolnostima i prirodi ovršne radnje. O vremenu i mjestu pljenidbe ovršenikovih stvari bit će obaviješten i tražitelj ovrhe ako je to tražio. Odsutnost tražitelja ovrhe ne sprječava provođenje pljenidbe. Predmetom pljenidbe i popisa mogu biti stvari koje se nalaze u posjedu ovršenika, kao i stvari koje se nalaze u posjedu tražitelja ovrhe (članak 120. ZOP-a). Smatra se da su bračni i izvanbračni partneri suvlasnici na jednake dijelove svih pokretnih stvari koje se zateku u njihovoj kući, stanu, poslovnoj prostoriji ili drugoj nepokretnosti. Ovršenikove stvari koje se nalaze u posjedu treće osobe mogu se popisati samo ako on na to pristane.

Pljenidbenim popisom popisat će se onoliko stvari koliko je potrebno za namiru tražbine tražitelja ovrhe i troškova ovrhe (članak 121. ZOP-a). Prvenstveno se popisuju stvari glede kojih nema primjedaba o postojanju prava koje bi sprječavalo ovrhu i stvari koje se najlakše mogu unovčiti, pri čemu će se uzeti u obzir izjave nazočnih stranaka i trećih osoba.

Popisane će stvari sudski ovršitelj ostaviti na čuvanje ovršeniku ako sud povodom prijedloga tražitelja ovrhe nije odredio da ih se preda na čuvanje tražitelju ovrhe ili trećoj osobi (članak 122. ZOP-a).

Gotovi novac (gotovina), vrijedonosni papiri i dragocjenosti predat će se u sudski depozit. U sudski depozit predat će se i druge stvari veće vrijednosti ako su pogodne za takav način čuvanja.

Sudski ovršitelj obavještava sve osobe koje posjeduju ili imaju nadzor nad popisanim stvarima o zabrani raspolaganja tim stvarima, bez sudskog naloga.

Obavijest o zabrani raspolaganja popisanim stvarima unosi se u zapisnik o popisu.

Ukoliko se pri pljenidbi ne nađu pokretne stvari koje mogu biti predmetom ovrhe, to će se konstatirati u zapisniku.

Ako se nakon pljenidbenog popisa odredi ovrha na zaplijenjenim stvarima radi naplate druge tražbine istog tražitelja ovrhe ili tražbine drugog tražitelja ovrhe, neće se obaviti ponovni popis i procjena tih pokretnih stvari, nego će se u nastavku zapisnika samo zabilježiti podaci iz kasnijeg rješenja o ovrsi (članak 128. ZOP-a).

Prodaju pokretnih stvari u smislu odredbe članka 130. ZOP-a provodi sudski ovršitelj, ako sud nije drukčije odlučio.

Kada sudski ovršitelj provodi prodaju pokretnih stvari javnim nadmetanjem, o tome sastavlja zapisnik koji mora sadržavati:

- oznaku spisa s danom i satom održavanja javne prodaje/neposredne pogodbe,
- oznaku stranaka, punomoćnika stranaka,
- oznaku sudskog ovršitelja koji provodi javnu prodaju/neposrednu pogodbu,
- mjesto - ulica, broj i sat održavanja ročišta o javnoj prodaji/neposrednoj pogodbi,
- oznaku zaključka suda kojim je određena prva, druga ili treća javna prodaja,
- naznaku stranaka koje su nazočne javnoj prodaji/neposrednoj pogodbi,
- naznaku ponuditelja sa svim podacima kojima se identificira, bilo da je riječ o fizičkoj ili pravnoj osobi,
- podatke o uplaćenom pologu,
- naznaku predmeta javnog nadmetanja i početnu cijenu stvari koje su predmetom prodaje,

- sastavlja popis ponuditelja po obavljenoj prodaji s postignutom cijenom,
- proglašava najpovoljnijeg ponuditelja,
- preuzima prodajnu cijenu ili dokaz o izvršenoj uplati prodajne cijene,
- predaje pokretne stvari kupcu,
- potpise ponuditelja/kupaca, potpise stranaka, punomoćnika i ostalih sudionika u postupku, sat kada je završena javna prodaja i eventualne izjave stranaka i sudionika u postupku javne prodaje/neposredne pogodbe, kao i druge podatke za koje procijeni da su bitni u postupku javne prodaje/neposredne pogodbe.

U zapisniku će se još konstatirati je li izvršen povrat uplaćenog iznosa pologa po provedenoj prodaji ostalim ponuditeljima, ako je takav polog preuzeo sudski ovršitelj neposredno prije same javne prodaje.

Nakon uplate prodajne cijene sudski ovršitelj predat će stvar najpovoljnijem ponuditelju kao kupcu, a ako kupac nije položio cijenu, samo kada na to pristane tražitelj ovrhe, što se mora konstatirati u zapisniku o prodaji.

Kod provođenja ovrhe radi predaje jedne ili više određenih stvari koje se nalaze kod ovršenika, sudski ovršitelj oduzima te stvari od ovršenika i uz potvrdu ih predaje tražitelju ovrhe (članak 197. ZOP-a). Isti je postupak i kada se radi o stvarima koje se nalaze kod treće osobe, ako je ona voljna predati stvar.

4.3. Nadzor i kontrola sudskih ovršitelja

Kada se govori o praćenju rada sudskih ovršitelja, prije svega valja naglasiti da je dostupni CMS sustav potrebno nadograditi u pogledu praćenja i kontrole sudskih ovršitelja, imajući u vidu značaj sudskih ovršitelja kao i broj predmeta kojima su zaduženi.

Potrebno je jasno utvrditi radnje sudskog ovršitelja kojima se vrjednuje rad i kvaliteta svakog pojedinca. Uz to, elektronički sustav mora omogućiti lakši i jednostavniji uvid u cjelokupna kretanja zaključaka kao ulaznih informacija i zapisnika kao izlaznih informacija koje su presudne u pogledu kontrole.

Općinski sud u Sarajevu osim CMS-a ima na raspolaganju dodatni program koji je namijenjen nadzoru i kontroli sudskih ovršitelja, a koji se koristi od 2007. godine. Ovaj program daje mogućnost usmjeravanja, kontrole i analize rada sudskih ovršitelja. Imajući u vidu te pokazatelje, minimalna je mogućnost donošenja pogrešnih odluka u rukovođenju. Sudski ovršitelji koji u radu koriste isključivo CMS sustav trebaju voditi i dodatnu evidenciju, ručno ili elektronički, kako bi se prikupili svi podaci potrebni za praćenje i kontrolu.

Praćenje i kontrolu sudskih ovršitelja možemo podijeliti u dvije skupine i to:

- ulazne informacije (predmeti koji se dostavljaju u rad)
- izlazne informacije (zapisnici u kojima je poduzeta ovršna radnja).

4.3.1. Popis ulaznih informacija

U bazu se unose sljedeći podaci: ulazne informacije

- broj predmeta (_____),
- Ime tražitelja ovrhe (ime pravne osobe),
- Ime ovršenika (ime pravne osobe),
- Adresa ovršenika (ulica i broj),
- Opis predmeta (dug, alimentacija i dr.),
- Ime sudskog ovršitelja koji se zadužuje zaključkom,
- Predmet (zaključak) koji je zadužen putem CMS-a i dodatnog programa dostavlja se sudskom ovršitelju u rad. Sudski ovršitelj razvrstava zaključke po ulicama i izlazi na teren,.
- Pod izlaznim informacijama podrazumijeva se zapisnik sudskog ovršitelja koji se sastavlja na licu mjesta, a u koji se unose potrebni podaci koji su bitni za predmet,.
- PRIMJER: Ovršitelj je na terenu obavio popis pokretnih stvari, zapisnik se dostavlja koordinatoru koji je obavezan pregledati zapisnik i eventualno ukazati na nedostatke. Zapisnik se razdužuje putem baze podataka u koju je predhodno unesen, u bazi se konstatira ishod poduzete radnje, npr. proveden popis pokretnih stvari. Predmet prelazi iz statusa zaduženog u status razduženog predmeta s konstacijom "proveden popis".

Praćenjem ovih podataka provodi se kontrola, pojedinačno za svakog ovršitelja, po svim parametrima na temelju kojih se organizira rad sudskih ovršitelja.

PRIMJER: *Ukoliko se utvrdi da sudski ovršitelj zadužuje veći broj predmeta u odnosu na druge, tada se ponovno raspodjeljuje teren ili se raspodjeljuju predmeti radi ravnomjernog zaduženja. Ako se utvrdi da pojedinac ima u radu veći broj starih predmeta, onda se obavezuje da u rad uzme starije predmete.*

Ovaj program daje mogućnost organiziranja rada svih sudskih ovršitelja u užem dijelu grada tako što se iz baze podataka izdvoje predmeti samo iz jedne ulice ili samo određene starosne strukture. Osim toga, ovaj program može obaviti pojedinačnu i zbirnu analizu svih predmeta dostavljenih ovršiteljima u rad.

Osoba zadužena za praćenje ovih podataka svakodnevno analizira ulazne pokazatelje i ukazuje na određene pojave te nalaže sudskim ovršiteljima da poduzmu određene radnje u pogledu ispunjavanja određenih normi.

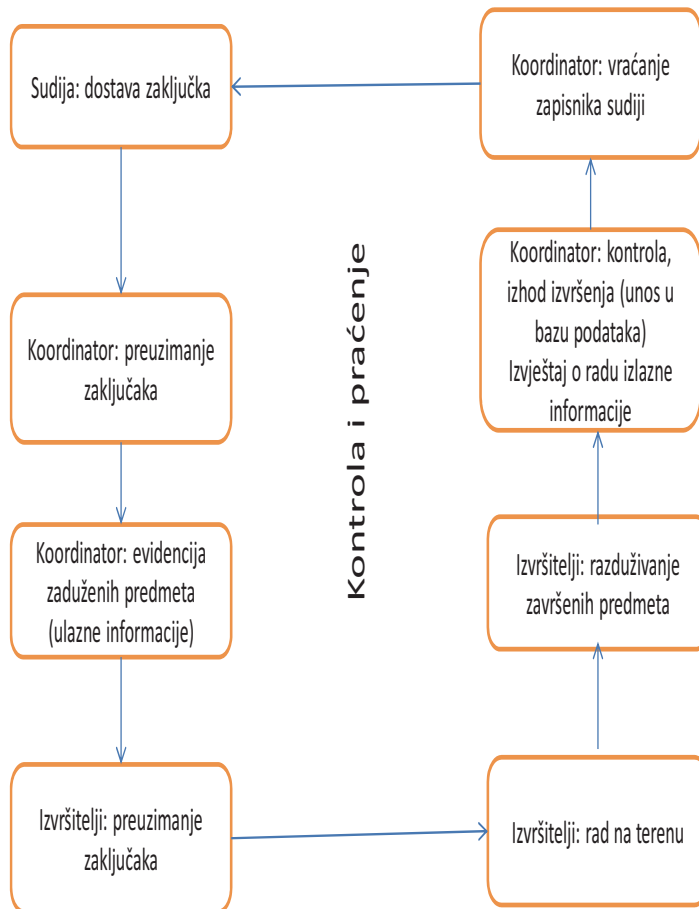
PRIMJER: *Program za praćenje i kontrolu sudskih ovršitelja Općinskog suda u Sarajevu. Predmeti koji se dostavljaju sudskim ovršiteljima prvenstveno se raspoređuju putem CMS-a, a potom se unose u dodatnu bazu podataka koja je namijenjena praćenju i kontroli sudskih ovršitelja.*

4.3.2. Popis izlaznih informacija

- Ukupan broj predmeta u radu na terenu (broj predmeta po kojima je ovršitelj postupao u određenom vremenu, npr. mjesečno),
- Broj okončanih predmeta, novčane tražbine (predmeti u kojima je naplaćen dug i troškovi u cijelosti),
- Broj provedenih popisa (predmeti u kojima je proveden popis pokretnih stvari),
- Predmeti u kojima je konstatirano da ovršenik nema stvari koje mogu biti predmetom popisa,
- Broj predmeta u kojima je konstatirano da su ovršenikove stvari popisane u drugom predmetu,
- Predmeti u kojima je konstatirano da je ovršenik odselio, nepoznat i umro,
- Starosna struktura predmeta (mogućnost pretrage po godinama),
- Iznos naplaćenih novčanih sredstava izraženih u KM (određeno vremensko razdoblje, npr. mjesečno),
- Broj uspješnih javnih prodaja (predmeti u kojima su prodane pokretne stvari),
- Broj neuspješnih javnih prodaja (predmeti u kojim nije uspjela prodaja),
- Broj predmeta nenovčane tražbine (deložacije, ometanje posjeda, i dr.)

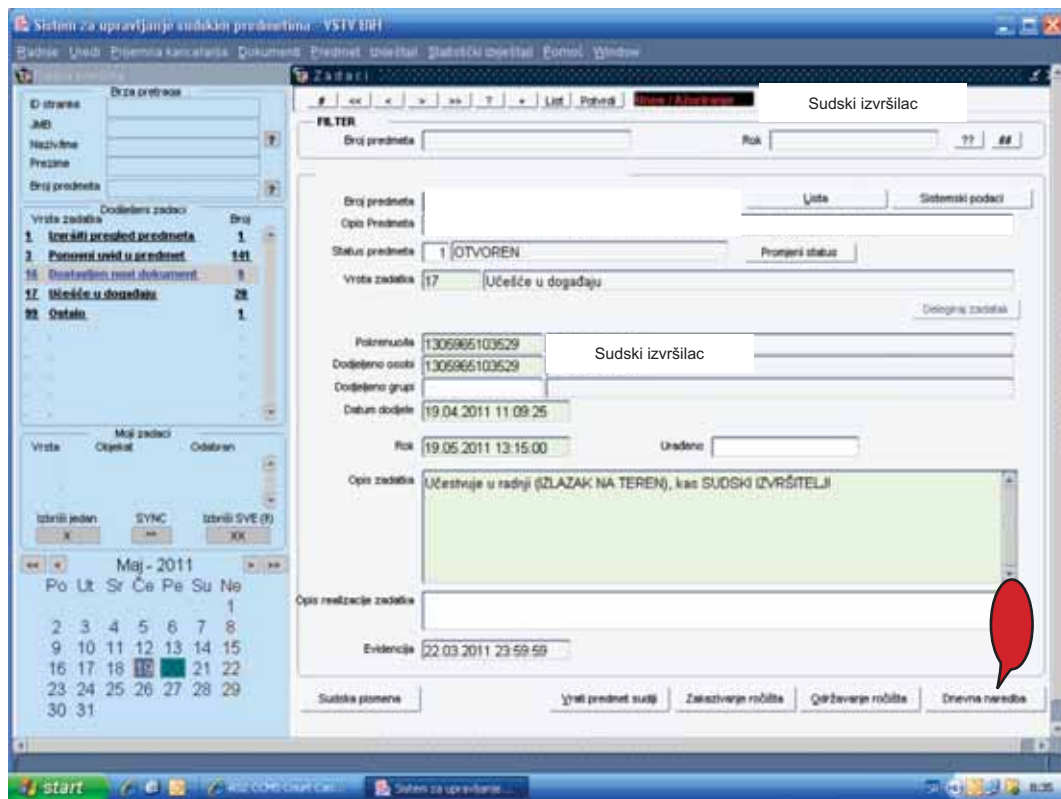
Sve prikupljene informacije o radu sudskog ovršitelja moguće je filtrirati po svim kriterijima. Kada se prikupe sve izlazne informacije za određeno razdoblje pojedinačno za svakog ovršitelja, program pruža mogućnost da se jednom radnjom dođe do izvješća za bilo koje izvještajno razdoblje (dnevna, mjesečna ili godišnja). Kada se na taj način izradi izvješće, dolazi se do točnih podataka o tome koliko je jedan sudski ovršitelj proveo popisa, javnih prodaja, koliko je naplatio novčanih sredstava, koliko je imao uspješnih prodaja itd. Na temelju tih pokazatelja cijeni se kvaliteta rada svakog pojedinca.

Stoga je potrebno CMS sustav, modul za sudske ovršitelje, bar približno prilagoditi ovim kriterijima kako bi se imao točan uvid u rad sudskih ovršitelja.

5. RAD SUDSKOG OVRŠITELJA U CMS SUSTAVU

Nakon zaprimanja predmeta u rad sudski ovršitelj putem CMS sustava određuje evidenciju predmeta odabirom tipke „Dnevna naredba“. Pri određivanju evidencije određuje se dan do kada bi predmet trebao biti uzet u rad. Na dužinu evidencije utječe broj predmeta u radu. U svakom slučaju, određivanje evidencije korisno je i kao oblik samokontrole jer se može dogoditi da neki predmet pogreškom ne bude uzet u rad, što se otkriva prilikom produživanja evidencije.

Slika 1. Izgled prozora "Dnevna naredba"

Ukoliko u predmetu treba napisati - kreirati neki dokument, to se čini odabirom tipke "Sudska pismena". Otvaranjem navedenog prozora iz padajućeg izbornika bira se potrebno pismeno, npr. dopis, zaključak, nalog, obavijest i sl.

Prije izlaska na teren sudski ovršitelj putem CMS-a obvezno zakazuje izlazak na teren odabirom tipke „Zakazivanje ročišta“, gdje upisuje dan i vrijeme izlaska u tom predmetu, kao i kratak opis radnji koje će se provoditi, npr. 1. Popis i procjena, 2. Prodaja, 3. Predaja, 4. Sudska dostava i slično.

Nakon povratka s terena sudski ovršitelj predaje zapisnik, koji je sastavio na terenu, prijamnom uredu radi skeniranja tj. unosa zapisnika u predmet. Potom u

svojem uredu, također putem CMS-a, odabirom tipke „Održavanje ročišta“ unosi podatak: Završeno, Prekinuto, Odgođeno i sl.

Kada sudski ovršitelj završi rad po predmetu tj. radnju koja je u njegovoj nadležnosti, također putem CMS-a vraća spis sucu u rad odabirom tipke „Vrati predmet sucu“, nakon čega spis fizički predaje tj. razdužuje onome tko ga je zadužio. Kada se kaže „onome tko ga je zadužio“, to ovisi o samoj organizaciji rada u sudu. Naime, u sudovima u s više od tri sudska ovršitelja postoji formirana služba sudskih ovršitelja kojom rukovodi voditelj sudskih ovršitelja i njemu se vraća spis, dok se u manjim sudovima s manje od tri ovršitelja spis najčešće vraća voditelju sudske pisarnice, odnosno osobi raspoređenoj na te poslove.

Naravno, u oba slučaja spis se zadužuje i razdužuje uz potpis na „Popisu ovrha povjerenih sudskom ovršitelju“ ili u elektroničkoj bazi podataka, ako je formirana u sudu.

Napomena: Detaljan opis rada sudskog ovršitelja putem CMS-a dan je u Priručniku za sudske ovršitelje za rad u CMS-u, u kojem se mogu naći sva potrebna objašnjenja sa slikovnim prikazom načina rada u CMS-u, a priručnik se u svakom sudu može dobiti kod službenika za IKT.

6. RAD SUDSKOG OVRŠITELJA U PRAKSI

6.1. Vrijeme ovrhe

Sudski ovršitelj provodi ovrhu radnim danom u vremenu od 7.00 do 19.00 sati, s tim što sud može zaključkom odrediti provođenje ovrhe i neradnim danom ili noću, ako za to postoji opravdani razlog.

Znači, ako se neka osoba može pronaći samo u kasnim poslijepodnevним satima, neradnim danom ili noću, sudski ovršitelj o tome obavještava predmetnog suca, nakon čega sudac donosi zaključak kojim određuje provođenje potrebne radnje u tom vremenu, što je propisano člankom 42. ZOP-a.

Primjer zaključka o radu u neradne dane:

<p>BOSNA I HERCEGOVINA</p> <p>_____ SUD U _____</p> <p>BROJ: _____</p> <p>_____, _____ . godine</p> <p>_____ sud u _____, sudac _____, u ovršnom postupku tražitelja ovrhe _____ iz _____, općina _____, protiv ovršenika _____ iz _____, ul. _____, radi naplate uzdržavanja u iznosu od _____ KM, donio je dana _____ . godine sljedeći:</p> <p style="text-align: center;">ZAKLJUČAK</p> <p>1. Nalaže se sudskom ovršitelju ovoga suda, _____, da izađe na lice mjesta u _____ radi popisa, zapljene i procjene pokretnih stvari ovršenika po rješenju o ovrsi broj _____ od _____ . godine.</p> <p>2. Zapljena i procjena pokretnih stvari ovršenika provest će se u mjestu _____, ul. _____ u vremenu od 7.00 do 19.00 sati svakim radnim danom, po potrebi i neradnim danom, tj. kada sudskog ovršitelja sudbena policija RS-a obavijesti da je ovršenika pronašla po nalogu od ____ . godine, u skladu s člankom 42/2. ZOP-a.</p> <p>3. NALAŽE SE sudbenoj policiji da prati dolazak ovršenika na područje _____, da o tome odmah obavijesti sudskog ovršitelja ovog suda _____ na telefon _____ i s njim izađe na lice mjesta kod ovršenika te da osigura provođenje ovrhe u ovom predmetu.</p> <p style="text-align: right;">Sudac</p> <p>Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog zaključka nije dopušten pravni lijek.</p>

Sudski ovršitelj provodi sve ovrhe bez odgode, u pravilu, onim redom kojim su mu ovršni predmeti dodijeljni u rad. Pri provođenju ovršne radnje sudski ovršitelj

obvezan je sastaviti zapisnik o ovršnoj radnji¹⁷. Pri izlasku na teren sudski ovršitelj po mogućnosti treba obaviti više ovršnih radnji u više ovršnih predmeta u istom mjestu ili u više obližnjih mjesta.

6.2. Ulazak u ovršenikov posjed i pretraga posjeda

Sudski ovršitelj može pretraživati i ući u posjed ovršenikove imovine samo ako je to nužno, a nužno je ako se ovrha ne može provesti na drugom mjestu ili na drukčiji način.

6.3. Pretres odjeće ili stana

Sudski ovršitelj je pri provođenju ovrhe, pretresa ovršenikova stana ili odjeće koju ovršenik na sebi nosi dužan postupati s dužnim obzirom prema ovršeniku i članovima njegovog kućanstva. Znači, ovdje se traži poseban oprez i taktičnost u radu sudskog ovršitelja stoga što se tim radnjama zadire u ovršenikovu imovinu i ličnost, tj. u egzistenciju njegove obitelji.

Za ovu radnju sudski ovršitelj mora imati nalog suca, s tim što u slučaju pretresa ovršenikove odjeće i ako je ovršenik nazočan, nije potrebna nazočnost svjedoka, ali je obvezno da, ukoliko je ovršenik osoba suprotnoga spola, pretres obavi odgovarajuća osoba¹⁸.

6.4. Nazočnost svjedoka

Kada ovršnu radnju treba provesti u zaključanoj prostoriji, ako ovršenik ili njegov zastupnik nije nazočan ili ako je nazočan ali neće otvoriti prostoriju, u tom slučaju sudski ovršitelj će uz uporabu primjerenih sredstava otvoriti prostoriju u nazočnosti jednog punoljetnog svjedoka i policije (članak 43/5. ZOP-a). U nastavku priručnika, u dijelu pod brojem 6.8. „Nasilno otvaranje“ detaljno je obrađena ova materija.

6.5. Prvi dolazak kod ovršenika

Prilikom dolaska kod ovršenika, sudski ovršitelj dužan je predstaviti se i pokazati identifikacijsku iskaznicu ovršeniku odnosno strankama i drugim sudionicima u postupku. Identifikacijsku ispravu, u kojoj su naznačene ovlasti sudskog ovršitelja, sudskom ovršitelju izdaje sudska uprava kao dokaz službenog položaja sudskog ovršitelja.

¹⁷ Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora, primjer zapisnika, stranica 54.

¹⁸ Regulirano člankom 43/2. ZOP-a i u komentarima zakona o ovršnom postupku u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj.

U komentaru točke 5. rečeno je: "Odredbama ZOP-a se ne propisuju pravila o pitanju prisutnosti javnosti pri poduzimanju ovih ovršnih radnji, ali provođenju ovrhe izvan ročišta mogu biti nazočne stranke i zainteresirane osobe – sudionici i službena osoba ne smiju dopustiti širu javnost pošto se radi o ovršenikovu stanu, a niti ovršenik može inzistirati na javnosti jer bi to moglo ometati ovrhu."

Ako ovršeniku već ranije nije poštom uručeno rješenje o ovrsi, sudski ovršitelj uručuje ovršeniku rješenje o ovrsi uz potpis na dostavnici. Ukoliko ovršenik odbije potpisati primitak, sudski ovršitelj će na dostavnici upisati da je „rješenje uručeno osobno, bez potpisa - odbio potpisati“. Na isti način će postupiti ako je nazočan odrasli član kućanstva, s tim što će na dostavnici obvezno napisati kome je rješenje uručeno (suprug, supruga, otac, majka, brat, sestra, sin, kćerka i sl.)¹⁹. Sudski ovršitelj dužan je prilikom uručivanja rješenja/zaključka i drugih pismena obavijesti sudionike u postupku o posljedicama nepostupanja po njima i snošenju troškova ovršnog postupka, kao i o eventualno novim prouzrokovanim troškovima i snošenju tih troškova. Nakon toga sudski ovršitelj ukratko upozna ovršenika s predmetom ovrhe te ga poziva da postupi po rješenju o ovrsi, tj. izmiri određenu obvezu.

Ukoliko se radi o naplati novčane tražbine i **ovršenik pristane platiti dug**, sudski ovršitelj obračunava točan iznos duga, potom pravilno ispunjava priznanicu i uzima od ovršenika novac, nakon čega ovršeniku predaje jedan primjerak priznanice tj. prvi primjerak priznanice i na taj način završava rad u tom predmetu kod ovršitelja.²⁰

Ukoliko se radi o naplati novčane tražbine, a **ovršenik** trenutačno nema novac za platiti ili pak **odbija platiti** dug, u tom slučaju sudski ovršitelj upozna ovršenika da u tom trenutku mora kod ovršenika obaviti popis i procjenu pokretnih stvari u njegovom posjedu, u opsegu dostatnom za namiru duga. Nakon toga sudski ovršitelj pregleda ovršenikov posjed, čime ukratko utvrđuje koju imovinu ovršenik posjeduje, te pristupa popisu onih stvari koje se najlakše mogu unovčiti i prvenstveno onih stvari koje nisu sporne u pogledu vlasništva, tj. na koje ovršenik ne stavlja prigovor da su tuđe. Popisati se mogu i stvari koje se nalaze kod trećih osoba, ali samo ako treće osobe na to pristanu.

U zapisniku o popisu i procjeni za svaku se popisano stvar unosi što više podataka (godina proizvodnje, registarski broj, marka, boja, starost, težina, dužina, širina, visina, broj pljenidbene markice i sl.) kako bi se ta stvar naknadno sa sigurnošću mogla identificirati, te se istodobno s popisom obavlja i procjena stvari, ako je sudski ovršitelj u tom trenutku u mogućnosti ili ima dovoljno saznanja da to obavi. Popisuje se onoliko stvari koliko je potrebno da bi se dug mogao namiriti. Ovršenika se obvezno upozorava na posljedice raspolaganja stvarima bez sudskog odobrenja, otuđenja ili uništenja popisanih stvari.

Na popisano se stvar lijepi pljenidbena markica (*izgled pljenidbene markice može se pogledati* ²¹), koju je prethodno potpisao sudski ovršitelj, upisao broj sudskog predmeta, datum te naznačio kome je stvar ostavljena na čuvanje.

Ukoliko se radi o naplati novčane tražbine, a **ovršenik ne dopušta** popis i procjenu, u tom slučaju sudski ovršitelj, ako se s ovršiteljem može razgovarati,

19 Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora;23-32, 55. stranica
20 Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora
21 Priručnik za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine, skupina autora, stranica 64.

priopćava ovršitelju da će se ovrha kod njega provesti prilikom sljedećeg dolaska, ali uz asistenciju sudbene policije i uz novonastale troškove te uz upozorenje da na kraju svi troškovi padaju na ovršitelja. Sudski ovršitelj u zapisniku konstatira da ovrhu nije u mogućnosti provesti uz opis nastale situacije na licu mjesta kao i upozorenja koje je izrekao ovršitelju, nakon čega napušta lice mjesta

Ukoliko se radi o naplati novčane tražbine, a **ovršenik ne posjeduje imovinu** koja bi se mogla popisati, sudski ovršitelj sastavit će zapisnik, o čemu će biti obaviješten tražitelj ovrhe koji nije bio nazočan pokušaju popisa stvari. Nakon toga tražitelj ovrhe u roku od tri mjeseca od dostave obavijesti ili od dana pokušaja popisa, ako je bio nazočan, može predložiti ponovno provođenje popisa.²²

Ukoliko se radi o naplati novčane tražbine, a **ovršenik ne dopušta** popis i procjenu i pri tome **prijeti, vrijeđa ili se na drugi neprimjeren način obraća sudskom ovršitelju**, u tom slučaju sudski ovršitelj u što kraćem roku napušta mjesto provođenja ovrhe, ne upuštajući se u raspravu s ovršenikom i ne izlažući se daljnjim neugodnostima i riziku od eventualnog napada ovršenika.

Nakon toga sudski ovršitelj na pogodnom mjestu odmah (dok nije zaboravio sve pojedinosti događaja) sastavlja zapisnik u koji unosi što se na licu mjesta dogodilo, nakon čega, ako je došlo do ometanja službene osobe u radu (a došlo je iz razloga što ovršenik nije dopustio obavljanje službene radnje), narušavanja javnog reda i mira prijetnjom i, eventualno, napadom na njega ili na neki drugi neprimjeren način, telefonom poziva nadležnu policijsku postaju na besplatni broj 122 i ukratko opisuje dežurnom policajcu situaciju u kojoj se našao. Nakon što dođe u sud, sudski ovršitelj sastavlja službenu zabilješku u kojoj detaljno opisuje situaciju, potom službenu zabilješku uz dopis dostavlja policijskoj postaji na nadležni postupak.

Napomena: Prilikom sastavljanja službene zabilješke vrlo je važno u službenoj zabilješci sve detaljno i precizno opisati, sa svim podacima, iz razloga što se povodom navedene prijave vodi prekršajni ili eventualno kazneni postupak tek po proteku određenog vremena (zbog prevelikog broja predmeta u sudovima), pa se može dogoditi da sudski ovršitelj prilikom davanja iskaza pred prekršajnim sudom zaboravi bitne činjenice ili eventualno predoči situaciju na drukčiji način, zbog čega bi moglo doći do odbacivanja prijave.

U dosadašnjem je radu podnošenje prijava nadležnoj policijskoj postaji i njihovo kasnije procesuiranje pred sudovima polučilo iznimno dobre rezultate iz razloga što ovršenik kao i ovršenici u njegovoj blizini, a koji su u međuvremenu doznali kakva je sankcija u postupku pred sudom izrečena ovršeniku, više ne ometaju provođenje ovrhe, pa samim time utječu na djelotvornost ovršnog postupka zbog toga što se smanjuje broj neuspjelih izlazaka na teren. U nastavku teksta slijedi konkretan primjer ometanja u radu s primjerima: zapisnika s lica mjesta, službene zabilješke, dopisa policiji, prvostupanjskog i drugostupanjskog rješenja.

Primjer službene zabilješke:

_____ sud u _____

Broj: _____

Dana, _____ godine

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

Dana _____ godine oko _____ sati, po nalogu _____, došao sam na ovrhu, u predmetu broj gornji, tražitelja ovrhe _ kod kuće ovršenika _ iz _ radi _ za _ u iznosu od _____ KM glavni dug i _____ KM troškovi ovršnog postupka)_____.

Po dolasku u ovršenikovo dvorište pred mene je iz kuće izašao nepoznat čovjek, pitao sam ga gdje je _____, rekao je da je tu i pošao pozvati _____ ali se ona u tom trenutku pojavila.

Pozdravio sam _____, predstavio se i rekao joj zbog čega sam došao. U tom trenutku čovjek koji je bio kod nje odbio je predstaviti se (a koji je navodno iz _____ ili _____ i koji živi u izvanbračnoj zajednici s _____), odmah se povišenim, agresivnim i nekontroliranim tonom obratio meni, te me prijetnjom pokušao udaljiti iz dvorišta. Poslije ove reakcije ja sam pokušao umiriti cijelu situaciju pred kojom sam se našao i rekao sam mu da ću pozvati policiju zbog ometanja u radu, a isti mi je rekao da je on policajac i da ne smijem u njegovom dvorištu ništa popisivati, da idem iz dvorišta, da je sve njegova imovina i da mi ne dozvoljava da obavim popis, da to nije po zakonu, da on poznaje zakon itd.

Rekao je: „Ma da vidim tu policiju koja će mi doći ... tko smije doći... svaki put kada si ovdje došao, ti si me prevario ... popisao si moju mješalicu“ itd.

Zbog ovakvog gore opisanog nekontroliranog ponašanja nisam imao priliku razgovarati o samom predmetu dolaska, te tako nisam uspio obaviti radnju popisa i procjene pokretnih stvari ovršenika. Morao sam napustiti mjesto obavljanja ovršne radnje neobavljenog zadatka, iz gore navedenih razloga.

Sudski ovršitelj

Primjer dopisa policijskoj postaji uz dostavu službene zabilješke:

_____ sud _____
Broj: _____
Dana, _____ . godine
Policajska postaja _____
Predmet: Službena zabilješka povodom sprječavanja u obavljanju službene radnje
od strane _____ osobe u _____, kod kuće _____.
U prilogu ovoga dopisa dostavljam vam Službenu zabilješku broj gornji od _____ . godine, sastavljenu na okolnosti sprječavanja u obavljanju službene radnje od strane _____ osobe u _____, kod kuće _____, na daljnje postupanje.
Sudski ovršitelj

6.6. Problem dostavljanja sudskih pismena u radu sudskog ovršitelja

Najčešći problemi koji se javljaju u radu sudskog ovršitelja prilikom dostavljanja su:

- veliki broj raseljenih osoba, kao posljedica protekloga rata, koje nisu uredno obavile prijavu-odjavu prebivališta. U toj situaciji sudski ovršitelj trebao bi pokušati na predloženoj adresi od susjeda prikupiti što više informacija te upisati na dostavnici na koji način bi se olakšao daljnji rad po predmetu,
- netočne adrese na prijedlozima za ovrhe - ovaj problem usko je povezan s prethodnom tezom i netočne adrese posljedica su neažurnih baza podataka koje posjeduju tražitelji ovrhe,
- nepotpuni podaci o ovršeniku (ime oca, JMB i sl.) - doprinos u rješavanju ovoga problema u velikom postotku mogli bi dati sami sudovi inzistiranjem na potpunim podacima prilikom predaje podnesaka sudovima,
- opstrukcije od strane samih ovršenika – kada stranke uvide da sud raspolaže nepotpunim podacima, kalkuliraju, ako je pismeno nepovoljno za njih, ističu

da se ono ne odnosi na njih, a to je posebno karakteristično u slučaju kada postoji više osoba s istim imenom i prezimenom. Ovdje treba obratiti pozornost, ukoliko je bilo ranijih dostava, na to tko je potpisivao primitak - je li to bio sam primatelj ili član kućanstva, susjed i sl. Na temelju toga može se utvrditi na koga se dostava odnosi,

- osobe na privremenom radu – ovaj je problem više izražen u nekim dijelovima Bosne i Hercegovine, a u nekima manje, ovisno o broju osoba koje se nalaze na privremenom radu u inozemstvu. Uglavnom, tu se može mnogo postići ako se u razgovoru sa susjedima zatraži informacija o tome koje osobe nadgledaju njihove nepokretnosti. Poglavitito, te osobe za njih i primaju poštu, imaju adresu primatelja ili eventualno obavijeste primatelja koji se kasnije, prilikom dolaska u Bosnu i Hercegovinu, sam javi u sud radi primitka pošiljke.

Ilustrirani način obavljanja sudske dostave detaljno je prikazan u Priručniku za sudske izvršioce, Banja Luka, prosinca 2010. godine²³.

6.7. Problem pljenidbe pokretnih stvari

U nastavku teksta navodimo neke od problema uočenih prilikom pljenidbe pokretnih stvari kao i mogućnosti njihovog prevladavanja:

- tražitelj ovrhe **nije naznačio** koje se **stvari** trebaju popisati, samo je u prijedlogu zatražio popis i procjenu pokretnih stvari kod ovršenika – ovdje bi bilo korisno u kontaktu s tražiteljem ovrhe zatražiti, ako ima saznanja, informaciju o tome koje stvari ovršenik posjeduje i gdje se one nalaze, npr. tražitelji uglavnom imaju saznanja o tome koje motorno vozilo ovršenik posjeduje, za razliku od sudskog ovršitelja koji dolazi u stan i ne može znati čije se vozilo nalazi na parkiralištu, na ulici i sl. Također bi bilo korisno od nadležne policijske postaje zatražiti podatke o vozilima registriranim na ovršenikovo ime, ali i tu valja imati na umu da se mogu popisati samo stvari koje ovršenik ima u posjedu;
- u **razgovoru s terenskim poštarom** može se dobiti podatak o tome gdje je ovršenik zaposlen, prima li mirovinu, invalidninu i sl.;
- u **razgovoru** sa susjedima, prije nego što dođe do ovršnog postupka kod ovršenika, može se **prikupiti dio informacija** koje se kasnije u razgovoru s ovršenikom mogu iskoristi (npr. informacije o tome gdje je zaposlen, je li umirovljenik, posjeduje li strojeve, vozila ili drugu vrjedniju imovinu itd.);
- jedan od problema koji se susreće na terenu je i veliki broj **zaposlenih osoba koje nisu prijavljene** – u praksi se pokazalo veoma učinkovitim reći ovršeniku da će poslodavcu biti dostavljena zabrana na plaću. U toj situaciji veliki broj ovršenika nastoji izmiriti svoje obveze bojeći se da bi mu poslodavac, eventualno, mogao dati otkaz jer se u tom slučaju javno priopćuje da osoba radi, a poslodavac zna da ju nije prijavio mirovinsko-invalidskom osiguranju;
- jedan od, možda, najvećih problema je i činjenica što, nakon popisa i procjene stvari kod ovršenika, **stvari** i dalje **ostaju kod ovršenika** na čuvanju. Ovdje je potrebno uložiti maksimalne napore kako bi se u kontaktu s tražiteljem ovrhe njemu jasno stavilo do znanja kako je nužno da popisane stvari on preuzme na čuvanje. U praksi se pokazalo da u velikom postotku slučajeva

kada tražitelj dođe preuzeti stvari, ovršenik nalazi načina da izmiri svoju obvezu. Dakle, preuzimanje stvari na čuvanje od strane tražitelja ovrhe do dana prodaje pokazalo se djelotvornim sredstvom;

- također veliki problem predstavlja prodaja pokretnih stvari stoga što **nema zainteresiranih kupaca**. U tom slučaju sudski ovršitelj u kontaktu s tražiteljem ovrhe mora nastojati privoljeti tražitelja da on, ukoliko nema kupaca, kupi popisane stvari i time se namiri. U ovoj je situaciji primjetno da ovršenici odmah reaguju i nalaze načina da izmire svoje obveze. Osim toga, treba započeti primjenu oglašavanja putem internetske stranice: www.pravosudje.ba, s tim da se pojedinačno oglašavaju samo stvari koje se prodaju, bez navođenja osobnih podataka o vlasnicima;
- nemogućnost popisa i procjene stvari u slučaju kada **ovršenik nije nazočan ili neće otvoriti prostoriju** – problem nasilnog otvaranja bit će posebno obrađen u nastavku. Ovdje je bitno napomenuti praksu jednoga broja sudova da se, u slučaju kada se ovršenik nalazi na radu u inozemstvu a ima neplaćene obveze po osnovi uzdržavanja ili prema državnim tijelima, obraćaju uredu CIPS-a zahtjevom za pokretanje postupka oduzimanja putne isprave od ovršenika sukladno Zakonu o putnim ispravama. Ovo sredstvo ovrhe u praksi se pokazalo veoma učinkovitim i djeluje preventivno i na buduće ovršenike;
- **procjena popisanih stvari** koju obavlja sudski ovršitelj - ovdje se od sudskog ovršitelja traži određeno znanje, snalažljivost i vještina, pri čemu je korisno da ovršitelji međusobno razmjenjuju iskustva. Također je korisno pratiti oglase na internetu, gdje se za svaku pojedinačnu stvar mogu vidjeti njezine značajke, izgled, ponude i na kraju iznos koji je za tu stvar plaćen, mogu se doznati tržišne vrijednosti tih stvari. Sudski ovršitelji mogu dobiti određena saznanja o načinu utvrđivanja vrijednosti pojedinih stvari ako prate - čitaju nalaze vještaka u drugim predmetima koje su izradili ovlašteni sudski vještaci.

6.8. Nasilno otvaranje

Kada ovršnu radnju treba provesti u zaključanoj prostoriji a ovršenik ili njegov zastupnik nije nazočan ili je nazočan ali neće otvoriti prostoriju, u tom slučaju sudski ovršitelj će uz uporabu primjerenih sredstava otvoriti prostoriju u nazočnosti jednog punoljetnog svjedoka i policije (članak 43/5. ZOP-a). U praksi to znači da će se zaključkom, uz nalog sudbenoj policiji, zakazati provođenje na licu mjesta kod ovršenika. Zaključkom će se naložiti tražitelju ovrhe da osigura nazočnost jedne punoljetne osobe u svojstvu svjedoka, bravara i svih drugih osoba i sredstava potrebnih za provođenje ovrhe. Po dolasku na lice mjesta sudski ovršitelj još jednom pokušava pozvati ovršenika da otvori prostoriju. Ako utvrdi da ovršenik nije nazočan ili da neće otvoriti prostoriju, sudski ovršitelj poziva bravara da bez oštećenja ili uz minimalnu štetu otvori prostoriju uporabom primjerenih sredstava. Nakon toga sudski ovršitelj izdaje nalog sudbenoj policiji da uđe u prostoriju, a potom ulazi sudski ovršitelj i pozvani svjedok. U praksi se pokazalo nužnim da prvo ulazi sudbena policija iz razloga što su zabilježeni slučajevi napada na sudskog

ovršitelja. Nakon ulaska u prostoriju, ako je nazočan ovršenik, dalje se postupa kao u slučaju da je ovršenik sam otvorio prostoriju, a ako ovršenik nije nazočan, obavlja se zaključkom naložena radnja (popis i procjena i eventualno predaja stvari na čuvanje tražitelju ovrhe i sl.), potom bravar postavlja novu bravu, zaključava prostoriju i ključeve predaje sudskom ovršitelju.

Sudski ovršitelj obavezan je sastaviti poseban zapisnik o provedenim radnjama, koji obvezno potpisuje pozvani svjedok, nakon čega primjerak zapisnika ostavlja na vratima prostorije. Na taj način se ovršenik obavještava o tome da je radnja provedena i da se ovršenik može javiti u sud svakim radnim danom od 8.00 do 16.00 sati radi preuzimanja ključeva od prostorije

Primjer obavijesti ovršeniku da bude nazočan:

Bosna i Hercegovina PRAVNA STVAR: _____ Tražitelj ovrhe: _____ _____ sud _____ Ovršenik: _____ Sudski ovršitelj: Radi. _____ KM Broj predmeta; _____ _____, _2011.godine
OBAVIJEST ZA _____
Ovim putem Vas obavještavamo da ste dužni biti u kući-stanu-poslovnom prostoru, _____, radi provođenja ovrhe po rješenju broj gornji - popis i procjena pokretnih stvari, jer niste postupili po rješenju od _____ godine.,
NAPOMENA: Ukoliko ne budete na licu mjesta u kući-stanu-poslovnom prostoru, odnosno o svome dolasku ne obavijestite ovaj sud – kuća-stan-poslovni prostor bit će prisilno otvoren uz uporabu primjerenih sredstava u nazočnosti jednog punoljetnog svjedoka i policije (članak 43. stavak 5. ZOP-a).
Sudski ovršitelj

Primjer zaključka kojim se određuje provođenje ovrhe nasilnim otvaranjem prostorije²⁴

_____ sud _____

Broj: _____

_____, _____ . godine

_____ sud_, sudac _____, u ovršnom postupku tražitelja ovrhe _____, protiv ovršenika _____, radi _____ KM, donio je dana _____ . godine sljedeći

ZAKLJUČAK

ODREĐUJE SE u ovom predmetu provođenje ovrhe - popis i procjena pokretnih stvari za dan _____ . godine u _____ sati, kod ovršenikove kuće u _____, ul. _____ br. _____.

Ako se u kući ne zatekne ovršenik, njegov zakonski zastupnik odnosno punomoćnik, službena osoba pristupit će provođenju ovrhe u nazočnosti jednog punoljetnog građanina i sudbene policije. Na isti način, u nazočnosti jednog građanina i sudbene policije, sud će pristupiti ovrši ako nađe da je kuća zaključana, a ovršenik nije nazočan ili da neće otvoriti.

Nalaže se tražitelju ovrhe da u slučaju nalaženja zaključane kuće ili da ovršenik nije nazočan, osigura nazočnost jednog punoljetnog svjedoka, osigura osobu - bravara koja će otvoriti kuću te osigura mjesto za smještaj i čuvanje stvari, odnosno da osigura potrebne radnike za provođenje ovrhe.

NALAŽE SE SUDBENOJ POLICIJI _____ da u skladu s člankom _____ tijekom provođenja ovrhe predviđene ovim zaključkom pruži sudskom ovršitelju svu potrebnu pomoć za provođenje ovrhe na licu mjesta u zakazano vrijeme.

Sudac

Protiv ovog zaključka nije dopušten pravni lijek _____

_____sud_____
Broj: _____
_____, _____ . godine
Obavijest
U predmetu ovog suda br.____, dana _____. godine, sudski ovršitelj je uz uporabu primjerenih sredstava tj. angažiranjem ___bravara _ iz _____ otvorio prostoriju „radi ovrhe na tražbini za predaju ili isporuku pokretnih stvari, v.sp. _____ KM (članak 43. stavak 5. Zakona o ovršnom postupku). Izvršena je zamjena brave, nakon čega je objekt zapečaćen a ključ će biti pohranjen u depozit _sud _.
Svako neovlašteno skidanje pečata i ove obavijesti, povreda ili neovlašteni ulazak u stan-poslovni prostor s ili bez povrede i skidanja pečata povlači kaznenu odgovornost po članku ___ Kaznenog zakona _____, koji je objavljen u „Službenom glasniku“, _____.
Svjedok: _____
Sudski ovršitelj: _____

6.9. Sudski ovršitelj i sudbena policija

Sudski ovršitelj ovlašten je, ako to ocijeni potebnim za nesmetano provođenje ovrhe, unaprijed ili prilikom poduzimanja pojedinih ovršnih radnji zatražiti asistenciju sudbene policije, vatrogasne službe, hitne medicinske pomoći, centra za socijalni rad, tijela skrbi ili drugih tijela, a naročito kada su u pitanju izvršenja predaje djeteta ili kada ocijeni da postoji rizik od ugroze drugih osoba ili samog sudskog ovršitelja.

Sudski ovršitelj ovlašten je udaljiti osobu koja ometa provođenje ovrhe. Prilikom provođenja prisilnih radnji od strane sudskog ovršitelja predviđenih člankom 43. ZOP-a, te radnje moraju biti nužne u postupku ovrhe, a uporabljena sila ili prisila razmjerna okolnostima slučaja.

Primjer; Pri izlasku na lice mjesta potrebno je osobe koje se zateknu, a nisu stranke, pozvati da napuste mjesto ovrhe kako bi se ovrha mogla nesmetano provesti. Sudbena policija dužna je osigurati uvjete u smislu zaštite sudskih ovršitelja i sudionika u postupku, kao i ukloniti osobe koje ometaju provođenje ovrhe..

U svakodnevnom se radu susrećemo s pojavom da upravo sudbena policija osporava taj dio svojih obveza. U većini slučajeva sudbeni policajci izjavljuju da oni samo čuvaju sudskog ovršitelja, da njih nije briga za stranke te inzistiraju na tome da sudski ovršitelji zatraže pomoć od nadležnih policijskih postaja. Sudski ovršitelji nemaju potrebu tražiti asistenciju nadležne policijske postaje upravo iz razloga što je člankom 11. Zakona o sudbenoj policiji²⁶ propisano da će sudbeni policajac u slučaju potrebe zatražiti pomoć od nadležne policijske postaje, te da je policija dužna na njihov zahtjev pružiti pomoć. Dakle, od sudbenih policajaca jasno treba zatražiti asistenciju i osiguranje zaštite sudskog ovršitelja i svih sudionika u postupku. U slučaju nepostupanja sudbene policije po nalogu sudskog ovršitelja za pružanje pomoći pri provođenju ovrhe, sudski ovršitelj dužan je o tome obavijestiti rukovoditelja sudskih ovršitelja. U pojedinim se sudovima događa da prilikom izlaska na lice mjesta sudbeni policajci dolaze na teren vozilom iza vozila sudskog ovršitelja, da u prostoriju ulaze nakon što uđe sudski ovršitelj, da čekaju dok sudski ovršitelj otvori vrata i priđe ovršeniku kod kojega je već imao napad ili drugi neprijatan događaj. Takvo je ponašanje neprihvatljivo i od sudbenih policajaca jasno treba zatražiti da upravo oni idu ispred sudskog ovršitelja, da oni u takvim slučajevima otvaraju vrata i prvi ulaze u prostoriju, da oni, ako je to potrebno u postupku, oduzimaju stvari i isprave. Jasno im se mora dati do znanja da su upravo i pozvani radi asistencije te da moraju ići ispred, a ne iza sudskih ovršitelja, i obavljati naprijed pobrojane radnje.

6.10. Procjena: izlazak na lice mjesta s vještakom

Pri provođenju popisa kod ovršenika sudski ovršitelj ujedno je ovlašten za procjenu popisanih stvari, ako raspolaže dovoljnim znanjem i informacijama potrebnim da obavi procjenu. Ukoliko sudski ovršitelj obavlja popis stvari za koje nije u mogućnosti obaviti procjenu, to će u zapisniku konstatirati, nakon čega će sud zaključkom odrediti procjenu po ovlaštenom sudskom vještaku uz nalog stranci da uplati predujam na ime vještačenja. Nakon toga sudski ovršitelj u zakazano vrijeme ponovno izlazi na lice mjesta s angažiranim vještakom i tom prilikom sastavlja kraći zapisnik u kojem navodi ime nazočnog vještaka, nazočne stranke i radnje koje je vještak na licu mjesta poduzeo. Kada sudski ovršitelj na licu mjesta treba provesti određene radnje na određenoj nepokretnosti, te radnje će provesti ako su se i jedna i druga stranka suglasile glede identifikacije te nepokretnosti. Ukoliko stranke nisu suglasne, u tom slučaju sudski ovršitelj angažira vještaka geometra koji će obaviti identifikaciju nepokretnosti, nakon čega sudski ovršitelj pristupa provođenju ovrhe. U situaciji kada treba obaviti procjenu zemljišta, angažira se vještak poljoprivredne struke ili pak ako su u pitanju građevinski objekti, tada se angažira vještak građevinske struke odnosno, ovisno o vrsti potrebnog vještačenja, angažiraju se odgovarajući vještaci s liste sudskih vještaka.

26

Zakon o sudbenoj policiji ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 19/96 od 10. 10. 1996. i 37/04 i "Sl. glasnik RS", br. 49/02)

6.11. Problemi sudskih ovršitelja na terenu i moguće situacije

Pri provođenju ovrhe sudski ovršitelji na terenu susreću se s nizom neprijatnih i nepredvidivih situacija kakve su primjerice::

- ovršenik je duševno oboljela osoba, epileptičar ili osoba oboljela od neke druge teže bolesti,
 - kod ovršenika je zatečena neprijatna situacija nakon bračnih nesuglasica,
 - ovršenik je priključio napon struje na ulaznu kapiju,
 - u dvorištu je opasan pas, a ovršenik ignorira poziv sudskog ovršitelja da otvori kapiju tj. da dođe do kapije,
 - ovršenik je osoba sklona fingiranju napada i prijavljivanju neistinitih situacija,
- audio- i video snimanja provođenja ovrhe,
 - ovršenik izmješta stvari na drugo mjesto, nepoznato sudskom ovršitelju,
 - ovršenik nakon popisa zamijeni popisane stvari starim, dotrajanim ili neispravnim stvarima, istih ili sličnih osobina i oznaka,
 - sudski ovršitelji ne posjeduju potrebna materijalno-tehnička sredstva za normalan rad na terenu (poblize pobrojano u točki 10. Uniformiranje i prijevoz).

6.12. Ometanje sudskog ovršitelja u radu

Pri provođenju ovrhe na terenu sudski ovršitelji skoro su svakodnevno izloženi raznim vrstama ometanja u radu. Ometati ih može sam ovršenik, ali nerijetko se na strani ovršenika okupi i veća skupina građana kako bi onemogućila provođenje ovrhe. U takvim situacijama sudski ovršitelj nema potrebe upuštati se u raspravu s nazočnima. Unaprijed se zna da u takvom ozračju nije moguće provesti ovrhu. Kako je to već ranije rečeno, sudski ovršitelj napušta lice mjesta, sastavlja zapisnik i nakon toga pristupa podnošenju prekršajne prijave protiv osoba koje su ometale provođenje ovrhe.

Sudski ovršitelj trebao bi imati pripremljene odredbe Zakona o javnom redu i miru i odredbe Kaznenog zakona kojima se propisuje vrijeđanje, napad i ometanje službene osobe u radu te, ako ima mogućnosti za to, s tim upoznati osobe koje ometaju provođenje ovrhe. U dosadašnjem se radu i to pokazalo učinkovitim jer određene osobe, koje je instruirao ovršenik, nakon čitanja odredaba zakona i upoznavanja s predviđenim sankcijama odustaju od daljnjeg ometanja.

6.13. Napad na sudske ovršitelje na terenu i kako postupiti

Stručnjaci ističu da se strah od gubitka imovine nalazi odmah iza biološki generiranih strahova poput gubitka djeteta ili člana obitelji, kao i straha od gubitka posla. Ljestvica strahova: gubitak djeteta, gubitak partnera, rastava braka, gubitak posla i gubitak imovine.

Zbog toga ovršenici pribjegavaju napadu na sudske ovršitelje na terenu samo da bi zaštitili svoju imovinu ili na neki način odgodili trenutak provođenja ovrhe. Sudski ovršitelj svakom predmetu treba prilaziti s posebnim oprezom i prije dolaska kod ovršenika raspitati se o ovršeniku i prilikama koje kod njega vladaju. Zbilježen je određeni broj napada na sudske ovršitelje poput, primjerice, slučaja kada ovršenik prilikom deložacije benzinom pokušava zapaliti sudskoga ovršitelja; slučaja kada sudski ovršitelj, iako je došao u pratnji sudbene policije, sam ulazi u prostoriju s ovršenikom, policija ostaje ispred vrata smatrajući da neće biti problema, nakon čega ovršenik zaključava prostoriju i počinje tući sudskog ovršitelja, a sudbena policija ne poduzima ništa misleći da je u prostoriji sve u redu; slučaja kada sudski ovršitelj dolazi motornim vozilom pred kuću ovršenika, ostavlja otključano motorno vozilo s ključevima u bravi, nakon čega ovršenik uzima ključeve tj. oduzima motorno vozilo od sudskog ovršitelja; slučaja kada sudski ovršitelj dolazi motornim vozilom pred ovršenikovu kuću, ostavlja vozilo otključano i dok on obilazi ovršenikov posjed, netko od članova obitelji po sjedalima u vozilu posipa blato i vodu; slučaja kada sudski ovršitelj ulazi u prostoriju, ostavlja obuću ispred ulaza i nakon izlaska iz prostorije konstatira da je u međuvremenu ostao bez obuće; slučaja kada ovršenik namjerno u dvorište pušta opasnog psa; slučaja kada ovršenik u dvorišnu kapiju ili ulazna vrata priključi struju. Sve su to situacije do kojih dolazi na terenu i na koje sudski ovršitelj uvijek mora biti spreman tj. očekivati takve i slične događaje.

Zbog takvih situacija, sudski ovršitelj nakon pripreme terena, ako to ocijeni potrebnim, zatražit će u tom predmetu asistenciju sudbene policije već prilikom prvog dolaska kod ovršenika. Prilikom izlaska na lice mjesta sa sudbenom policijom, sudski ovršitelj treba zahtijevati od sudbene policije da ispred njega ide sudbeni policajac, da jedan sudbeni policajac ostane na osiguranju motornog vozila i dr. Ako je prisutna veća skupina građana, od sudbene policije treba tražiti da prisutne građane odvedu na odgovarajuću udaljenost kako ne bi ometali provođenje ovrhe. Ako je nazočan tražitelj ovrhe na licu mjesta, a to iritira ovršenika, radi učinkovitijeg rada može se udaljiti i sam tražitelj kako bi se ovrha provela, ukoliko on nije prijeko potreban na licu mjesta.

6.14. Uniformiranje i prijevoz

Sudski ovršitelji svakodnevno izlaze na teren u svim vremenskim uvjetima i nemaju mogućnost odabira hoće li na teren izaći kada je lijepo vrijeme ili ne. Bilo bi vrlo korisno da imaju kvalitetne uniforme kakve imaju zaposlenici na drugim poslovima koji također rade na terenu. Među kolegama ovršiteljima prevladava

mišljenje da bi uniforma pozitivno djelovala i na samoga ovršenika. Mišljenje sudskih ovršitelja je da uniforma na izvjestan način pozitivno utječe na ovršenike, samu ovrhu time čini ozbiljnijom i da bi to ovršiteljima na određeni način olakšalo rad pa bi, u skladu s financijskim mogućnostima, trebalo uniformirati sve sudske ovršitelje.

Glede prijevoza sudskih ovršitelja potrebno je da sudovi pronađu sredstva i osiguraju motorno vozilo za sudskog ovršitelja. U sudovima u kojima ovršitelji nemaju službeno vozilo susreću se s problemom izlaska na lice mjesta. Događa se da ih na teren odveze tražitelj ovrhe, koji se nakon provedene radnje u njegovom predmetu vraća. U tom slučaju sudski ovršitelji moraju odmah ići natrag iz razloga što tražitelj ovrhe više nije zainteresiran za ostanak na terenu pa bi sudski ovršitelj, ako ostane na terenu, bio prisiljen vraćati se pješice. Nabava vozila za sudskog ovršitelja uvelike bi povećala učinkovitost rada na terenu. Vozilo koje koriste sudski ovršitelji potrebno je vidno i jasno obilježiti. Učinak toga bio bi pozitivan utjecaj na ovršenika. Utjecalo bi to i na ozbiljnost među ovršenicama. Na terenu je uočeno da stranke ne vole kada im dolaze vidno označena službena vozila i navodno im je neugodno zbog susjeda. To što u sadašnjim prilikama ovršitelji dolaze vozilom koje nije obilježeno i samim time nema nikakvoga pritiska na ovršenika, ovršeniku je de facto svejedno i ne trudi se ispuniti svoje obveze.

Osim uniformi i vozila, za nesmetan rad sudskih ovršitelja na terenu potrebno im je osigurati kvalitetnu torbu, prijenosno računalo, fotoaparata, mobilni telefon, pečatni vosak, pečat, jedinstveni samokopirajući zapisnik sudskog ovršitelja, jedinstvenu priznanicu za novac, potrebne obrasce obavijesti i pljenidbene markice. Posebno naglašavam da je uporaba fotoaparata iznimno korisna. Popisane stvari mogle bi se fotografirati i kasnije oglašavati njihova prodaja putem interneta. Smanjila bi se mogućnost da ovršenik zamijeni popisano stvar drugom lošijom stvari. Prilikom provođenja sudskih mjera odnosno privremenih mjera, sudski ovršitelj mogao bi parničnom sudu dostaviti sliku načinjenu u vrijeme ometanja, što bi također olakšalo rad parničnom sudu kao i samim strankama, osobito ima li se u vidu da stranke naknadno mijenjaju stanje na terenu i na taj način dovode u nepovoljan položaj suprotnu stranku kao i sud.

7. OVRHA NA TEMELJU UGOVORENOG ZALOGA NA POKRETNOSTIMA

7.1. Predmet založnog prava

Predmetom založnog prava mogu biti:

- pojedinačno određena stvar kojom zalagodavac može slobodno raspolagati,
- pokretne stvari određene po vrsti ako je ugovorom o zalogu određena njihova količina, broj i način na koji se mogu identificirati,
- zbir pokretnih stvari (roba u određenom skladištu, inventar za obavljanje gospodarske delatnosti) .

Založno pravo na tražbini stječe se upisom u Registar zaloga.

7.2. Vrste zaloga na pokretnim stvarima i pojam zaloga prema Okvirnom zakonu o zalozima (u daljem tekstu OZZ):

Vrste zaloga međusobno se razlikuju po dva osnovna kriterija:

- po prirodi predmeta na koje se založno pravo odnosi
- po načinu nastanka.

Po prirodi predmeta založno pravo dijeli se na: založno pravo na pokretnim stvarima (ručni zalog) i založno pravo na nepokretnim stvarima (hipoteka). Osnovni orijentir za prednju podjelu jest vrsta-priroda stvari na koju se založno pravo odnosi.

Po načinu nastanka založno pravo se dijeli na:

- ugovorno,
- sudsko
- zakonsko založno pravo.

Dakle, založno pravo po načinu nastanka nastaje na temelju pravnog posla, sudske odluke i zakona.

Ugovorno založno pravo je redoviti i najčešće zastupljeni oblik založnog prava i kada se ništa ne naglašava, misli se upravo na ovaj oblik, a pravila građanskog prava koja se odnose na založno pravo imaju u vidu ovu vrstu založnog prava. Ugovorno založno pravo regulirano je odredbama članka 966. i članka 968. Zakona o obveznim odnosima. Odredbom članka 968. ZOO-a propisano je da zalagoprimac stječe založno pravo kad mu stvar koja je predmetom ugovora bude predana. Sudska praksa u ovom je pogledu jedinstvena. Primjerice, po ZOO-u za nastanak založnog prava na pokretnosti - traktor je pokretna stvar -potrebna je i predaja založene stvari.

Sudsko založno pravo na pokretnim stvarima stječe se popisom stvari u ovršnom postupku u slučaju kada dužnik/ovršnik nije ispunio svoje dospelje obveze, a tražitelj ovrhe je temeljem pravomoćne sudske odluke predložio prisilnu ovrhu. Dakle, sudsko založno pravo stječe se popisom stvari, a ne predajom stvari kao kod ugovornog založnog prava, po čemu se ova dva založna prava i razlikuju. U slučaju postojanja više vjerovnika, red prvenstva određuje se po danu kada je obavljen popis, a ako je popis obavljen istovremeno za više vjerovnika, prvenstvo ima onaj vjerovnik čiji je prijedlog za ovrhu ranije zaprimljen u sudu, a ukoliko je više prijedloga došlo istoga dana, založna prava imaju isti prvenstveni red (članak 124. ZOP-a kojim je propisano stjecanje založnog prava na popisanim pokretnim stvarima). Ako je prijedlog za ovrhu upućen poštom - preporučenom pošiljkom, dan predaje na pošti smatra se danom zaprimanja u sudu.

Zakonsko založno pravo zasniva se u trenutku kada su ispunjene pretpostavke određene zakonom, a analogno tome, ovo založno pravo na pokretnim stvarima može nastati bez predaje u posjed založnom vjerovniku. Dakle, ono može postojati i bez objave i u tome je slaba strana ovog založnog prava, jer treće osobe ne mogu saznati za njegovo postojanje.

7.3. Okvirni zakon o zalozima²⁷

Okvirni zakon o zalozima sadrži posebne odredbe o ostvarenju prava iz ugovora o zalogu ili ugovora kojim je zasnovano stvarno pravo u obliku zaloga. Poglavlje V. toga zakona primjenjuje se i na druga prava. Na ovrhe koje nisu uređene ovim zakonom na odgovarajući se način primjenjuju odredbe entitetskih i zakona Brčko Distrikta BiH kojima se uređuje ovršni postupak, ako nije u suprotnosti s ovim zakonom.

Institut registriranog zaloga nije reguliran unutar kodifikacije građanskog prava i ne postoji u kodifikaciji stvarnog prava, već je reguliran posebnim zakonom – Okvirnim zakonom o zalozima. OZZ (u daljnjem tekstu: OZZ). OZZ sadrži odredbe kojima je regulirano materijalno založno pravo - pravo osiguranja, odredbe o ustrojavanju i vođenju registra te postupku registracije. OZZ-om je reguliran i poseban ovršni postupak u kojem se namiruju vjerovnici registriranog zaloga (odredbe članka 26.-34. OZZ-a).

Prema načelima sadržanim u OZZ-u, sva osiguranja podvrgnuta su istim pravilima u pogledu registracije i prioriteta, a sama registracija u pravilu određuje rang prvenstva. Registracija ima samo publicitetno, a ne i konstitutivno djelovanje. Osim toga, OZZ-om su predviđene značajne olakšice u postupku namire osiguranog vjerovnika. U pravilu, odredbe o namiri znače liberaliziranje pretpostavki za pokretanje ovršnog postupka kao i olakšavanje namire vjerovnika. Ovršni postupak koncipiran je tako da omogućuje, efektivnije i brže, namiru vjerovnika uz veća ili manja odstupanja od općih pravila ovršnog postupka. Odredbe ZOP-a samo se supsidijarno i shodno primjenjuju na postupak ovrhe reguliran OZZ-om.

²⁷ „Službeni glasnik BiH“, br. 28/04 i 54/04

OZZ donosi znatno poboljšanje u odnosu na prethodna zakonska rješenja, jer predmet zaloga ostaje u državini dužnika, u čemu se i ogleda razlika između ovog i sudskog zaloga. Tako dužnik stječe mogućnost da korištenjem predmeta zaloga ostvari sredstva za naplatu kredita, nije lišen državine založene stvari i iz nje može izvlačiti koristi dok se ne steknu uvjeti za realizaciju založnog prava. Međutim, odredbom članka 968. Zakona o obveznim odnosima propisano je da založno pravo nastaje kad stvar koja je predmetom zaloga bude predana vjerovniku, a po OZZ-u vjerovnik pak stječe založno pravo upisom u Registar zaloga, osim ako nije drukčije određeno tim zakonom. Stoga upis u Registar zaloga ne proizvodi pravno djelovanje ukoliko je zalogodavac založio stvar na kojoj nema pravo vlasništva ili ako zalog nije punovažan iz drugih razloga. Stoga iz navedenog proizlazi da upis založnog prava u registar nije konstitutivni element nastanka ugovora, već ima značaj javne obavijesti svih zainteresiranih osoba o postojanju založnog prava na određenoj pokretnoj stvari. Upis mogu tražiti kako vjerovnik tako i zalogodavac, ali ako ga traži vjerovnik, tada je potrebna izričita izjava zalogodavca da pristaje na upis.

OZZ-om je propisano pravo prvenstva vjerovnika čije je založno pravo upisano u Registar zaloga u naplati iz vrijednosti predmeta založnog prava prije ostalih vjerovnika, ako mu tražbina nije isplaćena po dospelosti. Pravo prvenstva ima djelovanje i prema trećoj osobi koja je predmet založnog prava pribavila od zalogodavca, kao i prema kasnijim pribaviteljima. Registar zaloga je javni registar založnih prava na stvarima fizičkih ili pravnih osoba, središnja baza podataka dostupna je u svakom trenutku tijekom radnog vremena, a podaci iz Registra zaloga su javni. Valja još napomenuti kako je OZZ-om propisano da se kao tražbine koje se osiguravaju zalogom mogu osigurati i novčane tražbine čiji je iznos izražen u domaćoj valuti i one koje su izražene u stranoj valuti, i to kako glavni dug tako i kamate i troškovi ostvarenja naplate, kao i buduće i uvjetne tražbine.

7.4. Ugovor o zalogu

Ugovorom o zalogu obvezuje se zalogodavac prema vjerovniku pružiti mu osiguranje za njegovu tražbinu tako što će se vjerovnikovo pravo na stvari zalogodavca upisati u registar založnog prava (u daljnjem tekstu: Registar zaloga). Zalogodavac može biti dužnik ili treća osoba. Ugovorom o zalogu uređuju se prava i obveze zalogodavca i vjerovnika. Zakonom se propisuje sadržaj i oblik ugovora, pri čemu je **predviđen obvezni pisani oblik**. U ugovoru o zalogu osiguranje mora biti dovoljno određeno na način da može biti identificirano ako se jave pitanja valjanosti prava prvenstva i ovrhe založnog prava. Sudionici pravnog posla vezanog za založno pravo su: založni vjerovnik, zalogodavac i treća osoba. Treću osobu ili više njih određuje založni vjerovnik radi poduzimanja pravnih radnji u cilju zaštite i namire založene tražbine. Ime treće osobe upisuje se u Registar zaloga umjesto založnih vjerovnika. Zalogodavac je najčešće dužnik, a može biti i treća osoba koja pruža osiguranje za tuđi dug.

7.4.1. Pravna djelovanja ugovora o zalogu

Prema članku 4. OZZ-a, zalog je nastao ispunjenjem sljedeća četiri uvjeta, bez obzira kojim su redom ispunjeni:

a) u Registru zaloga postoji registracija koja se odnosi na taj zalog;

b) osobe koje su označene kao založni dužnik i založni vjerovnik u registraciji iz točke a) ovoga stavka zaključile su ugovor o zalogu;

c) osoba označena kao založni dužnik u registraciji iz točke a) ovoga stavka je vlasnik stvari koja je ugovorom o zalogu iz točke b) ovoga stavka određena kao osiguranje i

d) osoba označena kao založni vjerovnik u registraciji iz točke a) ovoga stavka, odnosno neka druga osoba sukladno ugovoru o zalogu iz točke b) ovoga stavka ili s njom povezana ugovorom, dala je ili je obvezna dati kredit osobi označenoj kao založni dužnik u registraciji iz točke a) ovoga stavka ili trećoj osobi

Uvjet iz stavka 1. točke c) članka 4. OZZ-a također je ispunjen ako je po ugovoru kojim nastaje posebno vlasničko pravo na stvari ta osoba kupac, zakupac, ustupitelj tražbine odnosno komisionar.

Prema OZZ-u, budući da je riječ o nedržavinskom zalogu, zalogodavac je dužan nakon zaključenja ugovora o zalogu čuvati predmet založnog prava pažnjom dobrog domaćina odnosno dobrog gospodarstvenika, održavati ga u ispravnom stanju i obavljati potrebne popravke na njemu. Ugovorom se može predvidjeti čak i obveza zalogodavca da osigura predmet založnog prava. Zalogodavac gubi pravo na državinu ako po dospijeću ne ispuni obvezu prema založnom vjerovniku. Sve do tada on je ovlašten koristiti predmet zaloga prema njegovoj uobičajenoj namjeni, ubirući plodove. U pogledu ubiranja plodova dopušteno je ugovorom to pravo ugovoriti u korist založnog vjerovnika.

Zalogodavac ima pravo predmet založnog prava izdati pod zakup i na drugi način ga koristiti.

On može i otuđiti predmet založnog prava i prenijeti pravo vlasništva na treću osobu, s tim da bez odgode podnese zahtjev za upis založnog prava u Registar zaloga na teret novog vlasnika. Tu obvezu ima i novi vlasnik. Ukoliko propuste to učiniti, solidarno odgovaraju za štetu koju založni vjerovnik može pretrpjeti zbog njihova propusta.

Otuđenje predmeta zaloga može biti ugovorom isključeno. Postoji mogućnost ponovnog zalaganja založenog predmeta kao i ograničenje prava na uporabu predmeta založnog prava ili isključenje određenog načina uporabe.

UGOVOR O ZALOGU

Zaključen dana _____ godine, između ____ (u daljnjem tekstu: Zalogodavac) i ____ (u daljnjem tekstu: Zalogoprimac).

Članak 1.

Predmetom ovog ugovora je davanje u zalog osnovnog sredstva Zalogodavca, u korist __, kao Zalogoprimca, a radi osiguranja ispunjenja novčanih obveza Zalogodavca prema Zalogoprimcu iz osnova okvirnog Ugovora broj: _____ od _____ godine u iznosu od _____ KM, s rokom valjnosti od 2 (dvije) godine, računajući od dana potpisivanja, i stupa na snagu danom obostranog potpisivanja, a primjenjuje se na sve ugovore o kreditima i ugovore o izdavanju garancija iz članka 4. ovog ugovora, kao što je: Ugovor o izdavanju garancije br. _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, Ugovor o izdavanju garancije broj: _____ od _____ god. na iznos od _____ KM, kao i na ugovore o kreditima i garancijama koji će biti zaključeni tijekom važenja i primjene ovoga ugovora.

Članak 2.

Na ime osiguranja urednog ispunjenja svojih obveza iz članka 1. ovoga ugovora Zalogodavac ovim ugovorom predaje Zalogoprimcu u zalog sljedeće pokretne stvari - osnovna sredstva u vlasništvu društva, i to:

1. vrijednosti..... KM

2. vrijednosti..... KM

3. procijenjene vrijednosti..... KM

Ukupne procijenjene vrijednosti svih osnovnih sredstava (od st. 1 do st. 3) u ukupnom iznosu od _____ KM, prema procjeni stalnog sudskog vještaka _ iz _ od ____ godine.

Članak 3.

Ovim ugovorom osigurava se glavni dug, pripadajuće kamate i drugi eventualni troškovi koji nastanu iz osnova tražbine Zalogoprimca iz članka 1. ovoga ugovora.

Članak 4.

Zalogodavac ovim ugovorom daje svoju suglasnost da Zalogoprimac može u slučaju neispunjenja novčanih obveza iz članka 1. ovog ugovora pokretne stvari - osnovno sredstvo iz članka 2. ovog ugovora u iznosu potrebnom za potpunu namiru novčane tražbine Zalogoprimca, iste prodati tećoj osobi ili zadržati za sebe, sukladno zakonu.

Članak 5.

Zalogodavac izričito izjavljuje da na osnovnom sredstvu iz članka 2. ovog ugovora nema tereta niti drugih ograničenja u korist drugog založnog vjerovnika.

Članak 6.

Zalogodavac se obvezuje da založeno osnovno sredstvo iz članka 2. ovog ugovora neće otuđiti ili opteretiti drugim založnim pravom bez pismene suglasnosti Zalogoprimca, pod prijetnjom kaznene odgovornosti i odgovornosti za nadoknadu štete, sve dok traje založno pravo zasnovano ovim ugovorom.

Članak 7.

Zalogoprimac se obavezuje vratiti Zalogodavcu zalog iz članka 2. ovog ugovora kada prestane tražbina Zalogoprimca iz članka 1. ovog ugovora.

Članak 8.

Na temelju ovog Ugovora izvršit će se upis i registracija založnog prava kod Registra zaloga.

Potvrda Registra zaloga o registraciji založnog prava u korist Zalogoprimca predstavlja ovršni naslov.

Članak 9.

Troškovi zasnivanja založnog prava padaju na teret Zalogodavca.

ZA ZALOGODAVCA:

Broj: _____

ZA ZALOGOPRIMCA

Datum: _____

7.4.2. Primjena Poglavlja V. Okvirnog zakona o založima i nadležnost suda u ovršnom postupku

Za postupak ovrhe iz OZZ-a nadležni su ovršni sudovi koji su nadležni za ovrhu prema zakonima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko Distrikt). Na pitanja ovrhe koja nisu uređena tim zakonom na odgovarajući se način primjenjuju odredbe zakona entiteta i Brčko Distrikta kojima se uređuje ovršni postupak, ako to nije u suprotnosti s ovim zakonom. Protiv rješenja ovršnog suda donesenog na temelju toga poglavlja nije dopušten pravni lijek, osim u slučajevima predviđenim u članku 27. stavak 1. OZZ-a.

Dakle, Poglavlje V. Okvirnog zakona o založima primjenjuje se samo na ostvarivanje prava iz ugovora o zalogu ili ugovora kojim je zasnovano stvarno pravo u obliku zalogu (članak 25. OZZ-a).

Svaka obavijest koja se spominje u Poglavlju V. OZZ-a mora biti u pisanom obliku i može biti dostavljena samo osobno, telefaksom, preporučenom poštom ili posredstvom kurira.

Postupak ovrhe pokreće se na zahtjev založnog vjerovnika nakon što založni dužnik povrijedi obveze iz ugovora o zalogu. Ovrha, sukladno odredbama ovoga poglavlja OZZ-a, moguća je samo ako založni vjerovnik dostavi ovršnom sudu ugovor o zalogu i potvrdu o registraciji. Navedena potvrda o registraciji je ovršni naslov.

Primjer prijedloga za ovrhu:

BOSNA I HERCEGOVINA

_____ sud _____
Tražitelj ovrhe: _____
Ovršenik: _____, JMB: _____
Radi: ovrhe na založenim pokretnim stvarima v.s. _____ KM
PRIJEDLOG ZA OVRHU
Dana _____ .god. tražitelj ovrhe i ovršenik zaključili su ugovor o zalogu pokretnih stvari - osobnog motornog vozila, teretnog motornog vozila i prikličnog vozila prikolice, a u svrhu osiguranja tražbine tražitelja ovrhe po ugovoru o kreditu broj _____ od _____ . god.
Dokaz u prilogu: Ugovor o kreditu broj _____ od _____ . god. i Ugovor o zalogu od _____ . god.
Temeljem Ugovora o zalogu od _____ . god., a u skladu s odredbama Okvirnog zakona o založima („Sl. glasnik BiH“, broj 28/04) u Registru zalogu BiH izvršena je registracija založenih pokretnih stvari -osobnog motornog vozila, teretnog motornog vozila i traktora,

pa je na temelju te registracije založni vjerovnik - u ovom slučaju tražitelj ovrhe, dobio potvrdu o registraciji.

Dokaz u prilogu: Potvrda o registraciji.

Kako dužnik po zaključenom ugovoru o kreditu nije uredno i na vrijeme ispunio svoje obveze prema _____ te nije vratio dana kreditna sredstva u skladu s otplatnim planom, to su se ispunili uvjeti poropisani čl. 3. Ugovora o zalogu, a u vezi s čl. 1. i 2. Ugovora o kreditu, pa je tražitelj ovrhe odlučio pokrenuti ovaj ovršni postupak u skladu s čl. 25. Okvirnog zakona o zalozima, a u vezi s čl. _____ Zakona o sudovima („Sl. novine _____ kao i čl. 26. Okvirnog zakona o zalozima.

Dokaz: Ugovor o zalogu, potvrda o registraciji zaloga, ugovor o kreditu, izvod iz vjerovnikovih poslovnih knjiga, preslike prometnih dozvola.

S obzirom da su prekršene obveze propisane ugovorom o zalogu i ugovorom o kreditu, tražitelj ovrhe posjeduje i dostavlja sudu valjanu ispravu kao ovršni naslov i predlaže sudu da, u skladu s odredbama čl. 25. i 26. Okvirnog zakona o zalozima i čl. 56. a u vezi s čl. 24. Pravilnika o zalozima, u roku od osam dana od dana primitka prijedloga donose sljedeće

RJEŠENJE O OVRSI

Na temelju Ugovora o zalogu zaključenog i potpisanog između ___ kao davatelja kredita i vjerovnika i ___ iz ___ kao korisnika kredita i dužnika od _____. god., te na temelju potvrde o registraciji broj potvrde/registracije _____ od _____. god., uz izvod o potvrdi o registraciji kao ovršne isprave, a radi naplate dugovanja u iznosu od _____ KM, uvećanog za zakonsku zateznu kamatu obračunatu na navedeni iznos, počevši od dana donošenja rješenja o ovrsi pa do isplate od suda određenih troškova ovršnog postupka, određuje se ovrha:

ODUZIMANJEM ZALOŽENIH POKRETNIH STVARI OD OVRŠENIKA OPISANIH KAO:

- Osobno motorno vozilo _____, boja _____, broj šasijske _____, broj motora _____, godina proizvodnje _____. god, snaga motora _____.
- Teretno motorno vozilo _____, broj motora _____, broj šasijske _____, godina proizvodnje _____. god.,
- Priključno vozilo prikolica, godina proizvodnje _____. god.

Navedena osiguranja se u roku od osam dana od dana donošenja rješenja o ovrsi imaju oduzeti na adresi prebivališta ovršenika _____, a od vlasnika vozila će se tom prilikom oduzeti prometne dozvole za navedena vozila, ključevi, te se vozila s prometnim dozvolama i ključevima imaju uručiti tražitelju ovrhe odnosno osobi koju on ovlasti. Oduzimanje navedenih vozila, ključeva i prometnih dozvola izvršit će sudski ovršitelj.

Rješenje o ovrsi će se osobi kod koje se vozila nalaze dostaviti putem sudskog

ovršitelja u trenutku oduzimanja osiguranja.

Nakon oduzimanja navedenih vozila, tražitelj ovrhe kao založni vjerovnik je u skladu s čl. 56.-60. Pravilnika o zalozima ovlašten oduzeta vozila prodati neposrednom pogodbom te, u skladu s odredbom čl. 30. Okvirnog zakona o zalozima, iznos dobiven prodajom položiti na depozitni račun u jednoj od komercijalnih banka u BiH, o čemu će obavijestiti nadležni sud.

Tražitelj ovrhe kao založni vjerovnik nije u obvezi osobama iz čl. 29. Okvirnog zakona o zalozima dostaviti obavijest o prodaji.

Protiv ovog rješenja nije dopušten pravni lijek, osim u slučajevima predviđenim člankom 27. stavak 1. Okvirnog zakona o zalozima.

Tražitelj ovrhe:

U svome prijedlogu za ovrhu založni vjerovnik mora predložiti jedno od sljedećeg (iz članka 26. stavak 2. točka a. OZZ-a):

- da sudski ovršitelj oduzme osiguranje kako bi ga založni vjerovnik prodao ili
- da sudski ovršitelj oduzme i proda osiguranje.

U slučaju da založni dužnik povrijedi obvezu iz ugovora o zalogu, založni vjerovnik može oduzeti osiguranje osobno i bez pomoći sudskog ovršitelja, ali samo nakon što je založni dužnik dao pismeni pristanak na to. Za valjanost ovog pristanka nije potrebna javnobilježnička (notarska) obrada odnosno ovjera niti ovjera kod suda ili općinske službe. Obveza dobivanja suglasnosti od založnog dužnika ima za svrhu održavanje javnog poretka, onemogućavajući založnom vjerovniku da uđe u prostorije založnog dužnika bez odobrenja.

Kada založni vjerovnik podnese ovršnom sudu prijedlog iz članka 26. stavak 2. točka a. OZZ-a, sud mora izdati rješenje u roku od osam dana od dana podnošenja prijedloga. To rješenje o ovrsi **uputit će sudskog ovršitelja da oduzme osiguranje koje je opisano u ugovoru o zalogu i preda ga založnom vjerovniku ili od njega ovlaštenoj osobi u cilju prodaje osiguranja.** Ono je temelj za sudskog ovršitelja da, prema nalogu danom u zaključku suda, oduzme osiguranje koje je opisano u ugovoru o zalogu i preda ga založnom vjerovniku ili od njega ovlaštenoj osobi u cilju prodaje osiguranja. Sudski ovršitelj mora oduzeti osiguranje u roku koji ne može biti dulji od osam dana od dana donošenja rješenja, bez obzira na to je li uloženi pravni lijek.

Protiv rješenja ovršnog suda donesenog na temelju ovog poglavlja OZZ-a nije dopušten pravni lijek, osim u slučajevima propisanim u članku 27. stavak 1. OZZ-a. Ukoliko nije drukčije određeno u ovom poglavlju OZZ-a:

- podnošenje zahtjeva sukladno članku 27. stavak 1. OZZ-a nema utjecaja na ovrhu uređenu ovim poglavljem i

- jedino rješenje izdano od ovršnog suda sukladno članku 27. stavak 2. OZZ-a ima utjecaja na ovrhu uređenu ovim poglavljem.

Stranka koja se smatra oštećenom u postupku ovrhe iz Okvirnog zakona o zalozima štiti svoja prava tužbom u parničnom postupku. **Pokretanje parničnog postupka nema utjecaja na postupak ovrhe sukladno ovom zakonu.**

Primjer rješenja o ovrsi:

Sud na temelju odredbe članka 26. stavak 4. Okvirnog zakona o zalozima donosi rješenje:

1. Primjer rješenja o ovrsi stavljanjem pečata na prijedlog za ovrhu (članak 39. stavak 4. ZOP-a)

<p>BOSNA I HERCEGOVINA</p> <p>_____ sud _____</p> <p>Broj: _____</p> <p>_____, _____ .god.</p> <p>Tražitelj ovrhe: _____</p> <p>Ovršenik: _____</p> <p>Radi: ovrhe v.s. _____ KM</p> <p style="text-align: center;">RJEŠENJE O OVRSI</p> <p>Sud određuje predloženu ovrhu.</p> <p>Troškovi tražitelja ovrhe određuju se u iznosu od _____ KM.</p> <p style="text-align: right;">Sudac</p> <p>PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja može se uložiti pravni lijek ovom sudu nakon oduzimanja osiguranja i to u slučajevima predviđenim u članku 27. stavak 1. Okvirnog zakona o zalozima („Sl. glasnik“, broj 28/04 od 23. 6. 2004. godine), a podnosi se u dovoljnom broju primjeraka za sud i stranke. Uloženi pravni lijek ne zaustavlja tijek ovršnog postupka ako zakonom nije drukčije određeno. Stranka koja se smatra oštećenom u postupku ovrhe iz ovog zakona štiti svoja prava tužbom u parničnom postupku. Pokretanje parničnog postupka nema utjecaja na postupak ovrhe sukladno ovom zakonu.</p>
--

Prema naprijed navedenim odredbama OZZ-a, sudski ovršitelj mora oduzeti osiguranje u roku koji ne može biti dulji od osam dana od dana donošenja rješenja o ovrsi sukladno članku 26. st. 4. ili 5. OZZ-a, bez obzira na to je li uložen pravni lijek iz članka 27. stavak 1. toga zakona. Sudski ovršitelj mora dostaviti založnom dužniku rješenje o ovrsi u trenutku oduzimanja osiguranja i nije obavezan dati prethodnu obavijest o oduzimanju bilo kojoj osobi, uključujući i založnog dužnika. Člankom 26. stavak 6. OZZ-a uređuju se radnje koje sudski ovršitelj mora poduzeti. Navedenu

odredbu treba tumačiti tako da on mora oduzeti (zaplijeniti) osiguranje u roku od osam dana od trenutka zaprimanja naloga - zaključka. Nema procedura po kojima se može zaustaviti oduzimanje osiguranja (zapljena osiguranja), čak ni ukoliko je podnesen zahtjev iz članka 27. stavak 1. OZZ-a. Založni dužnik ne mora biti unaprijed obaviješten o namjeri sudskog ovršitelja da provede odluku suda. Ova je odredba sastavljena kako založni dužnik ne bi imao prilike skriti ili premjestiti osiguranje prije čina oduzimanja (zapljene). Ipak, sudski ovršitelj u trenutku oduzimanja (zapljene) mora predati založnom dužniku rješenje o ovrsi. Člankom 26. stavak 7. OZZ-a propisuje se da je samo sudski ovršitelj kojega imenuje sud ovlašten nenajavljen ući u prostorije založnog dužnika i oduzeti (zaplijeniti) stvar koja služi kao osiguranje. Stoga je, u cilju stjecanja posjeda na osiguranju, sudski ovršitelj ovlašten ući u svaki prostor (zatvoreni ili otvoreni) gdje se ono nalazi.

Sadržaj zapisnika sudskog ovršitelja

_____ sud _____
_____, sudac _____ postupajući u ovršnoj stvari tražitelja ovrhe _____
protiv ovršenika _____, radi oduzimanja i predaje predmeta osiguranja v.s.____,
izvan ročišta dana _____ donio je:

ZAKLJUČAK

Prijedlog tražitelja ovrhe od _____ odnosi se na primjenu Okvirnog zakona o zalozima („Sl. glasnik BiH“, broj 28/04), a odredbom članka 26. stavak 2. prednjeg zakona određeno je da sudski ovršitelj provodi ovršnu radnju na način da oduzme osiguranje u cilju njegove predaje od strane založnog vjerovnika.

Sudskom ovršitelju ovog suda dostavlja se na provođenje rješenje o ovrsi broj gornji od _____, **RADI ODUZIMANJA PREDMETA OSIGURANJA:**

- 1) p.m.v. _____ registarskih pločica _____,
- 2) o.m.v. _____ registarskih pločica _____,

I PREDAJE TRAIŽITELJU OVRHE.

Nalaže se sudskom ovršitelju da u roku od osam dana od dana donošenja rješenja o ovrsi provede navadenu ovršnu radnju na način da uruči ovršeniku rješenje o ovrsi i istovremeno oduzme pokretne stvari koje su predmetom ovrhe i preda ih tražitelju ovrhe ili od njega ovlaštenoj osobi u cilju njihove prodaje.

Sudski ovršitelj je, u cilju stjecanja posjeda na osiguranju, ovlašten ući u svaki prostor (zatvoreni ili otvoreni) gdje se ono nalazi.

Radnu snagu, bravara i bravu, ako stvari budu u zaključanom prostoru a ovršenik odbije otvoriti prostor, te prijevozno sredstvo dužan je osiguraiti tražitelj ovrhe, kao i prostor za smještaj pokretnih stvari koje mu se predaju.

O danu i satu provođenja ovrhe, sudski ovršitelj dužan je obavijestiti tražitelja ovrhe, a radi preuzimanja pokretne stvari.

Sudac

Pouka: Protiv ovog zaključka nije dopušten pravni lijek

BOSNA I HERCEGOVINA

Oznaka spisa:

Datum _____ . god. u _____ sati

_____ SUD U _____

Ovršni odjel:

Služba sudskih ovršitelja, _____

Tražitelj ovrhe: _____

Ovršenik: _____

Radi: javne prodaje

ZAPISNIK O ODUZIMANJU I PREDAJI PREDMETA OSIGURANJA

Sastavljen dana _____ u predmetu ovrhe tražitelja ovrhe _____, protiv ovršenika _____ radi naplate novčane tražbine tražitelja ovrhe, a prema Okvirnom zakonu o zalozima oduzimanjem založenih pokretnih stvari založnog dužnika i njihovom predajom tražitelju ovrhe prema rješenju o ovrsi broj _____ od _____

Ročištu od stranka nazočni:

1.

2.

Od suda nazočni:

Sudski ovršitelj _____

Na temelju Rješenja o ovrsi _ suda u _ broj _____ od _____, a prema zaključku ovog suda broj _____ od _____, sudski ovršitelj uručuje rješenje o ovrsi uz prijedlog s prilogima, te zaključak ovog suda ovršeniku _____. Prednje uručeno ovršeniku u _____ sati.

Na temelju Rješenja o ovrsi _ suda u _ broj _____ od _____, a prema zaključku ovog suda broj _____ od _____, sudski ovršitelj oduzima od ovršenika pokretne stvari prema Ugovoru o zalogu zaključenom između tražitelja ovrhe i ovršitelja, potvrde o registraciji broj _____, i rješenja o ovrsi:

1. _____

2. _____

3. _____,

te ih od 1. do 3. predaje tražitelju ovrhe.

Pokretne stvari nađene u sjedištu ovršenika u zatvorenom prostoru, hali. Tražitelj ovrhe osigurao je radnu snagu, osobu za otvaranje brave na hali - bravara, te bravu. Pokretne stvari od 1. do 3. iznesene su iz hale, a radnu snagu osigurao je tražitelj ovrhe, te utovarene u prijevozno sredstvo osigurano od strane tražitelja ovrhe. Konstatiram da je ovrha provedena.

Izjave sudionika:

Dovršeno, _____

Potpis tražitelja ovrhe:

Potpis ovršenika:

Sudski ovršitelj:

7.4.3. Prava ugovornih stranaka na zaštitu

Prema članku 27. Okvirnog zakona o zalozima, samo nakon oduzimanja osiguranja osoba čija su prava uključena ili pogođena ovrhom založnog prava može se obratiti ovršnom sudu zahtjevom za: obustavu ovršnog postupka na temelju činjenice da založni dužnik nije povrijedio obveze iz ugovora o zalogu i naloga za vraćanjem osiguranja založnom dužniku; privremeno ili trajno stavljanje izvan snage prava založnog vjerovnika na prodaju osiguranja; davanje upute založnom vjerovniku o bilo kojem pitanju u vezi s ovrhom založnog prava i nalaganje da se ponaša u skladu s jednim ili više postupovnih pravila određenih ovim zakonom; oslobađanje neke osobe od poštivanja jednog ili više postupovnih pravila određenih ovim zakonom, ako je poštivanje tih pravila postalo nesvrshodno; produljenje bilo kojeg roka iz Poglavlja V. Zakona kojega se založni vjerovnik mora pridržavati; zahtijevanje od neke osobe da nadoknadi drugoj osobi troškove što ih je ta osoba pretrpjela uslijed pokretanja neosnovanog postupka pred sudom; ili izmjenu djelidbe novca dobivenog prodajom osiguranja u odnosu na predloženu djelidbu navedenu u obavijesti iz članka 32. stavak 1. Zakona. Ovršni sud izdat će traženo rješenje u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva osobe čija su prava uključena ili pogođena ovrhom založnog prava.

7.5. Prodaja osiguranja i obavijest o prodaji

Kada sudski ovršitelj oduzme osiguranje kako bi ga prodao založni vjerovnik, prodaja se odvija bez sudjelovanja sudskog ovršitelja, prema odredbi članka 29. Okvirnog zakona o zalozima. Najmanje 15 dana prije prodaje osiguranja osoba kojoj je rješenjem o ovrsi određeno da proda osiguranje mora dati obavijest o prodaji založnom dužniku, svakoj osobi za koju zna da ima pravo na tom osiguranju, kao i svakoj osobi koja je prije izdavanja obavijesti u valjanoj registraciji o prodaji označena kao založni vjerovnik. Obavijest o prodaji mora sadržavati: opis osiguranja, neplaćeni iznos obveze osigurane zalogom, iznos pripadajućih troškova ili, ako iznos troškova još nije poznat, njihovu realnu procjenu, obavijest o pravu na iskup osiguranja kako je određeno OZZ-om, obavijest da će osiguranje biti prodano ukoliko ne bude bilo iskupljeno i datum, mjesto i vrijeme prodaje putem javne dražbe ili mjesta gdje će zatvorene ponude za tender biti dostavljene i datum nakon kojega ponude za tender neće biti prihvaćane.

Obavijest o prodaji osiguranja u skladu s člankom 29. OZZ-a (sadržaj obavijesti)

Predmet: Obavijest o prodaji osiguranja

U skladu s člankom 29. Okvirnog zakona o zalozima i odredbama Pravilnika o zalozima, ovim putem obavještavam Vas kao dužnika da će založni vjerovnik, u skladu s Okvirnim zakonom o zalozima i odredbama čl. 56.-58. Pravilnika o zalozima, odredbama ugovora o zalogu od _____ a sve u skladu s rješenjem o ovrsci broj _____ od _____, obaviti prodaju osiguranja neposrednom pogodbom na temelju ugovora o prodaji koju Vam dostavljamo u prilogu.

Opis osiguranja je sljedeći _____

Neplaćeni iznos obveza osiguranih zalogom iznosi _____ uvećan za iznos zak. zat. kamate _____.

- Iznos pripadajućih troškova _____.

- Na ime skladištenja predmeta osiguranja _____.

U skladu s Okvirnim zakonom o zalozima, založni dužnik i ovršenik imaju pravo iskupiti navedeno osiguranje izmirenjem obveze koja je osiguranjem zaštićena. Založni dužnik ujedno se obavještava da će osiguranje biti prodano neposrednom pogodbom ukoliko ne bude iskupljeno u roku od 15 dana od dana ove obavijesti.

Prodaja navedenog osiguranja obaviti će se neposrednom pogodbom u roku od 15 dana od dana ove obavijesti.

Obavijest o prodaji nije potrebna u slučaju: kada bi osiguranje značajno izgubilo na vrijednosti ako se odmah ne proda, kada su troškovi vezani uz održavanje i uskladištenje osiguranja nesrazmjerno visoki u odnosu na njegovu vrijednost ili kada je ovršni sud odredio da obavijest nije potrebna.

Osiguranje može biti prodano kao cjelina ili u utrživim jedinicama: na javnoj prodaji, uključujući dražbu ili zatvoreni tender, od strane sudskog ovršitelja ili od strane založnog vjerovnika, ili neposrednom pogodbom od strane založnog vjerovnika, ukoliko ugovor o zalogu predviđa neposrednu pogodbu kao način prodaje ili je ona određena od strane ovršnog suda.

Ukoliko ovršni sud drukčije ne odredi, založni vjerovnik obaviti će javnu prodaju odnosno prodaju neposrednom pogodbom na način koji je sukladan s općeprihvaćenim tržišnim standardima za prodaju stvari iste vrste kao što je osiguranje. Založni vjerovnik nije obavezan angažirati sudskog vještaka radi procjene vrijednosti osiguranja. Postupak prodaje osiguranja javnom prodajom odnosno neposrednom pogodbom uređen je Pravilnikom o zalozima.

Primjer zapisnika o prodaji založenih stvari i troškovima:

U skladu s odredbom članka 60. Pravilnika o zalozima, banka _____ kao založni vjerovnik sastavila je dana _____ god.

ZAPISNIK O PRODAJI ZALOŽENIH STVARI I TROŠKOVIMA

Dana _____ god. obavljena je prodaja založenih pokretnih stvari u postupku tražitelja ovrhe _____ protiv ovršenika _____.

Predmetom prodaje su pokretne stvari opisane kao 4 komada serijskih brojeva _____, godina proizvodnje _____.

Založene pokretne stvari prodaju se neposrednom pogodbom.

Založene pokretne stvari prodane su po cijeni: _____, a ugovor o kupoprodaji sklapa se s kupcem nakon polaganja kupoprodajne cijene.

Troškovi pljenidbe i prodaje osiguranja čine:

- iznos od _____ KM na ime zakupa skladišta za 3 mjeseca u kojem su izuzete založene pokretne stvari bile smještene,
- iznos od _____ KM na ime prijevoza založenih pokretnih stvari do skladišta,
- iznos od _____ KM na ime usluge demontiranja založenih stvari,
- iznos od _____ KM na ime usluga rada viljuškara radi utovara založenih pokretnih stvari,
- iznos od _____ KM na ime pristojbe na prijedlog i pristojbe na rješenje o ovrsi,

Nazočni:

Zapisničar:

Primjer ugovora o prodaji založene pokretne stvari prema OZZ-u:

Banka _____ (u daljnjem tekstu: vjerovnik)

Vjerovnik _____ (u daljnjem tekstu: kupac)

U skladu s odredbama Okvirnog zakona o zalozima i Pravilnika o zalozima te u skladu s rješenjem o ovrsi broj _____ od _____ godine, donesenim od strane _ suda u __, sklopili su dana _____ godine,

UGOVOR O PRODAJI

Članak 1.

Predmetom ovoga Ugovora je prodaja založenih pokretnih stvari (osiguranja) neposrednom pogodbom od strane vjerovnika kupcu opisanih kao:

Automati za igrice: poker, utrke, lov i rat zrakoplova (4 komada) model --, proizvođača --, tvorničkih brojeva _____, godina proizvodnje _____. godine.

Ugovorne stranke su saglasne da se opisane pokretne stvari nalaze u stanju konstatiranom zapisnikom _ suda u _____. godine.

Članak 2.

Ugovorne stranke su suglasne da je kupac uz dužnu pažnju koju je trebao uložiti pregledao pokretne stvari opisane u članku 1. ovoga Ugovora te da ih kupuje u viđenom stanju na dan sklapanja ugovora.

Kupac izričito izjavljuje da prema vjerovniku vezano uz pokretne stvari opisane u članku 1. nema nikakve prigovore u pogledu materijalnih ili pravnih nedostataka na stvarima.

Članak 3.

Ugovorne stranke su suglasne da će kupac na ime kupoprodajne cijene za pokretne stvari opisane u članku 1. ovoga Ugovora vjerovniku isplatiti iznos od __ KM (_____), u roku od dva radna dana od dana sklapanja ovog Ugovora.

Ukoliko kupac ne uplati iznos iz predhodnog stavka vjerovniku u roku od dva radna dana od dana sklapanja ugovora, ovaj se Ugovor ima smatrati nevažećim.

Nakon prodaje osiguranja i primitka iznosa iz stavka 1. ovoga članka te nakon odbitka troškova preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje osiguranja, založni vjerovnik će preostali iznos novca položiti na depozitni račun broj _____ otvoren kod _____ banke.

Članak 4.

Vlasništvo na pokretnim stvarima kupac neće moći prenijeti na svoje ime sve dok kupoprodajna cijena iz članka 3. ovoga Ugovora ne bude isplaćena u cijelosti.

Kupac ne može uzeti pokretne stvari iz članka 1. ovoga Ugovora u posjed sve dok kupoprodajna cijena iz članka 3. ovoga Ugovora ne bude isplaćena u cijelosti.

Članak 5.

Vjerovnik je dužan kupcu nakon isplate kupoprodajne cijene u cijelosti osigurati pristup pokretnim stvarima iz članka 1. ovoga Ugovora.

Vjerovnik nije obavezan kupcu osigurati utovar radi prijevoza, prijevoz i istovar pokretnih stvari iz članka 1. ovoga Ugovora.

Sve troškove vezane za utovar radi prijevoza, prijevoz i istovar pokretnih stvari snosi kupac koji se obvezuje za navedene radnje osigurati i radnu snagu i mehanizaciju.

Kupac je obavezan pokretne stvari opisane u članku 1. ovoga Ugovora preuzeti od vjerovnika na dan isplate cjelokupne kupoprodajne cijene.

U slučaju da kupac ne preuzme pokretne stvari od vjerovnika u roku predviđenom u predhodnom stavku, kupac snosi sve troškove skladištenja pokretnih stvari kao i rizike vezane za propast stvari.

Članak 6.

Sve troškove po osnovi ovog Ugovora ili koji mogu proizaći iz ovog Ugovora snosi kupac.

Sve obveze po osnovi javnih prihoda koje bi mogle proizaći iz ovog Ugovora snosi kupac.

Članak 7.

Ovaj je Ugovor sastavljen u 5 (pet) istovjetnih primjeraka, od kojih ugovorne stranke zadržavaju po 2 (dva) primjerka, a jedan se primjerak uručuje nadležnom sudu.

U _ dana _____ godine.

Vjerovnik: _____

Kupac: _____

Založni vjerovnik koji je prodao osiguranje položiti će iznos novca, preostalog nakon odbitka troškova preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje osiguranja, na poseban depozitni račun otvoren u banci u Bosni i Hercegovini sukladno Pravilniku o zalozima i članku 30. OZZ-a. Novčani iznos koji čini troškove preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje osiguranja bit će bez odgode isplaćen osobi koja je snosila te troškove.

Savjestan kupac, koji u dobroj vjeri kupi stvar na prodaji i stekne posjed stvari, pribavlja vlasništvo na stvari oslobođeno bilo kakvih tereta, bez obzira na to je li prodavatelj ispunio uvjete uređene člankom 31. Okvirnog zakona o zalozima.

U roku od osam dana od dana prodaje osiguranja založni vjerovnik mora založnom dužniku, svakoj osobi za koju zna da ima pravo na tom osiguranju, kao i svakoj osobi koja je prije izdavanja obavijesti u valjanoj registraciji označena kao založni vjerovnik, dati obavijest koja sadrži sljedeće informacije: iznos novca dobiven prodajom osiguranja, kao i ime i mjesto banke u koju je novac položen, iznos koji je utrošen za podmirenje troškova preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje osiguranja, način na koji će novac dobiven prodajom biti raspodijeljen i da će, ako sudu ne bude podnesen zahtjev, izmjenu djelidbe novca dobivenog prodajom osiguranja u roku od 15 dana od dana davanja obavijesti biti raspodijeljen onako kako je navedeno u obavijesti - članak 32. Okvirnog zakona o zalozima. Iznos novca dobiven prodajom osiguranja mora se raspodijeliti u skladu s odredbama OZZ-a kojima se uređuju prava prvenstva.

Primjer sadržaja obavijesti o prodaji pokretnih stvari, koju založni vjerovnik dostavlja sudu:

RADI: Ovrhe na pokretnim stvarima

V.s. _____ KM

Predmet: obavijest, dostavlja se

Postupajući po rješenju _ suda u _ broj _____ od _____ založni vjerovnik je uz prethodnu obavijest i suglasnost založenog dužnika, a putem neposredne pogodbe (kako je to propisano Pravilnikom o zalozima) izvršio prodaju založenih pokretnih stvari kao predmeta ovrhe u navedenom postupku opisanih kao:

- Automati za igre marke _____ 4 komada, serijskih brojeva _____.

- Navedene založene pokretne stvari prodane su za iznos od _____ KM, a kupac je istog dana po zaključenju ugovora o prodaji izvršio uplatu cijene i preuzimanje posjeda navedenih pokretnih stvari.

- U skladu s člankom 30. Okvirnog zakona o zalozima, založni vjerovnik je nakon prodaje osiguranja od iznosa dobivenog prodajom odbio troškove koji se podvode pod troškove preuzimanja osiguranja, održavanja i prodaje osiguranja, kako slijedi:

- iznos od _____ KM na ime zakupa skladišta za 3 mjeseca u kojem su izuzete založene pokretne stvari bile smještene,
- iznos od _____ KM na ime prijevoza založenih pokretnih stvari do skladišta,
- iznos od _____ KM na ime usluge demontiranja založenih stvari,

- iznos od _____ KM na ime usluga rada viljuškara radi utovara založenih pokretnih stvari,
- iznos od _____ KM na ime pristojbe na prijedlog i pristojbe na rješenje o ovrsi.

Preostali iznos založni vjerovnik je položio na poseban depozitni račun otvoren kod _____.

Založni vjerovnik je, postupajući u skladu s člankom 32. Okvirnog zakona o zalozima, obavijestio založnog dužnika o prodaji založenih pokretnost, o iznosu novca dobivenom prodajom, kao i o broju računa i banci u kojoj je položen, o iznosu koji će biti iskorišten za podmirenje troškova, te o načinu na koji će preostali iznos biti raspoređen, kao i o pravu založnog dužnika da podnese zahtjev u skladu s člankom 27. stavak 1. točka b. Okvirnog zakona o zalozima i posljedicama nepodnošenja takvog zahtjeva.

Navedenu obavijest uz sve dokaze založni dužnik je zaprimio dana _____, tako da je rok od 15 dana u kojem je založni dužnik mogao podnijeti zahtjev iz članka 27. stavak 1. točka g. istekao dana _____.

Kako je time založni vjerovnik ispunio svoju obvezu propisanu navednim člankom te kako bi se ostatak novčanog iznosa dobivenog prodajom založenih pokretnih stvari mogao raspodijeliti radi namire glavnog duga, molimo nadležni sud da nas obavijesti je li založni dužnik nadležnom sudu podnio zahtjev iz članka 27. stavak 1. točka g. Okvirnog zakona o zalozima zaključno s _____ godine.

Ujedno tražimo da sud dostavi nalog za uplatu pristojbe na prijedlog i rješenje kako bi isti bili izmireni iz iznosa dobivenog prodajom jer u osnovi čine troškove preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje posjeda iz članka 30. stavak 1. Okvirnog zakona o zalozima.

U prilogu sudu se dostavlja

- Ugovor o prodaji, preslika uplatnice, zapisnik od _____.

Potpis založog vjerovnika:

Ako ovršni sud ne odredi drukčije, u skladu s člankom 27. stavak 2. OZZ-a, založni vjerovnik, koji novac dobiven prodajom osiguranja ne raspodijeli na navedeni način (poštujući prava prvenstva), dužnik je svake osobe koja je uložila zahtjev za izmjenu djelidbe novca dobivenog prodajom osiguranja u odnosu na preloženu djelidbu navedenu u obavijesti iz članka 32. stavak 1. OZZ-a i koje je pretrpjelo štetu izazvanu popuštanjem od strane založnog vjerovnika.

Nakon povrede obveze iz ugovora, založni vjerovnik može osobi koja ima pravo na obavijest na temelju članka 29. OZZ-a predložiti da zadrži osiguranje u cilju namire tražbine ili dijela tražbine koja je osigurana zalogom (članak 33. Okvirnog zakona o zalozima).

Ako je obavijest o odbijanju prijedloga dostavljena založnom vjerovniku u roku od 15 dana od dana zaprimanja prijedloga iz stavka 1. ovoga članka, založni vjerovnik ne može zadržati osiguranje i mora ga prodati u skladu s odredbama OZZ-a.

Ako založnom vjerovniku nije dostavljena obavijest o odbijanju prijedloga u roku od 15 dana od dana zaprimanja prijedloga iz stavka 1. ovoga članka, smatra se da je založni vjerovnik neopozivo izabrao pravo zadržati stvar u cilju namire tražbine u skladu s prijedlogom. U tom slučaju založni vjerovnik stječe pravo vlasništva na stvari, koja time postaje oslobođena od bilo kakvih prava osoba kojima je prijedlog bio upućen.

Pravo na iskup osiguranja - članak 34. Okvirnog zakona o zalozima: Ubilo koje vrijeme prije prodaje osiguranja založni dužnik ili osoba s nižim pravom prvenstva mogu dovesti do prestanka zaloga ispunjenjem neizmirenog dijela obveze koja je osigurana tim zalogom.

7.6. Prodaja osiguranja od strane sudskog ovršitelja

Ako je u prijedlogu za ovrhu tražitelj ovrhe predložio da sudski ovršitelj oduzme i proda osiguranje, postupak za prodaju osiguranja provodi se javnom prodajom odnosno prodajom neposrednom pogodbom, koji je uređen Pravilnikom o zalozima. Založni vjerovnik može kupiti stvar ili njezin dio samo na javnoj prodaji koju vodi sudski ovršitelj.

Osiguranje **može biti prodano prema OZZ-u kao cjelina ili u utrživim jedinicama:**

a) na javnoj prodaji, uključujući dražbu ili zatvoreni tender, od strane sudskog ovršitelja ili od strane založnog vjerovnika ili

b) neposrednom pogodbom od strane založnog vjerovnika, ukoliko ugovor o zalogu predviđa neposrednu pogodbu kao način prodaje ili je ona određena od strane ovršnog suda.

Dražba (engl. auction, njem. auktion, Versteigerung) je postupak formiranja cijene tijekom kojega se mogući kupci nadmeću cijenom koju su spremni ponuditi za traženu stvar. Pobjeđuje onaj kupac koji ponudi najviše, te on ima pravo kupiti željenu količinu po ponuđenoj cijeni. To nadmetanje može početi od najniže ili pak od najviše cijene.

Najmanje 15 dana prije prodaje osiguranja sudski ovršitelj kojemu je rješenjem o ovrsi određeno da proda osiguranje, mora dati obavijest o prodaji založnom

dužniku, svakoj osobi za koju zna da ima pravo na tom osiguranju, kao i svakoj osobi koja je prije izdavanja obavijesti u valjanoj registraciji o prodaji označena kao založni vjerovnik. Obavijest o prodaji mora sadržavati: opis osiguranja, neplaćeni iznos obveze osigurane zalogom, iznos pripadajućih troškova ili, ako iznos troškova još nije poznat, njihovu realnu procjenu, obavijest o pravu na iskup osiguranja kako je određeno OZZ-om, obavijest da će osiguranje biti prodano ukoliko ne bude bilo iskupljeno i datum, mjesto i vrijeme prodaje putem javne dražbe ili mjesta gdje će zatvorene ponude za tender biti dostavljene i datum nakon kojega ponude za tender neće biti prihvaćane. Svaka obavijest koja se spominje u Poglavlju V. OZZ-a mora biti u pisanom obliku i može biti dostavljena jedino osobno, telefaksom, preporučenom poštom ili posredstvom kurira. PA TAKO I SPOMENUTA OBAVIJEST.

Primjer obavijesti:

BOSNA I HERCEGOVINA

Ovršna stvar:

Tražitelj ovrhe

Ovršenik

_____ sud _____

Radi _____

Ovršni odjel _____

Broj predmeta _____

U skladu s člankom 29. Okvirnog zakona o zalozima i odredbama čl. 56.-58. Pravilnika o zalozima, sudski ovršitelj kao voditelj dražbe dužniku dostavlja

OBAVIJEST O DRAŽBI

(Članak 29. Okvirnog zakona o zalozima,

„Sl. glasnik BiH“, broj 28/04 i 54/04)

- voditelj dražbe/sudski ovršitelj: _____
- opis osiguranja/osiguranja: _____

Neplaćeni iznos obveze osiguranja/osiguranja zalogom _____ KM, uvećan za iznos zak. zat. kamate _____.

- iznos troškova dražbe, uključujući i naknadu voditelju dražbe i drugi mogući troškovi
- založni dužnik ima pravo iskupa osiguranja prije dražbe ispunjenjem neizmirenog dijela obveze koja je osigurana zalogom;
- založni dužnik se istovremeno obavještava da će osiguranje biti prodano

javnom prodajom na dražbi ukoliko ne bude iskupljeno u roku od 15 dana od dana ove obavijesti;

- osiguranje će biti prodano prema OZZ-u kao cjelina/u utrživim jedinicama;
- sve zainteresirane osobe mogu pregledati osiguranje _____ dana prije održavanja dražbe na adresi _____ od ____ do ____ sati;
- obavještavate se da je dana _____ u _____ sati zakazana javna dražba koja će se održati u _ sudu _ ul. _ broj _ u sobi _____ / _____ kat;
- pravila dražbe i dodatne informacije kod _____, tel. _____

Pravila dražbe:

PRAVILA DRAŽBE

- Dražba će se održati ako bude nazočna najmanje jedna osoba koja je dala punudu za osiguranje (čl. 30. Pravilnika o zalozima).
- Osobi koja povrijedi pravila dražbe ili se ponaša na način koji ometa vođenje dražbe, voditelj dražbe će:
 - Odbiti prihvatiti ponudu te osobe,
 - Zahtijevati da ta osoba napusti dražbu (članak 31. Pravilnika o zalozima).
- Kada voditelj dražbe dade ponudu za početnu cijenu, pozvat će sudionike da daju ponude za povećanu cijenu čiji iznos određuje voditelj dražbe.
- Postupak povećanja cijene osiguranja se nastavlja sve dok sudionici daju ponude.
- Ako nakon drugog poziva voditelja dražbe nije dana ponuda za posljednju cijenu koju je ponudio voditelj dražbe, on daje posljednji poziv sudionicima da daju svoje ponude.
- Ako nakon trećeg poziva voditelja dražbe za veću ponudu niti jedan sudionik ne dâ ponudu, voditelj dražbe objavljuje da je osoba koja je dala posljednju ponudu kupac osiguranja i proglašava dražbu završenom (članak 33. Pravilnika o zalozima).
- Ako dva ili više sudionika dražbe daju ponudu za posljednju ponuđenu cijenu, voditelj dražbe će proglasiti kupcem osiguranja onoga koji je prvi dao ponudu.
- Ako čak i nakon trećeg poziva voditelja dražbe niti jedan sudionik ne dâ ponudu za početnu cijenu predmeta koji je predmetom dražbe, voditelj dražbe će proglasiti

dražbu za taj predmet završenom i neuspjelom (članak 34. Pravilnika o zalozima).

- Nakon što bude prihvaćena posljednja ponuda, sastavlja se ugovor o prodaji osiguranja koji potpisuju kupac i voditelj dražbe u ime organizatora. Ugovor sadrži odredbu da će biti nevažeći ako kupac u roku dva radna dana od potpisivanja ugovora ne plati punu cijenu osiguranja, te da se vlasništvo na osiguranju neće prenijeti na kupca i kupac ne može uzeti osiguranje u posjed sve dok cijena osiguranja ne bude plaćena u cijelosti (članak 35. Pravilnika o zalozima).
- Ako kupac ne ispuni obveze iz ugovora o prodaji, ugovor o prodaji je ništav.
- Ako je ugovor o prodaji naištav u skladu s člankom 36. Pravilnika ili kupac ne zaključi ugovor o prodaji iz članka 35., voditelj dražbe mora ponuditi osiguranje sudioniku koji je na dražbi ponudio prvu nižu cijenu, ukoliko ima takvog sudionika. Ako se sudionik suglasi da kupi osiguranje, na ugovor o prodaji između voditelja dražbe i kupca primjenjuje se članak 35. Pravilnika o zalozima.
- Ako sudionik na dražbi koji je prvi pozvan u skladu s člankom 37. stavak 1. Pravilnika ne prihvati poziv, voditelj dražbe će ponuditi osiguranje sudioniku koji je dao sljedeću nižu ponudu na dražbi, ukoliko ima takvog sudionika. Ako sudionik prihvati kupiti osiguranje, na ugovor o prodaji primjenjuje se članak 35. Pravilnika.
- Ako sudionik dražbe iz članka 36. stavak 2. Pravilnika ne prihvati poziv, dražba se smatra neuspješnom (članak 37. Pravilnika).
- Sljedeće osobe ne mogu sudjelovati na dražbi, bilo neposredno ili putem predstavnika:
 - založni dužnik,
 - organizator dražbe ili zaposlenik kod organizatora dražbe,
 - uređujući sudac,
 - uređujući sudski ovršitelj,
 - voditelj dražbe ili zaposlenik kod voditelja dražbe,
 - osoba koja je s osobom iz točaka a.-e. ovoga članka u srodstvu u pravoj liniji ili pobočnoj liniji do trećeg stupnja ili je s njom povezana ekonomskim interesom.
 - Ugovor o prodaji s osobom koja ne može sudjelovati na dražbi je ništav.
 - Osoba koja narušava pravila iz stavka 1. ovoga članka mora organizatoru dražbe platiti cjelokupne troškove ponovne prodaje osiguranja izazvane povredom pravila.

Primjer zapisnika o prodaji založenih stvari i troškovima:

BOSNA I HERCEGOVINA

OVRŠNA STVAR:

Tražitelj ovrhe: _____

Ovršenik: _____

_____ sud _____

Radi: _____

Ovršni odjel:

Odjel sudskih ovršitelja

Broj predmeta: _____

Sarajevo, _____

U skladu s odredbom članka 60. Pravilnika o zalozima, sudski ovršitelj _____ kao voditelj dražbe sastavio je dana _____ god.

ZAPISNIK O JAVNOJ PRODAJI - DRAŽBI ZALOŽENIH STVARI I TROŠKOVIMA

Dana _____ god. provedena je prodaja založenih pokretnih stvari u postupku tražitelja ovrhe _____ protiv ovršenika _____.

Predmet javne prodaje - dražbe su sljedeće pokretnosti:

1. Pokretna stvar u naravi - omv. _____ god. proizvodnje _____, broj šasije _____, broj motora _____, boja _____, registarske oznake _____, procijenjene vrijednosti u iznosu od _____ KM,

2. Pokretna stvar u naravi - omv. _____ god. proizvodnje _____, broj šasije _____, broj motora _____, boja _____, registarske oznake _____, procijenjena vrijednost cijele pokretne stvari _____ KM.

Na dražbi kao kupci sudjeluju:

1. _____

2. _____

3. _____

Osobe koje sudjeluju na javnoj prodaji - dražbi upozorene su od strane sudskog ovršitelja na pravila dražbe.

Ispunjene zakonske pretpostavke za održavanje dražbe.

Započeto: _____

Na prodaju se nudi pokretna stvar pod rednim brojem 1 po početnoj cijeni od _____ KM.

Popis ponuditelja:

1. _____, iznos ponude _____ KM,

2. _____, iznos ponude _____ KM,

Nakon trećeg poziva voditelja dražbe za veću ponudu, voditelj dražbe objavljuje da je osoba koja je dala posljednju ponudu_____ kupac osiguranja i proglašava dražbu završenom za pokretnu stvar pod rednim brojem 1. (članak 33.)

Priopćuje se kupcu da će se nakon prihvaćanja ove ponude sastaviti ugovor o prodaji osiguranja koji potpisuju kupac i voditelj dražbe u ime organizatora. Ugovor sadrži odredbu da će biti nevažeći ako kupac u roku dva radna dana od potpisivanja ugovora ne plati punu cijenu osiguranja, te da se vlasništvo na osiguranju neće prenijeti na kupca i kupac ne može uzeti osiguranje u posjed sve dok cijena osiguranja ne bude plaćena u cijelosti (članak 35.).

Na prodaju se nudi pokretna stvar pod rednim brojem 2 po početnoj cijeni od _____ KM.

Popis ponuditelja:

1. _____, iznos ponude _____ KM,
2. _____, iznos ponude _____ KM.

Nakon trećeg poziva voditelja dražbe za veću ponudu, voditelj dražbe objavljuje da je osoba koja je dala posljednju ponudu_____ kupac osiguranja i proglašava dražbu završenom za pokretnu stvar pod rednim brojem 2 (članak 33.).

Priopćuje se kupcu da će se nakon prihvaćanja ove ponude sastaviti ugovor o prodaji osiguranja koji potpisuju kupac i voditelj dražbe u ime organizatora. Ugovor sadrži odredbu da će biti nevažeći ako kupac u roku dva radna dana od potpisivanja ugovora ne plati punu cijenu osiguranja, te da se vlasništvo na osiguranju neće prenijeti na kupca i kupac ne može uzeti osiguranje u posjed sve dok cijena osiguranja ne bude plaćena u cijelosti (članak 35.).

Potpis najpovoljnijeg ponuditelja (kupca):

Izjave sudionika:

Dovršeno, _____

Potpis sudionika _____

Sudski ovršitelj/voditelj dražbe: _____

Primjer ugovora o prodaji osiguranja:

U skladu s odredbama Okvirnog zakona o zalozima i članka 35. Pravilnika o zalozima te u skladu s rješenjem o ovrsi broj _____ od _____ godine, donesenim od strane _ suda u _, a nakon održane javne dražbe održane dana _____, u prostorijama _ suda u _ zaključuje se dana _____ godine, sljedeći

UGOVOR O PRODAJI PREDMETA OSIGURANJA - VOZILA

Između:

1. prodavatelja-voditelj dražbe sudski ovršitelj _ JMB ____, O.I. br. __ ____, ul. _____,
2. kupca Banka ____ ul. ____ upisan u sudski registar pravnih subjekata __ suda u __ Rješenje broj _____, zastupan po punomoćniku __ zaposlenik kupca, punomoć broj OPU-IP-_____.

Članak 1.

Predmetom ovoga Ugovora je prodaja založenih pokretnih stvari (osiguranja) na javnoj dražbi od strane sudskog ovršitelja kao voditelja dražbe, kupcu opisanih kao: osobno motorno vozilo marke____, broj šasije____, broj motora____, godina proizvodnje____, četvera vrata, snaga motora____, obujam motora____, registarskih oznaka_____.

Ugovorne stranke su suglasne da se opisane pokretne stvari nalaze u stanju konstatiranom zapisnikom _____ suda u _____ od _____ godine.

Predmet dražbe je u vlasništvu ovršenika_____ JMB_____ koji je od istog zapljenjen i u skladu s Okvirnim zakonom o zalozima („Službeni glasnik BiH“, broj 28/04) predan u posjed tražitelju ovrhe radi prodaje na javnoj dražbi od strane sudskog ovršitelja u skladu s Pravilnikom o zalozima („Službeni glasnik BiH“, broj 53/04).

Članak 2.

Ugovorne stranke su suglasne da je kupac uz dužnu pažnju koju je trebao uložiti pregledao pokretne stvari opisane u članku 1. ovoga Ugovora te da ih kupuje u viđenom stanju na dan sklapanja ugovora.

Kupac izričito izjavljuje da prema prodavatelju vezano uz pokretne stvari opisane u članku 1. nema nikakve prigovore u pogledu materijalnih ili pravnih nedostataka na stvarima.

Članak 3.

Prodajna cijena predmeta dražbe - vozila iz članka 1. ovoga Ugovora iznosi _____ KM i postignuta je na dražbi koja je održana dana _____ godine.

Članak 4.

Prodajna cijena iz članka 3. ovog Ugovora koju je kupac obvezan uplatiti u roku od dva dana od potpisivanja ovog Ugovora neće se polagati na posebno određeni bankovni račun, već će se tražitelj ovrhe kao kupac smatrati naimrenim u navedenom iznosu u odnosu na predmetnu tražbinu.

Članak 5.

Vlasništvo na predmetu dražbe kupac stječe potpisivanjem ovog Ugovora.

Članak 6.

Sve troškove po osnovi ovog Ugovora ili koji mogu proizaći iz ovog Ugovora snosi kupac.

Sve obveze po osnovi javnih prihoda koje bi mogle proizaći iz ovog Ugovora snosi kupac.

Članak 7.

Ovaj Ugovor sastavljen je u šest jednakih primjeraka, od kojih po tri za svaku ugovoru stranku.

Članak 8.

Ovaj Ugovor stupa na snagu danom potpisivanja obiju ugovornih stranaka.

PRODAVATELJ:

KUPAC:

Sudski ovršitelj koji je prodao osiguranje položiti će iznos novca, preostalog nakon odbitka troškova preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje osiguranja, na poseban depozitni račun otvoren u banci u Bosni i Hercegovini sukladno Pravilniku o zalozima i članku 30. OZZ-a. Novčani iznos koji čini troškove preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje osiguranja bit će bez odgode isplaćen osobi koja je snosila te troškove. Nalog za isplatu troškova daje sud. Novac se dakle prvo koristi za pokrivanje troškova nastalih provedbom ugovora o zalogu, a ostatak se mora položiti na račun u banci. Novac treba položiti na račun u banci prije nego što se pristupi podmirivanju bilo koje obveze.

Neovisno o tome prodaju li sudski ovršitelj ili tražitelj ovrhe predmet zaloga, u oba slučaja bi se prodaja trebala odvijati po istim pravilima koja značajno ne odstupaju od općih pravila ovršnog postupka kojima se regulira ovrha na pokretnim stvarima i koja su regulirana odredbama članka 24.-55. Pravilnika o zalozima.

7.7. Prava savjesnog kupca

Savjestan kupac, koji u dobroj vjeri kupi stvar na prodaji i stekne posjed stvari, pribavlja vlasništvo na stvari oslobođeno od bilo kakvih tereta, bez obzira na to je li prodavatelj ispunio uvjete uređene OZZ-om (članak 31. Okvirnog zakona o zalozima).

7.8. Djelidba nakon prodaje

U roku od osam dana od dana prodaje osiguranja sudski ovršitelj mora založnom dužniku, svakoj osobi za koju zna da ima pravo na tom osiguranju, kao i svakoj osobi koja je prije izdavanja obavijesti u valjanoj registraciji označena kao založni vjerovnik, dati obavijest koja sadrži sljedeće informacije: iznos novca dobiven prodajom osiguranja, kao i ime i mjesto banke u koju je novac položen, iznos koji je utrošen na podmirenje troškova preuzimanja posjeda, održavanja i prodaje osiguranja, način na koji će novac dobiven prodajom biti raspodijeljen i da će, ako sudu ne bude podnesen zahtjev, izmjenu djelidbe novca dobivenog prodajom osiguranja u roku od 15 dana od dana davanja obavijesti biti raspodijeljen onako kako je navedeno u obavijesti (članak 32. Okvirnog zakona o zalozima). biti raspodijeljen onako kako je navedeno u obavještenju (član 32. OZZ-a).

PREDMET: Obavijest o prodaji osiguranja i djelidbi novca dobivenog prodajom založnom dužniku, svakoj osobi za koju zna da ima pravo na tom osiguranju, kao i svakoj osobi koja je prije izdavanja obavijesti u valjanoj registraciji označena kao založni vjerovnik.

BOSNA I HERCEGOVINA
OVRŠNA STVAR:

Tražitelj ovrhe: _____

Ovršenik: _____

Radi: _____

Ovršni odjel:

Odjel sudskih ovršitelja

Broj predmeta: _____

Sarajevo, _____

U skladu s odredbom članka 32. Okvirnog zakona o zalozima, obavještava se _____ da je _____ sud u _____ u skladu s Okvirnim zakonom o zalozima, Pravilnikom o zalozima i Rješenjem o ovrsi broj _____ od _____ godine po sudskom ovršitelju proveo prodaju založenih pokretnih stvari opisanih kao – Automati za igre proizvođača _____ 4 komada serijskih brojeva--, godine proizvodnje _____, za iznos od _____ KM.

Navedene založene prokretne stvari prodane su za iznos od _____ KM, a kupac je istoga dana po sklapanju ugovora o prodaji izvršio uplatu cijene i

preuzimanje posjeda navedenih pokretnih stvari.

Navedeni iznos je položen na račun broj _____ otvoren kod _____ banke.

U skladu s člankom 30. Okvirnog zakona o zalozima ____, sud u ____ je nakon prodaje osiguranja od iznosa dobivenog prodajom odbio troškove koji se podvode pod troškove preuzimanja osiguranja, održavanja i prodaje osiguranja, kako slijedi:

- iznos od _____ KM na ime zakupa skladišta za 4 mjeseca u kojem su izuzete založene pokretne stvari bile smještene,
- iznos od _____ KM na ime usluga založenih pokretnih stvari do skladišta,
- iznos od _____ KM na ime usluga demontiranja založenih pokretnih stvari,
- iznos od _____ KM na ime usluga rada viljuškara radi utovara založenih pokretnih stvari.

Na ime troškova preuzimanja, održavanja i prodaje osiguranja po dostavi naloga nadležnog suda iz navedenog iznosa dobivenog prodajom bit će isplaćen iznos od _____ KM.

U prilogu ovog akta kao dokaz o načinjenim troškovima založnom dužniku dostavlja se: ugovor o zakupu od _____ godine, s pripadajućim aneksima, rješenje o ovrsi od _____ godine, te odgovarajući računi za isporučene usluge demontaže, utovara i prijevoza osiguranja.

Ostatak novca dobivenog prodajom sud će usmjeriti na ime izmirenja obveza založnog dužnika po osnovi ugovora o zalogu od _____ godine, koje predstavljaju tražbinu založnog vjerovnika prema založnom dužniku, po Ugovoru o kreditu, po tekućem računu broj _____ i određenom rješenju o ovrsi.

____ sud u ____ će u roku od 15 dana od dana davanja ove obavijesti raspodijeliti iznos dobiven prodajom na način kako je to gore opisano ukoliko nadležnom sudu ne bude podnesen zahtjev u skladu s člankom 27. stavak 1. točka g) Okvirnog zakona o zalozima.

Sudski ovršitelj:

Iznos novca dobiven prodajom osiguranja mora se raspodijeliti u skladu s odredbama OZZ-a kojima se uređuju prava prvenstva, a djelidbu provodi ovršni sud.

7.9. Namira zadržavanjem stvari

Nakon povrede obveze iz ugovora, založni vjerovnik može osobi koja ima pravo na obavijest na temelju članka 29. OZZ-a predložiti da zadrži osiguranje u cilju namire tražbine ili dijela tražbine koja je osigurana zalogom.

Ako je obavijest o odbijanju prijedloga dostavljena založnom vjerovniku u roku od 15 dana od dana zaprimanja prijedloga iz stavka 1. ovoga članka, založni vjerovnik ne može zadržati osiguranje i mora ga prodati u skladu s odredbama OZZ-a.

Ako nije dostavljena obavijest o odbijanju prijedloga založnom vjerovniku u roku od 15 dana od dana zaprimanja prijedloga iz stavka 1. ovoga članka, smatra se da je založni vjerovnik neopozivo izabrao pravo zadržati stvar u cilju namire tražbine u skladu s prijedlogom. U tom slučaju založni vjerovnik stječe pravo vlasništva na stvari, koja time postaje oslobođena od bilo kakvih prava osoba kojima je prijedlog bio upućen (članak 33. Okvirnog zakona o zalozima).

7.10. Pravo na iskup osiguranja

U bilo koje vrijeme prije prodaje osiguranja založni dužnik ili osoba s nižim pravom prvenstva mogu dovesti do prestanka zaloga ispunjenjem neizmirenog dijela obveze koja je osigurana tim zalogom (članak 34. Okvirnog zakona o zalozima).

8. REDOSLIJED ZALOŽNIH PRAVA

Založni vjerovnik ima pravo prvenstva naplate iz cijene postignute prodajom predmeta založnog prava, osim ako zakonom nije drukčije određeno. Ako je isti predmet založen većem broju vjerovnika, red prvenstva utvrđuje se prema vremenu zaprimanja zahtjeva za upis založnog prava u Registar zaloga. U ovome poglavlju OZZ-a regulira se i pitanje reda prvenstva različitih založnih prava (upisanog u registar ili nastalog predajom u državinu), tako da se prvenstveno računa prema vremenu nastanka odgovarajućeg založnog prava. Založno pravo stečeno predajom u državinu uživa prvenstvo u odnosu na docnije založno pravo upisano u Registar zaloga, ako se temelji na ugovoru o zalogu zaključenom u pisanom obliku i ovjerenom u sudu ili u drugom tijelu ovlaštenom za ovjeru potpisa.

Odredbama Okvirnog zakona o zalozima regulira se pitanje tereta dokazivanja, prebacujući teret dokazivanja na neupisanog vjerovnika u Registar zaloga koji mora dokazati da je do predaje u državinu došlo prije upisa u Registar.

Bitno je "naglasiti" da zakonsko založno pravo iz ugovora u gospodarstvu (prevoznika, komisionara, otpremnika, skladištara) ima prvenstveno u odnosu na založno pravo upisano u Registar zaloga. Zakonsko založno pravo zaposlenika za tražbinu nagrade za rad, naknade za utrošeni materijal i ostale tražbine u vezi s njegovim radom, a koje su nastale temeljem ugovora o djelu iz Zakona o obveznim odnosima, ima prvenstvo u odnosu na založna prava upisana u Registar zaloga. Redosljed zakonskog založnog prava države za tražbinu poreza i drugih davanja određuje se prema vremenu upisa u Registar zaloga

9. PRESTANAK ZALOŽNOG PRAVA

Založno pravo prestaje: isplatom i na drugi način prestanka tražbine, propašću stvari, prodajom i ostalim slučajevima (pismeno odricanje založnog vjerovnika, konfuzija, stjecanje vlasništva na predmetu zaloga).

Za prestanak založnog prava i brisanje iz Registra zaloga traži se pristanak na brisanje založnog vjerovnika ili sudska odluka kojom se utvrđuje da je založno pravo prestalo. Za upis, brisanje podataka i druge usluge koje pruža Ured za registar zaloga, plaća se naknada.

10. BITNA PITANJA

Aktualno je pitanje u sudskoj praksi - je li kod sklapanja ugovora o zalogu na pokretnim stvarima koji se upisuju u Registar zaloga na pokretnim stvarima nužno da vjerovnik (banka) zahtijeva potvrde porezne uprave i uprave za neizravno oporezivanje da nema neisplaćenih dospjelih poreza kako namiri tražbine osigurane založnim pravom ne bi prethodila zakonska hipoteka s prioritetom? Treba li tražiti potvrde ne starije od 15 dana ili se mogu uvažiti potvrde starijeg datuma, te je li dovoljna samo potvrda porezne uprave – izravni porezi ili je potrebna i potvrda uprave za neizravno oporezivanje da nema dospjelih neizmirenih obveza?

Odgovor se lako pronalazi. Okvirnim zakonom o zalozima, što se tiče pokretnih stvari, **izrijekom** se propisuje da se i zakonsko založno pravo mora upisati kako bi imalo prioritet (naziva ga „srodnim pravom“, iz čije je zakonske definicije jasno da se radi o zakonskom založnom pravu države). To bi značilo da pribavljanje potvrde nije nužno, ali kako postoji mogućnost namire u posebnom postupku, rizik postoji i ako je pribavljena potvrda. Ugovorno registrirano založno pravo traje određeno vrijeme, u trenutku registracije nije postojalo zakonsko založno pravo (predočena potvrda), već je ono nastalo kasnije i uopće nije registrirano. Po Okvirnom zakonu o zalozima ono ne uživa zaštitu, ali ako država u posebnom postupku zaplijeni i proda stvar, nikakav registar nije od pomoći.

Bitno je napomenuti da treba voditi računa o odredbi članka 7. Okvirnog zakona o zalozima kojim se regulira situacija kada su i ugovorno osiguranje i zakonsko založno pravo („srodno pravo“) registrirani, red prvenstva ne mora biti određen samo registracijom (članak 7. stavak 2). „Zalog koji je registriran prije srodnog prava ima pravo prvenstva nad tim srodnim pravom, ali samo do iznosa kredita isplaćenog od strane založnog vjerovnika do trenutka registracije srodnog prava.“

Ako se na licu mjesta ne nađe predmet zaloga, u tom slučaju sud poziva tražitelja ovrhe da u određenom roku obavijesti sud o tome gdje i kod koga se nalazi pokretna stvar koja je predmetom zaloga. Ako tražitelj ovrhe obavijesti sud da se pokretna stvar nalazi kod treće osobe, u tom slučaju sud provodi ovrhu i oduzima predmet ovrhe od treće osobe, ukoliko je područje koje pokriva u mjesnoj nadležnosti suda.

OZZ-om se regulira samo postupak namire založnih vjerovnika, ali ne i postupak ostvarivanja prava osobe koja je pridržala pravo vlasništva ili davatelja leasinga, jer je ostvarenje ovih prava po svojoj prirodi različito. Vjerovnici osigurani ovim pravima nemaju problem s tim kako učinkovito unovčiti stvar, već kako učinkovito ishoditi povrat stvari od dužnika koji ne ispunjava svoje obveze. Međutim, vrlo je problematično rješenje prema kojem je propisan postupak samo za namiru ugovornog založnog prava. To će za posljedicu imati da se sudsko i zakonsko založno pravo („srodna prava“ kako ih se u OZZ-u naziva) namiruju po drugim pravilima i u drugom postupku. Ako je određena pokretna stvar opterećena ugovornim, sudskim i zakonskim založnim pravom, teoretski je moguće zamisliti

da se vode tri posebna ovršna postupka. Tako bi se vjerovnik osiguran ugovornim založnim pravom namirivao prema odredbama OZZ-a, vjerovnik osiguran sudskim ugovornim pravom prema propisima Zakona o ovršnom postupku, a država osigurana zakonskim založnim pravom namirom u posebnom upravnom postupku! **Po OZZ-u red prvenstva u namiri ravna se samo prema trenutku registracije. Intencija ovog zakona je da vjerovnicima pruži potpunu informaciju o opterećenjima na jednom objektu.** U slučaju da nema podataka o takvom opterećenju u registru, vjerovnik koji će se registrirati na prvom mjestu morao bi se moći pouzdati u to da će biti prvi namiren. Osnovni cilj OZZ-a mogao bi biti izigran ako bi se, bez obzira na rang prvenstva, vodili različiti postupci. U praksi bi to moglo značiti da će se namiriti onaj vjerovnik koji prvi pokrene odgovarajući postupak. Ako bi npr. porezna uprava prva započela upravni postupak namire, nije nužno očekivati da će pribaviti podatke iz Registra zaloga i poštivati prednost ranije registriranog vjerovnika. Na taj način sva dobra načela OZZ-a mogu biti dovedena u pitanje.

Bitno je naglasiti da način namire i prodaja ovise o izboru osiguranog vjerovnika, koji se može opredijeliti za jedno od sljedećih rješenja:

a) sudska prodaja – kada sudski ovršitelj oduzme predmet zaloga i provede prodaju ili kada sudski ovršitelj oduzme predmet zaloga i preda ga vjerovniku koji sam može obaviti prodaju (članak 26. stavak 2. OZZ-a) neposrednom pogodbom ili javnim nadmetanjem;

b) izvansudska prodaja - kada sam vjerovnik oduzme predmet zaloga (članak 26. stavak 3.) kao i mogućnost da se vjerovnik namiri zadržavanjem predmeta zaloga (članak 33.).

Temeljno je pravilo da način namire bira sam vjerovnik, koji u prijedlogu za ovrhu mora predložiti da sudski ovršitelj oduzme predmet osiguranja i preda ga založnom vjerovniku, koji će ga sam prodati, ili da sudski ovršitelj oduzme predmet zaloga i proda osiguranje.

11. OVRHA NA SUVLASNIČKOM DIJELU

Zakon o ovršnom postupku ne sadrži posebne odredbe kojima se regulira ovrha na suvlasničkom dijelu na pokretnostima, nego sadrži upućujuću odredbu kojom je propisano da se odredbe toga zakona o ovrsi nad nepokretnostima, izuzev članka 71., na odgovarajući način primjenjuju i u postupku ovrhe nad pokretnim stvarima, ako odredbama Poglavlja XI. ZOP-a nije drukčije određeno. Odredbom članka 2. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima određeno je da je vlasništvo pravo posjedovanja stvari, korištenja i raspolaganja njome sukladno s njenom prirodom i namjenom. Svatko je dužan suzdržavati se od povrede prava vlasništva druge osobe. Suvlasništvo postoji kada nepodijeljena stvar pripada dvjema ili više osoba, tako da je dio svake od njih razmjerno određen cjelini (idealni dio). Svaki suvlasnik ima pravo posjedovati stvar i njome se koristiti razmjerno svome dijelu, ne povređujući prava ostalih suvlasnika. Suvlasnik može raspolagati svojim dijelom bez suglasnosti ostalih suvlasnika. U slučaju prodaje suvlasničkog dijela, ostali suvlasnici imaju pravo preče kupnje samo ako je to zakonom određeno. Npr. M.M. i S.V. su suvlasnici osobnog motornog vozila marke Golf III s po ½ dijela. Suvlasnici stvari imaju pravo njome zajednički upravljati, a mogu povjeriti upravljanje jednom ili nekolicini suvlasnika ili trećoj osobi. Troškove korištenja, upravljanja i održavanja stvari i ostale terete koji se odnose na cijelu stvar snose suvlasnici razmjerno veličini svojih dijelova. Npr. M.M. i S.V. su dogovorili da zajednički upravljaju pokretnom stvari - o.m.v. Golf III, troškove korištenja, upravljanja i održavanja pokretne stvari: gorivo za vozilo da bi se vozilo stavilo u pogon, održavanja - tekuće kao i potrebni popravci, registracija vozila, obvezno automobilsko osiguranje, koji se odnose na cijelu stvar snose suvlasnici M.M. i S.V. razmjerno veličini svojih dijelova (dakle ½ svaki od naprijed navedenih troškova).

Iz zakona o vlasničko-pravnim odnosima proizlazi da je pokretna stvar pojedinačno određena pokretna stvar koja se može premještati s jednog mjesta na drugo, a da joj se ne povrijedi bit (supstancija). Npr. pokretna stvar je osobno motorno vozilo.

Odredbe o ovrsi na suvlasničkom dijelu novina su u ovršnom pravu u Bosni i Hercegovini i uvedene su stupanjem na snagu Zakona o ovršnom postupku donesenog 2003. godine („Sl. novine FBiH“, broj 32/03). Ova odredba nije polučila očekivane rezultate i spada u red neuspjelih novih rješenja. Ako je na nekoj pokretnosti - pokretnoj stvari uspostavljeno suvlasništvo (idealni suvlasnički dio), taj dio pokretnosti može biti samostalan predmet ovrhe, u pogledu kojeg se na odgovarajući način primjenjuju pravila toga zakona o ovrsi na nepokretnostima. Može se primijetiti da citirana odredba toga zakona u dijelu ovrhe na suvlasničkom dijelu, kojom se zapravo htjelo reći da idealni suvlasnički dio nepokretnosti/ odnosno pokretnosti može biti samostalni predmet ovrhe, nije najsretnije određena, pa se očekuje da se pojam suvlasništva objašnjava kao idealni suvlasnički dio pokretnosti u jedini, premda je bit suvlasništva u tome što suvlasnici na određenoj stvari imaju idealne suvlasničke dijelove i što ukupnost tih dijelova čini odnos suvlasništva. Ova odredba u biti i nije bila potrebna s obzirom na opća pravila o tome da se u pravnom prometu uzima da je idealni dio stvari samostalna stvar i

da sve što je određeno za stvari vrijedi i za idealne dijelove, ako nije što posebno propisano. **Suvlasnički dio kao idealni dio na jednoj fizički nepodijeljenoj stvari ima svoju samostalnu pravnu sudbinu neovisnu o sudbini cijele stvari: „suvlasnik njome može slobodno raspolagati“.** Stoga suvlasnički dio ovršenika u nekoj pokretnoj stvari može biti samostalni predmet ovrhe. Sudski ovršitelj će pljenibeni popisom popisati i pokretnu stvar na kojoj suvlasnik kao ovršenik ima idealni suvlasnički dio (npr. 1/2 ili 1/7 idealnog dijela na pokretnoj stvari osobno motorno vozilo). U zapisniku o pljenidbenom popisu tu će činjenicu sudski ovršitelj naznačiti kod te zaplijenjene pokretne stvari i navesti veličinu suvlasničkog dijela ovršenika u njoj, te dati procjenu suvlasničkog dijela kao samostalnog predmeta ovrhe. Procjenu cijele pokretne stvari dat će samo ako je u prijedlogu za ovrhu takav zahtjev stavio tražitelj ovrhe, ovršenik ili drugi suvlasnik - članak 69. stavak 3. ZOP-a, a što je rješenjem o ovrsi prihvaćeno, o čemu će kasnije biti riječi. Npr. u zapisniku o pljenidbenom popisu sudski ovršitelj naznačuje da popisuje pokretnu stvar u suvlasništvu, označuje je navođenjem njezine naravi, godine proizvodnje, naznačuje veličinu suvlasničkog (idealnog) dijela ovršenika, te obavlja procjenu idealnog dijela suvlasnika na toj pokretnoj stvari kao samostalnom predmetu ovrhe.

Primjer kako treba u zapisniku napisati pljenidbeni popis i procjenu pokretne stvari u suvlasništvu ovršenika, kada je suvlasnički dio ovršenika samostalni predmet ovrhe:

<p>Pokretna stvar u suvlasništvu ovršenika u naravi- omv. Golf III</p>	<p>Omv. Golf III, dizel, god. proizvodnje 2004., broj šasije cc324vcb, broj motora 6790, boja bijela, registarske oznake: 456-J-345,,</p>	<p>Procijenjene vrijednosti suvlasničkog dijela ovršenika na pokretnoj stvari 4.000,00 KM</p>	<p>Ovršenik suvlasnik na pokretnoj stvari s ½ dijela</p>
--	---	---	--

U praksi rijetko dolazi do ovrhe na suvlasničkom dijelu kao samostalnom predmetu ovrhe, prije svega stoga što banke rijetko ili gotovo nikada ne prihvaćaju zalaganje suvlasničkog dijela, ali prije svega i stoga što takav zahtjev ne bude ni postavljen u prijedlogu za ovrhu. Prodaja suvlasničkog dijela u praksi se pokazala neprivačnom zbog postojanja prava da suvlasnici koji nisu ovršenici imaju pravo zahtijevati ustupanje stvari koja je predmetom ovrhe ako polože iznos koji odgovara vrijednosti ovršenikovog udjela u toj stvari, ali i zbog nemotiviranosti kupca da uđe u suvlasničku zajednicu. Slijedom navedenoga, sudski ovršitelj primjenom odredbe članka 121. stavak 2. ZOP-a prvenstveno popisuje stvari u pogledu kojih nema primjedaba o postojanju prava koje bi sprječavalo ovrhu i stvari koje se najlakše mogu unovčiti, pa suvlasnički dio ovršenika na jednoj fizički nepodijeljenoj pokretnoj stvari bit će predmetom pljenidbe samo ako ovršenik nema drugih stvari koje bi se lako mogle unovčiti.

Nakon pljenidbenog popisa i procjene suvlasničkog dijela ovršenika na jednoj ili više fizički nepodijeljenih stvari kao samostalnom predmetu ovrhe i sastavljanja zapisnika o pljenidbenom popisu i procjeni, pristupa se prodaji stvari prema pravilima propisanim odredbama članaka 129., 130., 131. i 132. ZOP-a.

Po odredbama tog zakona javno nadmetanje odnosno neposrednu pogodbu, kao način prodaje pokretnih stvari koji zaključkom određuje sud, provodi sudski ovršitelj. Kod prodaje suvlasničkog dijela kao samostalnog predmeta ovrhe, **suvlasnici koji nisu ovršenici** imaju pravo zahtijevati da im se ustupi stvar koja je predmetom ovrhe ako polože iznos koji odgovara vrijednosti ovršenikova udjela u toj stvari - članak 69. stavak 4. ZOP-a, a u vezi s člankom 135. ZOP-a. Ako ovakav zahtjev bude podnesen prije zakazivanja prodaje stvari, o njemu odlučuje sud, a ne sudski ovršitelj. Ovaj slučaj ne potpada pod odredbu članka 83. ZOP-a, kojim je propisano pravo preče kupnje, već je reguliran člankom 69. toga zakona lex specialis, kojim je regulirano pravo suvlasnika koji nije ovršenik da može zahtijevati ustupanje stvari koja je predmetom ovrhe ako položi iznos koji odgovara vrijednosti ovršenikova udjela u toj stvari. Valja napomenuti da se ovdje ne radi o pravu preče kupnje, pa suvlasnik na javnom nadmetanju, ali i u slučaju neposredne pogodbe, nema pravo preče kupnje i nema prednost pred najpovljinijim ponuditeljem. Stoga će sudski ovršitelj, s obzirom na navedenu činjenicu, ročište za javnu prodaju provesti po pravilima članka 131. ZOP-a, čijom je odredbom regulirano ročište za javnu prodaju pokretnih stvari.

Primjer zahtjeva suvlasnika koji nije ovršenik za ustupanje pokretne stvari koja je predmetom ovrhe:

BOSNA I HERCEGOVINA

_____ sud u _____

Broj: I- _____

_____, _____

Tražitelj ovrhe: _____

Ovršenik: _____ ul. _____

Radi: naplate novčane tražbine v.s. _____ KM

Zahtjev suvlasnika _____ ul. _____, za ustupanje stvari koja je predmetom ovrhe za iznos koji odgovara vrijednosti ovršenikovog udjela u toj stvari.

_____ kao suvlasnik na pokretnoj stvari o.m.v. _____, god. proizvodnje _____, broj šasije _____, broj motora _____, boja _____, registarske oznake _____, s 1/2 dijela, a koji nije ovršenik u ovom postupku, koristeći se svojim pravom priznatim odredbom članka 69. stavak 6. ZOP-a, podnosi ovršnom sudu zahtjev i istovremeno zahtijeva da mu se pokretna stvar o.m.v. _____ koje je predmetom ovog ovršnog postupka ustupi za iznos od _____ KM, koji odgovara vrijednosti ovršenikovog udjela u toj pokretnoj stvari, a prema zapisniku o pljenidbenom popisu i procjeni pokretnih stvari ovršenika od _____. Obvezujem se da ću pložiti naprijed navedeni iznos koji odgovara vrijednosti ovršenikovog udjela u ovoj pokretnoj stvari u roku i na račun koji odredi sud. Pravo suvlasništva dokazujem Rješenjem o nasljeđivanju broj: _____ od _____ godine, koje dostavljam u prilogu ovog zahtjeva.

U _____, _____

Suvlasnik:

Zakon o ovršnom postupku daje pak mogućnost **ovrhe na cijeloj nepokretnosti** pa, shodno primjeni odredbe članka 135. ZOP-a, i na pokretnostima u suvlasništvu, propisujući da je ovrhu moguće odrediti kako na suvlasničkom dijelu koji pripada ovršeniku tako i na cijeloj pokretnosti koja pripada ostalim suvlasnicima koji nemaju položaj ovršenika. U slučaju postupka ovrhe na suvlasničkom dijelu, a prema zahtjevu tražitelja ovrhe, ovršenika ili drugog suvlasnika **koji mora biti podnesen** već u prijedlogu za ovrhu, sud će tek ako takav zahtjev bude podnesen u prijedlogu za ovrhu, u rješenju o ovrsi naznačiti da će, ovisno o ispunjenosti uvjeta iz članka 69. stavak 4. ZOP-a, svojim zaključkom odlučiti je li predmetom prodaje cjelokupna pokretnost ili njezin suvlasnički dio. U tom slučaju sudski ovršitelj će u zapisniku o pljenidbenom popisu kod ove zaplijenjene pokretne stvari naznačiti veličinu suvlasničkog udjela ovršenika te dati procjenu i suvlasničkog dijela kao samostalnog predmeta ovrhe i cijele pokretne stvari.

Primjer kako treba u zapisniku napisati pljenidbeni popis i procjenu pokretne stvari u suvlasništvu ovršenika, kada je u prijedlogu za ovrhu stavljen prijedlog da se na prodaju ponudi i suvlasnički dio ovršenika kao samostalni predmet ovrhe i cjelokupna pokretnost:

Pokretna stvar u suvlasništvu ovršenika u naravi – o.m.v. Golf III	O.m.v. Golf III, dizel, god. proizvodnje 2004., broj šasije cc324vcb, broj motora 6790, boja bijela, registarske oznake-456-J-345,	1. Procijenjene vrijednosti suvlasničkog dijela ovršenika na pokretnoj stvari 4.000,00 KM 2. Procijenjena vrijednost cijele pokretne stvari 8.000,00 KM	Ovrše-nik suvlasnik na pokretnoj stvari s ½ dijela
--	--	--	--

Osnovni uvjet za odluku suda o tome da se na prodaju ponudi pokretnost u cjelini ili samo suvlasnički dio jest u tome što bi se prodajom pokretnosti u cjelini postigla znatno viša cijena za suvlasnički udio od one koja bi se dobila odvojenom prodajom. Odluku o tome donosi sud, a ne sudski ovršitelj. Sudski ovršitelj mora imati na umu navedeno jer javno nadmetanje, ali i neposrednu pogodbu, provodi sudski ovršitelj – po odredbama članka 130. st. 2. i 3. ZOP-a kojima je reguliran način prodaje.

Razvidno je kako se unošenjem u zakon ovakvog rješenja željelo pogodovati tražitelju ovrhe, ali i suvlasniku kao ovršeniku. Slijedeći navedeni cilj, jasno se uočava da je zakonodavac otišao predaleko, zanemarujući ocjenu usuglašenosti ove odredbe s ustavom i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava, kojima se štite temeljna prava i slobode. Bit naprijed navedenog ogleda se u činjenici da stoga što jedan od suvlasnika ne izvršava svoje obveze (npr. iz ugovora o kreditu) drugi suvlasnici mogu izgubiti svoje suvlasničke udjele, a to je moguće prema zakonskom rješenju čak i kada je ovršenik manjinski suvlasnik.

Osnovni uvjet za odluku suda da se na prodaju ponudi pokretnost u cjelini ili suvlasnički dio jest u tome što bi se prodajom pokretnosti u cjelini postigla znatno viša cijena za suvlasnički udio od one koja bi se dobila odvojenom prodajom. Zbog toga izrekom rješenja o ovrsi ne može biti obuhvaćena cijela pokretnost i takvu odluku sud ne može donijeti u trenutku donošenja rješenja o ovrsi, nego tek kasnije na ročištu za prodaju - članak 90. stavak 3. ZOP-a, a u vezi s člankom 135. istoga zakona. U obrazloženju rješenja sud će naznačiti da će naknadnim zaključkom odlučiti nudi li se na prodaju cijela pokretnost ili samo suvlasnički dio. Sudski ovršitelj postupa po nalogu suda koji mu je dan u zaključku, pa stoga u zaključku suda treba stajati navedeno. Na ročištu za javnu prodaju sudski ovršitelj **prikuplja ponude i za suvlasnički dio kao samostalni predmet prodaje i za cijelu pokretnost, dakle na prodaju nudi i jedno i drugo.** Odredbom članka 11. stavak 1. ZOP-a određeno je da ovršni postupak u prvom stupnju vodi i odluke donosi sudac pojedinac. Sudski ovršitelj po navedenoj odredbi ne može donosti odluke, **pa time ni zaključak o konačnom predmetu prodaje**, što nalaže odredba članka 69. stavak 3. ZOP-a odnosno članka 90. stavak 3. istoga zakona, jer je to u naležnosti suda. Tek kada sud utvrdi da su ispunjeni uvjeti propisani odredbom

članka 69. stavak 4. ZOP-a, a u vezi s člankom 135. istoga zakona, sud će na ročištu donijeti zaključak kojim određuje konačni predmet prodaje. **Ovaj zaključak ne može donijeti sudski ovršitelj.** Stoga se postavlja pitanje - kako da sudski ovršitelj provede navedenu prodaju na kojoj se istovremeno nudi i suvlasnički dio i cjelokupna pokretnost, s obzirom na navedene zakonske odredbe? Jedinu način za prevladavanje ove situacije vidi se u tome da ročište nužno mora biti održano u sudskoj zgradi i u davanju mogućnosti sudskom ovršitelju da, odmah nakon stavljanja najpovoljnijih ponuda i za suvlasnički dio i za cjelokupnu nepokretnost, zastane s prodajom i odmah dostavi spis sucu na ocjenu uvjeta iz članka 69. stavak 4. ovoga zakona, kako bi sudac zaključkom odlučio o konačnom predmetu prodaje. Tek po donošenju toga zaključka sudski ovršitelj mogao bi nastaviti s prodajom. Sve bi se to trebalo dogoditi u istom danu, te je pitanje je li sve to tehnički izvedivo.

Primjer zapisnika o javnoj prodaji:

<p>BOSNA I HERCEGOVINA Oznaka spisa: _____ Datum _____ .god. u _____ sati _____ SUD U _____ Ovršni odjel: Služba sudskih ovršitelja, _____ Tražitelj ovrhe: _____ Ovršenik: _____ Radi: javne prodaje Ročište: Prvo ročište</p> <p style="text-align: center;">ZAPISNIK O JAVNOJ PRODAJI</p> <p>Dana _____ god. u _____ sati u sudskoj zgradi, ured broj – 5, prizemlje, radi provođenja rješenja o ovrsi broj gornji od _____, koja je određena zaključkom od _____, a radi provođenja ročišta o javnoj prodaji pokretnih stvari u suvlasništvu ovršenika, na kojem se na prodaju radi priklupljanja ponuda, prema zaključku ovog suda, nudi i suvlasnički dio ovršenika kao samostalni predmet prodaje i cjelokupna pokretnost, a koje su popisane i procijenjene Zapisnikom o pljenidbenom popisu od _____.</p> <p>Javnoj prodaji nazočni: Tražitelj ovrhe: Ovršenik: Od suda nazočni: Sudski ovršitelj: Na ročište pristupili ponuditelji - kupci:</p>

1. ___ iz ___ ul. _____, br. O.I. predaje sudskom ovršitelju dokaz o položenom dopozitu u iznosu od 10% od procijenje vrijednosti,
2. _____ (popuniti kao naprijed)
3. _____

Predmet javnog nadmetanja su sljedeće pokretnosti:

1. Pokretna stvar u suvlasništvu ovršenika u naravi-omv. _____, god. proizvodnje _____, broj šasije _____, broj motora _____, boja _____, registarske oznake _____, procijenjene vrijednosti suvlasničkog dijela ovršenika na pokretnoj stvari kao samostalnog predmeta ovrhe u iznosu od _____ KM, ovršenik suvlasnik na pokretnoj stvari s ½ dijela, na prodaju se nudi suvlasnički dio ovršenika.

2. Pokretna stvar u suvlasništvu ovršenika u naravi-omv. _____, god. proizvodnje _____, broj šasije _____, broj motora _____, boja _____, registarske oznake _____, procijenjena vrijednost cijele pokretne stvari _____ KM, ovršenik suvlasnik na pokretnoj stvari s ½ dijela, na prodaju se nudi cjelokupna nepokretnost.

Osobe koje sudjeluju u javnom nadmetanju sudski ovršitelj je upozorio da se na prodaju, radi prikupljanja ponuda, stavlja i suvlasnički dio nepokretnosti ovršenika kao samostalni predmet ovrhe i cijela pokretnost. (Sudski ovršitelj prikuplja ponude i za suvlasnički dio kao samostalni predmet prodaje navedene pokretne stvari i za cijelu pokretnost, dakle na prodaju nudi i jedno i drugo, uz obrazloženje.) Nakon stavljanja ponuda i za suvlasnički dio kao samostalni predmet ovrhe i za cijelu nepokretnost, sud će zaključkom odlučiti, odmah nakon stavljanja ponuda, o konačnom predmetu prodaje.

Ispunjene zakonske pretpostavke za prodaju.

Započeto: _____

- Na prodaju se nudi pokretna stvar pod rednim broj 1, na prodaju se nudi suvlasnički dio ovršenika kao samostalni predmet ovrhe

Popis ponuditelja:

1. _____, iznos ponude _____ KM,
2. _____, iznos ponude _____ KM.

Nakon isteka 10 minuta konstatirano je da je napovoljniji ponuditelj (kupac) pod rednim brojem _____ ponudio najveći iznos.

Na prodaju se nudi pokretna stvar pod rednim broj 2, na prodaju se nudi cjelokupna pokretnost

Popis ponuditelja:

1. _____, iznos ponude _____ KM,
2. _____, iznos ponude _____ KM.

Nakon isteka 10 minuta konstatirano je da je napovoljniji ponuditelj (kupac) pod rednim brojem _____ ponudio najveći iznos.

Prema zaključku ovog suda broj ___ od _____.god. konačni predmet prodaje je cjelokupna pokretna stvar pod rednim brojem 2.

Shodno objavljenim rezultatima, a prema konačnom predmetu prodaje, ponuditelj

(kupac) s najpovoljnijom ponudnom pod rednim brojem ____, koji je ponudio najveći iznos, poziva se da plati cijenu.

Sudski ovršitelj preuzeo novac od najpovoljnijeg ponuditelja DA/NE

Pokretnost odmah predana ponuditelju DA/NE

Potpis najpovoljnijeg ponuditelja (kupca): _____

Izjave sudionika: _____

Dovršeno, _____

Potpis tražitelja ovrhe:

Sudski ovršitelj:

Potpis ovršenika:

U cilju zaštite suvlasnika koji nisu ovršenici, zakonodavac je i ovdje odredbom članka 69. stavak 6. ZOP-a, a u vezi s člankom 135. istoga zakona, propisao da oni mogu spriječiti prodaju cijele pokretnosti zahtijevajući ustupanje cijele pokretnosti ako polože iznos koji odgovara vrijednosti udjela ovršenika. Pravilno razumijevanje ove odredbe ogleda se u tome što je, ako suvlasnik izrazi spremnost položiti iznos ili više njih, sud tada dužan ostaviti suvlasniku/suvlasnicima rok u kojem trebaju položiti odgovarajući iznos. Ukoliko u ostavljenom roku bude položen iznos, sud donosi rješenje o obustavi ovrhe na toj pokretnosti. Ako se pak suvlasnik ne koristi navedenim pravom, zakonodavac je i ovdje želio osigurati, zaštititi suvlasnika koji nije ovršenik odredbom prema kojoj oni imaju pravo prvenstvene namire iz iznosa dobivenog prodajom cijele pokretnosti i da se to prvenstvo ogleda i po troškovima ovršnog postupka. Međutim, ni na taj način nije pružena primjerena zaštita suvlasniku, koja se ogleda u neizvjesnosti glede toga po kojoj će cijeni pokretnost biti prodana. Valja napomenuti kako ni ovdje nije riječ o pravu preče kupnje, pa suvlasnik na javnom nadmetanju, ali i u slučaju neposredne pogodbe, nema pravo preče kupnje i nema prednost pred najpovoljnijim ponuditeljem. Stoga će sudski ovršitelj, s obzirom na navedeno, ročište za javnu prodaju provesti po pravilima članka 131. ZOP-a, kojim je propisan način održavanja ročišta za javno nadmetanje.

Na naprijed opisani način sudski ovršitelj će postupiti i ako se prodaja pokretne stvari prema zaključku suda ima provesti neposrednom pogodbom.

12. OVRHA NA ZAJEDNIČKOJ IMOVINI (zajedničari)

Zakonom o ovršnom postupku ne uređuje se posebno ovrha na nepokretnosti, pa time ni na pokretnim stvarima u zajedničkom vlasništvu, ali iz samih odredaba članka 69. ZOP-a proizlazi da se na odgovarajući način primjenjuju pravila toga zakona o ovrsi na nepokretnostima koje se nalaze u suvlasništvu, pa time primjenom odredbe članka 135. ZOP-a i na pokretnosti. Stvar je u zajedničkom vlasništvu kada na nepodijeljenoj stvari postoji vlasništvo dviju ili više osoba (zajedničara) koje sve u njemu imaju udjela, ali veličina njihova udjela nije određena, bez obzira na to što je određiva. Zajedničar može svoj udio u zajedničkom vlasništvu prenijeti u cijelosti ili djelomično samo na drugog zajedničara iste stvari, inače ne može pravnim poslom među živima valjano raspolagati svojim udjelom. Zajedničari raspoložu zajedničkim stvarima samo zajednički, pojedini od njih može raspolagati stvarima samo na temelju ovlasti koja su mu za to dali ostali.

Zajedničko vlasništvo može nastati isključivo na temelju zakona i poznata su četiri oblika zajedničkog vlasništva:

Zajedničko vlasništvo bračnih partnera, nasljednička zajednica, zajedničko vlasništvo na zajedničkim prostorijama i zemljištu ukoliko se radi o etažnom vlasništvu, te zajedničko vlasništvo obiteljske zadruge.

Odnosi li se odredba stavka 10. članka 69. ZOP-a na sve vrste zajedničkog vlasništva - neizvjesno je, jer u njoj to nije dovoljno određeno pa takva odredba svojom nedorečenošću ostavlja prostora za dvojbu i pravnu nesigurnost. Postavlja se i pitanje je li moguća analogna primjena odredaba o ovrsi na nepokretnosti koja je u suvlasništvu? Ipak, primjena pojedinih odredaba neće biti moguća na zajedničko vlasništvo upravo stoga što udjeli zajedničara nisu određeni.

Kada je upitanju zajedničko vlasništvo na zajedničkim prostorijama i uređajima u zgradi i na zemljištu koji prate vlasništvo na stanu ili poslovnoj prostoriji, uopće ne dolazi u obzir da to zajedničko vlasništvo bude predmetom samostalne ovrhe zato što je ono akcesorno, nedjeljivo u odnosu na stan, poslovnu prostoriju i može biti samo predmetom ovrhe ukoliko se provodi ovrha na stanu, poslovnoj prostoriji. Razlog tomu je što će prijenos stana, poslovne prostorije uvjetovati i prijenos zajedničkog vlasništva na prostorijama i uređajima u zgradi i na zemljištu na kupca (članak 4. stavak 3. Zakona o vlasništvu na posebnim dijelovima zgrade).

Ova se odredba neće primjenjivati ni na zajedničko vlasništvo kućnih zadruga, budući da su one iščeznule i da ih u našem poretku više nema.

Nasljednička zajednica je privremeno stanje koje traje od smrti ostavitelja do okončanja ostavinskog postupka. Ako ovršenik umre tijekom ovršnog postupka, a nema punomoćnika ili zastupnika, po sadašnjem rješenju ZOP-a nasljednicima se postavlja privremeni zastupnik (članak 34. stavci 4.-6. ZOP-a), ako to predloži tražitelj ovrhe. Tek u tom slučaju imamo primjenu ove odredbe, a u protivnom, ako navedenog prijedloga nema, može doći do obustave ovršnog postupka.

Usporedimo li u ovome dijelu ovršni postupak s parničnim, logičnije bi bilo kada bi moglo doći do prekida postupka, jer će ovršni postupak ponovno biti pokrenut po prestanku nasljedničke zajednice, ali tada više ne postoji zajedničko vlasništvo već suvlasništvo, te je za zaočekivati okončanje ostavinskog postupka, pa primjeni ove odredbe nema mjesta.

Primjena ove odredbe i stavka 10. članka 69. ZOP-a izgleda da dolazi u obzir samo kod ovrhe na zajedničkoj imovini bračnih partnera, imovini koju su oni stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice. Ali i tu kako bi došlo do ovrhe na ovoj imovini, vidjet ćemo, nema ovrhe na zajedničkoj imovini, nego primjenom odredaba obiteljskog zakona ipak dolazimo do suvlasništva i ovrhe na suvlasničkom udjelu, što znači da se ova odredba u značenju danom u zakonu ni ovdje ne može do kraja provesti.

Važećim obiteljskim zakonodavstvom bračni partneri odgovaraju za svoje obveze utemeljene prije braka svojom posebnom imovinom i udjelom u zajedničkoj imovini. U tom slučaju vjerovnici - tražitelji ovrhe legitimni su tražiti utvrđivanje udjela bračnog partnera u zajedničkoj imovini (članak 272. stavci 2. i 3. OZBiH, a članak 278. stavci 2. i 3. PZRS), jer je jedino tako moguće odrediti predmet ovrhe. Člankom 261. Obiteljskog zakona FBiH propisano je da se utvrđivanjem udjela jednog bračnog partnera u zajedničkoj imovini zasniva suvlasništvo i time se problem prebacuje na ovrhu na suvlasničkom udjelu, što je naprijed objašnjeno.

Za obveze koje je jedan bračni partner preuzeo radi podmirenja tekućih potreba bračne zajednice, kao i za obveze za koje po zakonu bračni partneri odgovaraju zajednički, oni odgovaraju solidarno zajedničkom i posebnom imovinom (članak 273. OZFBiH, a članak 279. PZRS). Solidarna odgovornost bračnih partnera zajedničkom imovinom isključuje primjenu odredaba o ovrsi na nepokretnosti u suvlasništvu, jer tada je predmetom ovrhe po samom zakonu sva zajednička imovina, odnosno cijela nepokretnost/pokretnost u zajedničkom vlasništvu. Odredba članka 69. stavak 10. nije spojiva s prirodom zajedničkog vlasništva, s ovrhom na zajedničkoj imovini bračnih partnera, što se jasno vidi iz sadržaja važećih propisa o obiteljskom zakonodavstvu (obiteljskih zakona FBiH i RS-a) i neće se moći primijeniti u praksi. **Vjerovnici - tražitelji ovrhe mogu: tražiti ovrhu samo na udjelima u zajedničkoj imovini za dugove jednog bračnog partnera i tada će podići tužbu za utvrđivanje udjela bračnog partnera u zajedničkoj imovini (što nije predmetom ovršnog postupka nego parničnog), nakon čega se iskazuje stanje, što i jest ovrha na suvlasništvu.** Ako se radi o određenim obvezama za koje po obiteljskom zakonu bračni partneri odgovaraju solidarno, tada vjerovnik - tražitelj ovrhe ima pravo tražiti ovrhu na svim stvarima u zajedničkom vlasništvu. Ukoliko je tada za namiru zajedničkih obveza naplaćano više iz posebne imovine ili udjela u zajedničkoj imovini dijela jednog bračnog partnera, onda on ima pravo na regresni zahtjev prema drugom bračnom partneru (članak 274. OZFBiH, a članak 280. PZRS-a). Međutim, to regresno pravo jednog bračnog partnera prema drugom nije mjerodavno za naš ovršni postupak. Zakonom Republike Srpske propisuje se da bračni partneri mogu imati posebnu i zajedničku imovinu, pri čemu je oboriva pretpostavka da

svaki bračni partner sudjeluje s jednom polovicom u zajedničkoj imovini (članak 272. PZRS-a). U članku 253. Obiteljskog zakona FBiH propisano je da je imovina bračnih partnera posebna i bračna stečevina, te ako se bračni partneri nisu drukčije dogovorili, oni imaju jednake udjele u bračnoj stečevini. Stoga određivanje udjela bračnih partnera u zajedničkom vlasništvu odnosno, konkretno rečeno, u bračnoj stečevini nije spojivo s konceptom zajedničkog vlasništva.

Ne ulazeći dublje u analizu ove odredbe kod bračne stečevine i analizu promjena kod nje, možemo samo konstatirati i zaključiti da se ovrha izravno jedino može provesti na suvlasničkom dijelu, pa se i ovdje može postaviti pitanje opravdanosti unosa ove odredbe - ovrhe na zajedničkoj imovini - u zakon o ovršnom postupku.

IZ SUDSKE PRAKSE: Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 1086/04** od 2.12.2005. god., iz obrazloženja odluke: Ustavni sud zaključuje da dopuštena ovrha prodajom cijelog stana predstavlja miješanje za koje ne postoji razumna razmjernost između sredstava koja se koriste i cilja koji se želi postići, odnosno predstavlja za vlasnika zajedničke imovine, koji nije ovršenik, poseban i pretjeran teret u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Zaključak: Primjena odredbe članka 69. stavak 10. Zakona o ovršnom postupku, prema kojoj se dopušta mogućnost ovrhe na nepokretnostima koje su u zajedničkom vlasništvu, pozivanjem na odredbe st. 2.-9. istoga članka kojima je regulirano ovrha na nepokretnostima koje su u suvlasništvu, u slučaju ovrhe na cjelokupnoj nepokretnosti, stanu koji je zajednička imovina ovršenika, apelantove supruge i apelanta koji nije ovršenik, a koji je u knjizi položenih ugovora uknjižen kao vlasništvo apelanta s dijelom 1/1, zbog obveze koja nije obveza za koju bračni drugovi odgovaraju solidarno, predstavlja miješanje u apelantovu imovinu kojim se ne postiže pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg interesa i zahtjeva za zaštitom ustavnog prava na imovinu apelanta i koje nije u skladu s načelom pravne sigurnosti, čime se povređuje apelantovo ustavno pravo na imovinu iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Odredbom članka 120. stavak 4. ZOP-a određeno je kako se smatra da su bračni ili izvanbračni partneri suvlasnici u jednakim dijelovima svih pokretnih stvari koje se zateknu u njihovoj kući, stanu, poslovnoj prostoriji ili drugoj nepokretnosti. Dakle, i ovdje se ovrha izravno može provesti samo na suvlasničkom dijelu, a pravila po kojima se provodi ovrha već su dana SUDSKOM OVRŠITELJU u prethodnom dijelu izlaganja - ovrha na suvlasničkom dijelu ovršenika - pa se i ovdje može postaviti pitanje opravdanosti unošenja ove odredbe - ovrhe na zajedničkoj imovini - u zakon o ovršnom postupku.

Navedeno izlaganje dano je radi pravilnog razumijevanja instituta zajedničara i njihove imovine, te ovrhe na zajedničkoj imovini od strane sudskog ovršitelja.

PROJEKT ZA PODRŠKU BH. PRAVOSUĐU
zahvaljujući sredstvima Europske unije
putem Instrumenta pretpristupne pomoći
(IPA 2009)